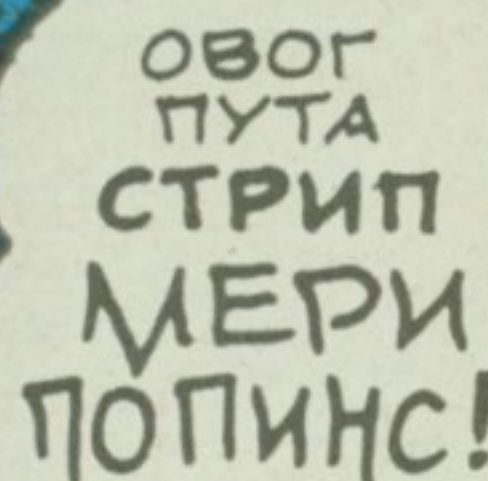
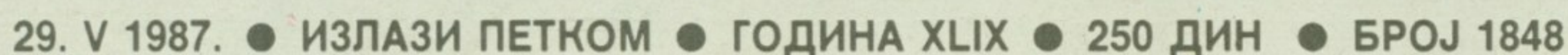

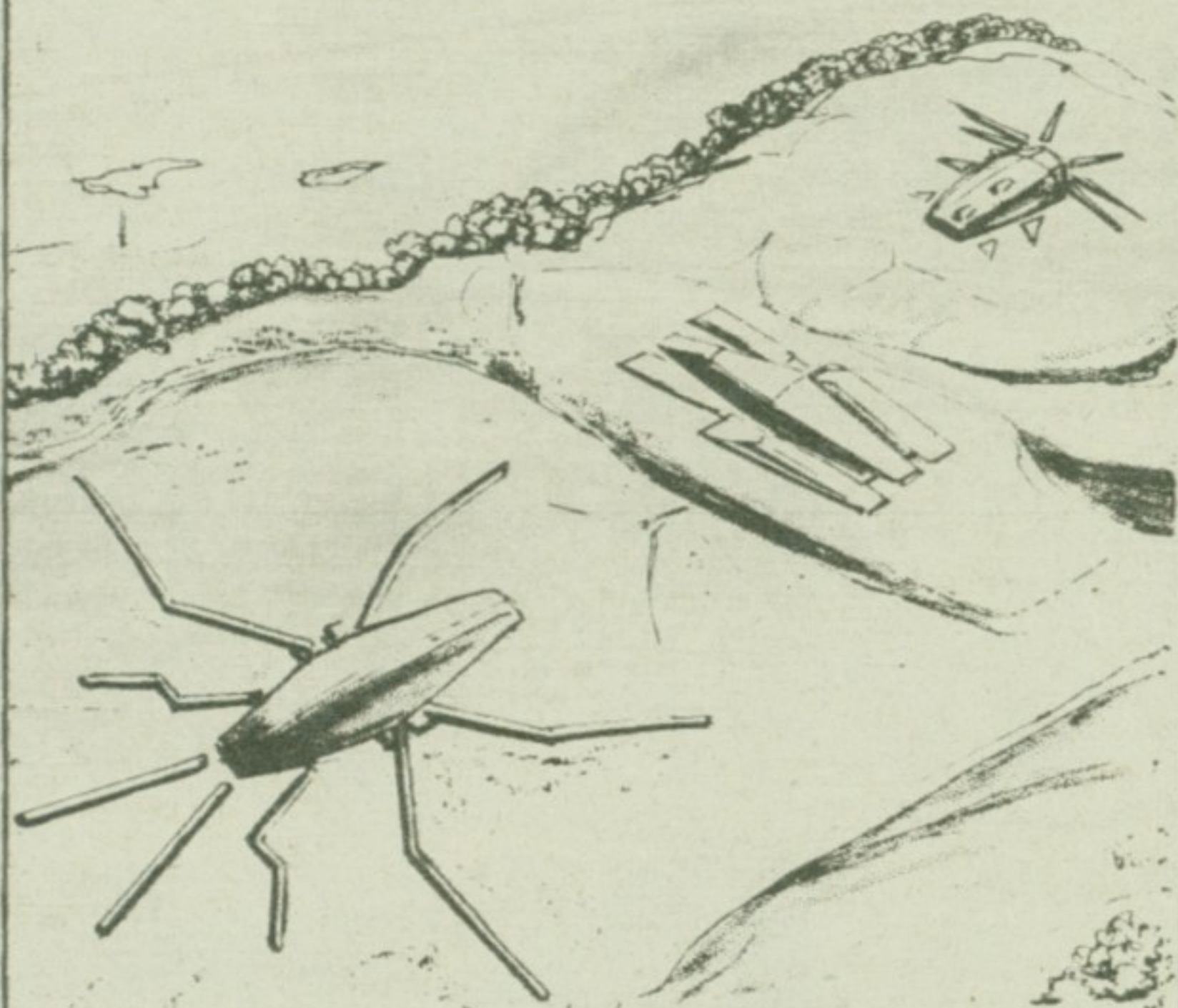
ПОЛИТИКНИ ЗАБАВНИК

Фирма

Веровати или не!

ДИВОВСКЕ СКУЛПТУРЕ

СОМА, ЖАБЕ И ВОДЕНОГ ПАУКА ВИСОКЕ ДО 5,5 А ДУГАЧКЕ 600 МЕТАРА НАПРАВИО ЈЕ ОД ЗЕМЉЕ, ЈУГОЗАПАДНО ОД ЧИКАГА, НА ОБАЛИ РЕКЕ ИЛИНОЈС, АМЕРИЧКИ ВАЈАР МАЈКЛ ХЕНЗЕР.

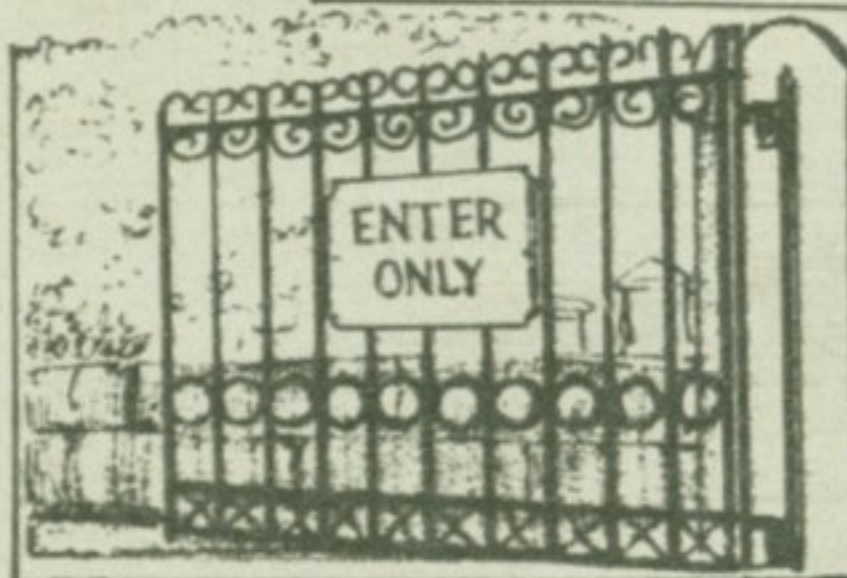
ПРЕРИЈСКО КУЧЕ

УБИЈА И ХРАНИ СЕ СВОЈИМ СЕСТРИЦИМА, БРАТАНЦИМА ПА ЧАК И УНУЦИМА. ПОЛОВИНУ ОКОТА НА ОВАЈ НАЧИН УНИШТЕ ЖЕНКЕ.

Пумпани медвед

ПРИКАЗАН НА ИЗЛОЖБИ ПОКЛО-НА ПРИРЕЂЕНОЈ У ЊУЈОРКУ, БИО ЈЕ ВИСОК 7,7 МЕТАРА И ТЕЖАК 454 КИЛОГРАМА.

ТАБЛА

НА КОЈОЈ ПИШЕ "САМО УЛАЗ" "СТОЈИ НА КАПИЈИ ЦЕНТРАЛНОГ ГРОБЉА У ГОШЕНУ, ДРЖАВА КОНЕКТИКАТ.

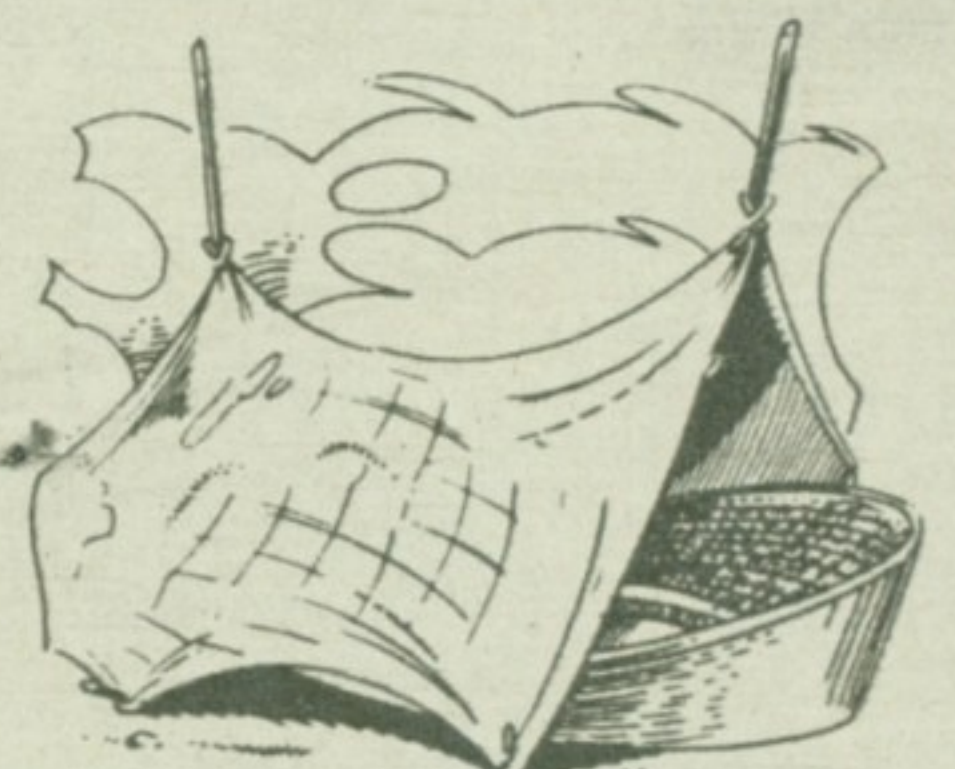
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● догодило се у Венецији: извесна Ђулија де Пачи добила је недавно позив да омах, са својим родитељима, дође у школу и упише се у први разред, пошто је по закону обавезна да заврши основно образовање. Али, Ђулија де Пачи има 96 го-

динци у Америци. Имају 103. године и заједно укупно 180 синова, кћери, унука и праунука.

●●● холандски обућар Хенк ван Реј ушао је у Гинисову књигу рекорда јер је направио

фолија од тefлона, разапета на 24 мотке високе по 60 метара, изванредно штити од сунца тако да је у њој хладовина и у жарко лето. Шатор ће покривати фудбалски стадион са 65.000 гледалаца.

●●● Ентони Лаксас, председник једне фабрике прехранбених производа из Илиноиса, најавио је да ће се у продаји ускоро појавити газирано млеко. Оно ће имати веома различите укусе, па чак и кока-коле.

дина, а родитељи су јој већ одавно умрли. Бака је касније установила да је дошло до грешке у датуму њеног рођења: у документима за њаке прваке стајало је да је ова старица рођена 1981. а не 1891. године.

●●● власник ресторана „Трејдинг пост“ из Глазгова смислио је да уразуми редовне госте који су увек нешто незадовољни и превише зановетају. Дочекује их љубазно на вратима, даје им куварску капу, књигу са рецептима, све потребне намирнице и позива их у кухињу да сами припреме јело.

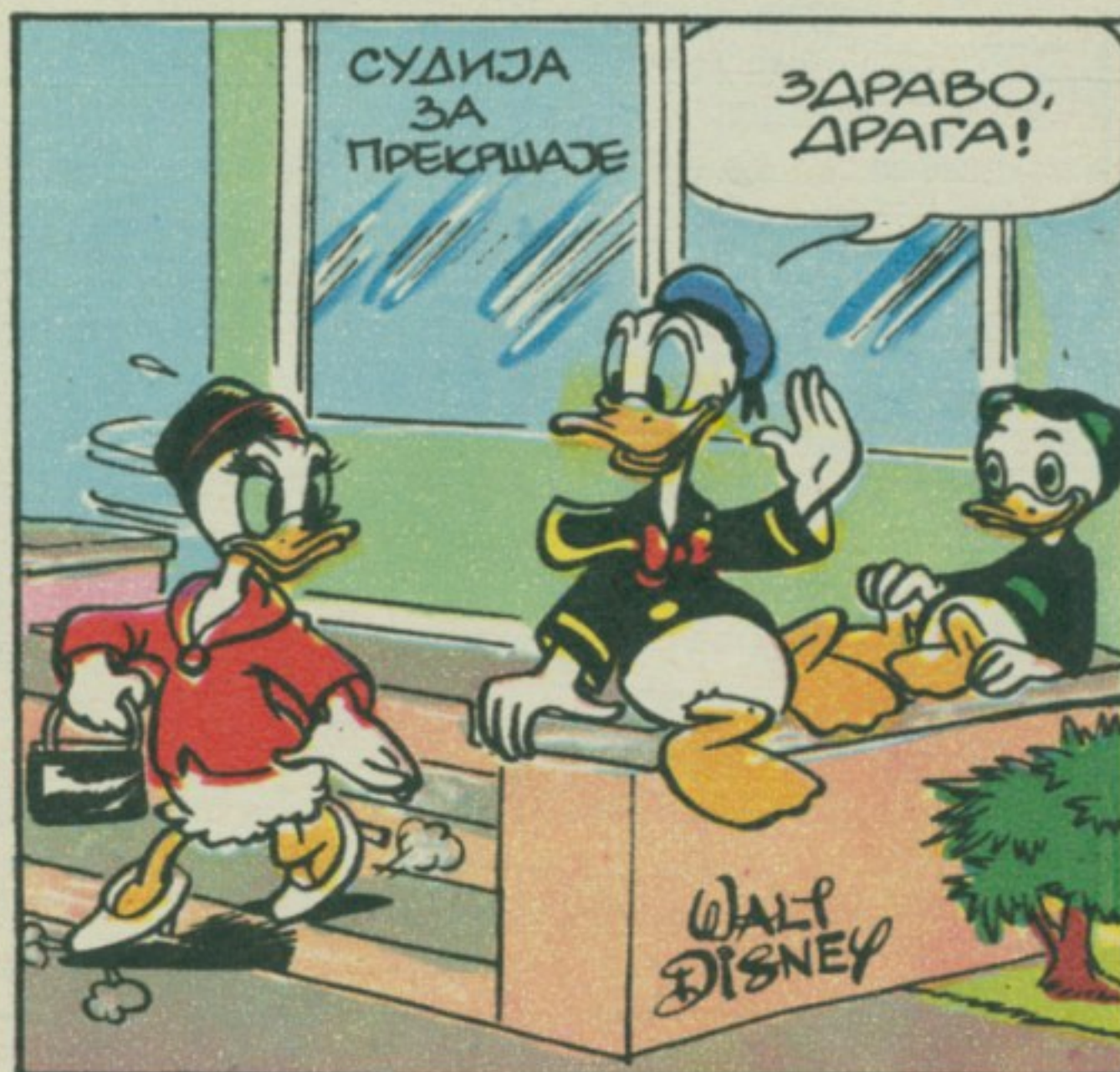
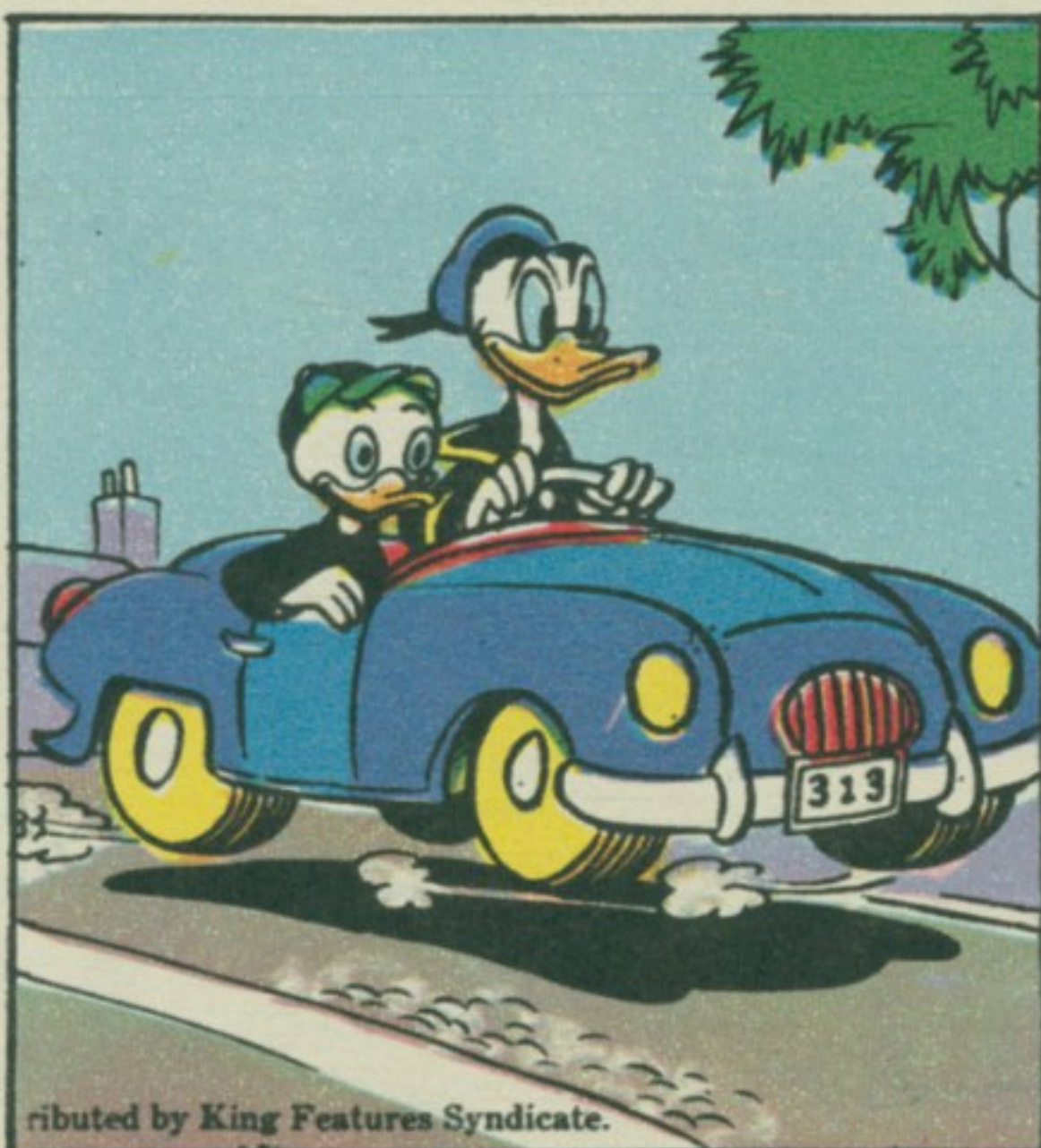
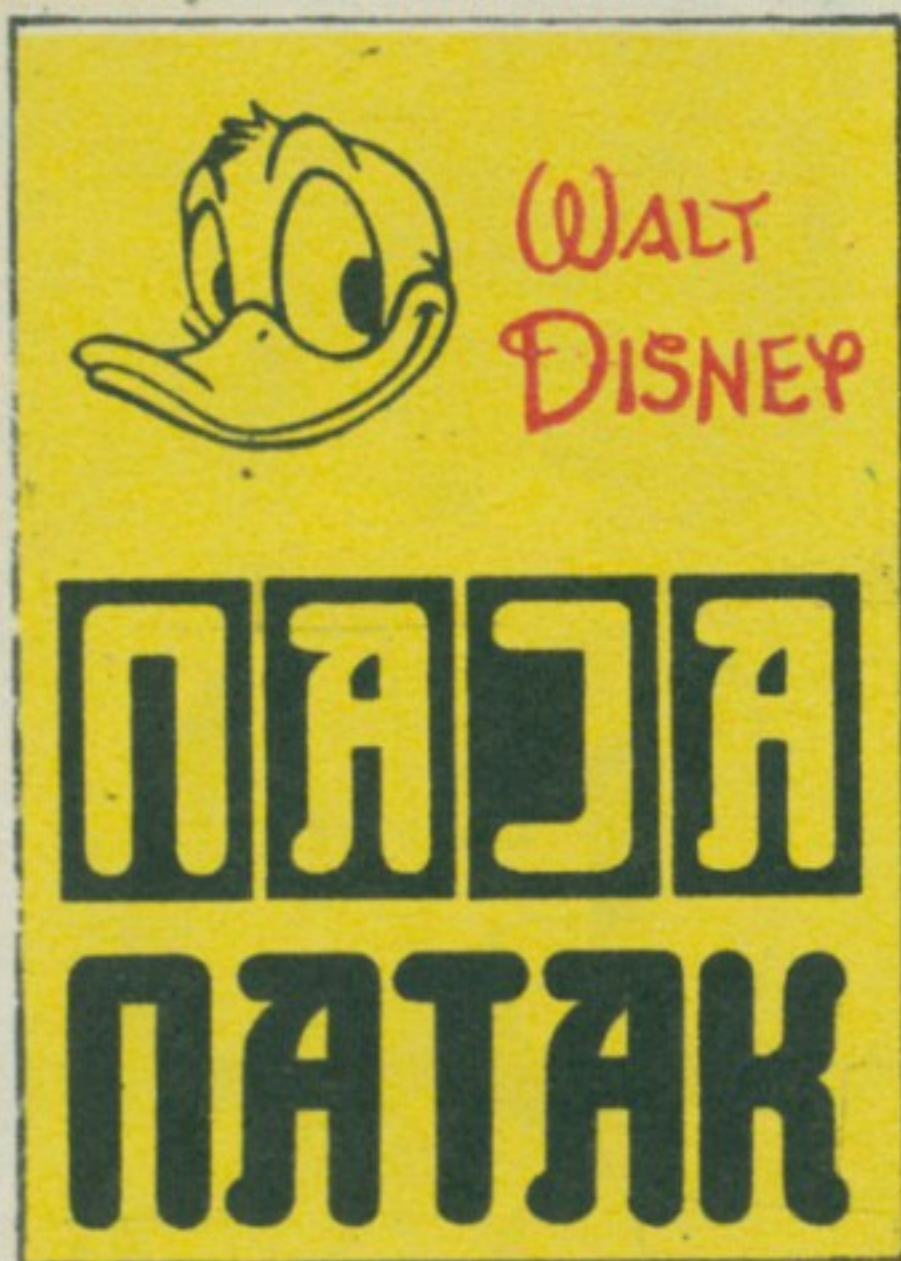
●●● Али Грем Хил и Мети Грем Лембет из Дентона у северној Каролини најстарији су бли-

највећу ципелу на свету: дугачка је 103 центиметра, а тешка 18 килограма. За израду циповске ципеле Реј је употребио више од два квадратна метра коже за „лице“ и око четири квадратна метра за ђон и пету.

●●● у Саудијској Арабији направљен је највећи шатор на свету, његов пречник износи 288 метара! Полупрозрачна дебела

ЧОВЕК
КОЈИ
У МИРУ
ХВАТА
„ЖИВЕ“
ЈЕЗИКЕ

ЦРНО БЕЛО У КОЛОРУ

ИМЕ МУ ЈЕ ЊЕГОСЛАВ ПУХАРИЋ. ТРАГА
ЧЕТРЕСЕТ ГОДИНА ЗА РАТНИМ
ФОТОГРАФИЈАМА ОТКРИВАЈУЋИ НА
ЊИМА НЕПОЗНАТА ЛИЦА И ЊИХОВЕ
СУДБИНЕ

Жена је данима, стрпљиво и с уважавањем, убеђивала глас с друге стране жице да ће о свему обавестити свог супруга, само да изиђе из болнице. Десетак дана касније глас с друге стране жице представио се као Лукић, радник ТЕ „Никола Тесла“ у Обреновцу. Тражио је од Његослава Пухарића да му помогне Отац, стари ратник, пред смрт му је оставио у аманет једну ратну фотографију. Није се више сећао другова с ње и молио је да ствар преузме Његослав Пухарић.

Догађај се збио пре извесног времена. Најсвежији у мноштву сличних у животу крепког шездесетпетогодишњака. Његослав Пухарић је, тврди, већ на трагу ликовима с ратне фотографије старог Лукића.

Негдашњи минер, инжењерац, човек који је у рату најчешће прво рушио па градио исте мостове, успео је да у миру сагради преко три хиљаде мостова међу људима са ратних фотографија.

У том трагању, мукотрпном и увек неизвесном, најважније је прво пронаћи такозвани живи језик – прича Пухарић. – То значи наћи бар једног човека с фотографије, сазнати му име, уз помоћ досијеа, телефонских и других именика, често и СУП-а. Није реткост, међутим, да тај „ухваћени“ живи језик не зна имена оних с којима је стао испред објектива камере...

Муке по Пухарићу тада су махом преузимаи читаоци недељног илустрованог листа „Фронт“. У њему је јунак наше приче објавио серију „Трагом ратне фотографије“ у 700 наставака. На временом избледелим фотографијама препознавали су се бивши ратници, извијала некуд запретена сећања. Црно-беле фотографије у колору оновременом.

Уз хероје, оживљавала су и безимена лица обичних бораца, малих јединица и малих борби. Ако је у великом рату ишта могло да буде мало. Судбине нетрагом несталих ратника стизале су до њихових најближих. Тако је сељанка Јела из околине Горажда сазнала за очев крај. Човек је негде око Фоче, од исцрпљености, с моста пао у Дрину. Само је то Јела знала. Пухарић је отишао, направио мноштво фотографија, објавио их и врло брзо су се јавили очевици несрећног пада.

Захваљујући упорном трагању овог заљубљеника у фотографију – каже да не постоји општинског подручја у земљи где бар једном није био – многи музеји су морали да мењају потписе за своје експонате. Фотографија позната из историјских читанки као „први хрватски пролетерски батаљон Божидар Аџија у маршу кроз Лику јуна 1942“, приписана Жоржу Скригину, после тридесет година променила је легенду и име аутора. Пухарић је открио да је Љубомир Напрта усликао „Борце Прве чете Ударног батаљона личке групе НОП одреда на дефилеу у селу Брлог, јуна 1942“. Трагање за истином трајало је преко три десетлећа.

Невероватно је какве су све судбине крију иза тих ратних фотографија, тих лица ухваћених у тренутку а за вечност – вели Његослав Пухарић.

Потврду Пухарићевих речи читаоци „Забавника“ моћи ће да потраже у овом и неколико наредних бројева. У написима о судбинама најмлађих бораца НОВЈ за тренутак ће оживети њихова лица с ратних фотографија.

П. Милатовић

У документацији поседујем преко 5000 фотографија распоређених у 100 кутија. Свака је прича за себе.

ДВЕ ФОТОГРАФИЈЕ ЈЕДНА ПРИЧА

ДЕЧАК ЈЕ
ПРКОСНО,
ОБЛИВЕН
КРВЉУ,
УЗВРАТИО
НЕМАЧКОМ
ОФИЦИРУ
ДА ТИТА
НИКАДА
НЕЋЕ
УХВАТИТИ.
КУРИР
ПРАТЕЋЕГ
БАТАЉОНА
ВРХОВНОГ ШТАБА
МИЛАН ЈОКИЋ
ОДВОЈЕН ЈЕ
ЗА СТРЕЉАЊЕ.
У ИГРУ СМРТИ
УМЕШАО СЕ
ЈЕДАН
ДОМОБРАН...

Јајце је живело неким новим животом. На улицама људи измешани са војницима. На фасадама кућерака натписи још свежје црвене боје. Песма. Варош на Пливи поново је ослобођена, 26. је новембар, година 1942. Милутин Деспотовић Омладинац и Вјекослав Споја Вјеко, борци Треће (инжењерске) чете Пратећег батаљона Врховног штаба, журним корацима грабе улицом. Одједном, испред њих, дечак. Ко зна кад је последњи пут јео, да ли памти сапун?!

– Другови, дајте ми шпаге! – необично чврст глас.

– Шта ће ти канап? – зачуђено га је погледао Омладинац.

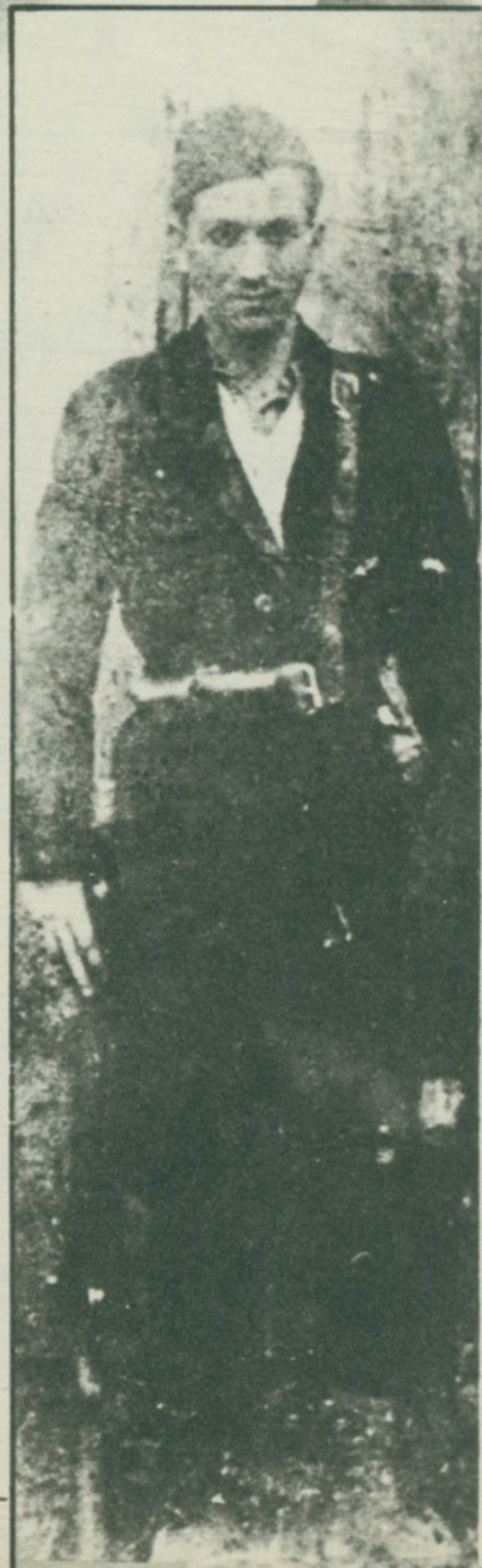
После краће ћутње поново дечков глас:

– Не могу више рукама да придржавам хлаче.

– Ваљда то на себи не зовеш панталонама? – осмех, једва приметан, на лицу Споје и поглед према поцепаним коленима, туру који је дечак стидљиво покушавао да покрије надланицама.

Уследио је разговор, док је дечак канапом везивао панталоне, прича на-

лик на многе, тадашње. Десетогодишњем дечаку Милану Јокићу усташе су

СКЕ

Фотографија, црно-бела, какав је тада ред и био, снимљена је у Јајцу, крајем 1942. У СРЕДИНИ ЈЕ МИЛАН ЈОКИЋ, лево од њега Милутин Деспотовић Омладинац, тада политички комесар Инжењеријске чете, данас пуковник ЈНА у пензији; десно је Вјекослав Споја Вјеко, тада помоћник политикомесара, сада пуковник ЈНА у пензији...

Фотографија
Милана
Јокића,
38 година
касније

пре неки дан побиле фамилију, запалиле кућу. Њега су спасла једна оборена врата, испод њих се примирио док црне униформе нису, ликујући, напустиле двориште. Из опустошеног села Јања, близу Јајца, побегао је

главом без обзира. И, ето, стигао у ову велику варош.

Омладинац и Вјеко нису имали много избора, нису га давале ни дечакове крупне молећиве очи:

– Друже, поведи и мене с партизанима. Могу ја да будем од користи, могу...

Да дохватиш ороз

Неколико дана, док су инжењерци Пратећег батаљона пословали у Јајцу, Милан се буквално није одвајао од Омладинаца и Вјеке. Често је умео да буде досадан упорно понављајући да и он жели пушку. Обећали су му је, али само ако нађе такву да може, кад нанишани, да дохвати и ороз. Колико је само мали Јокић претурно пушака по Јајцу. Узалуд.

Кад је у Бихаћу, где је био смештен Врховни штаб, Тито сазнао да је његов Пратећи батаљон добио најмлаћег борца, пожелио је да види дечака. Милан Јокић је, касније, причао да од узбуђења, треме, није честито умео ни да састави простопрширену реченицу. Ужигрених образа само је климао главом.

Међутим, кад је по наређењу врховног команданта добио за њега посебно кројену униформу и кад је у радионици за њега скраћена пушка (и цев и кундак), тешко је у батаљону неко могао поред Милана Јокића да дође до речи. Именован је, тако је он то схватио, за курира командира Инжењеријске чете.

Милан се није одвајао од пушке, чврсто би је уза се пригрлио и кад уграби прилику да одрема. С оловком и словима било је нешто теже, мајушни комад дрвета није га слушао. Ипак, Бранка Савић, помоћник политичког комесара Пратећег батаљона, била је упорна: оловка није мање важна од пушке...

Не излази из сандука

Ноћ је била као тесто. Повремено би, издалека, хоризонт засветлео од експлозија. Колоната Врховног штаба пробијала се од долине Хрчавке према Лучким колибама. Пета офанзива, јун 1943, Сутјеска. Друга чета застала је да предахне. Многе је преварила вишедневна бесаница. Сну није одолео ни Милан Јокић. Одмор је био кратак, шапатом је пренето наређење за покрет. У ноћној тмини, кад је непријатељ био свуда околу, кад су умор и глад уништили многа чула бораца – курир није чуо наређење.

Борци су тек касније, после више од сата доброг хода, приметили да у колони нема Милана Јокића. Глас је стигао и до врховног команданта. Уследило је ново наређење: брзо се вратити и видети шта је с куриром. Тројица бораца нису видели ништа, што од ноћне тмине, што од близине Немаца. Милан није више био у бројном стању Пратећег батаљона...

Дечака је из сна тргао сунчев зрак. Необично топао. Јутро, а сабораца ни од корова. Само гласови на немачком. Ипак, страх је устукнуо пред жељом да нађе своје другове. Листала је гора, цветало је цвеће. Милан Јокић се запутио за неким својим инстинктом. Закратко, упао је у заседу.

Саслушавање је преводио извесни домобран. По каснијем сведочењу, прво питање гласило је: да ли је видео Тита и где је он сада. Одговор: слегање раменима. Немачки официр је љутњу формулисао питањем, заправо тврдњом, да ће Тита ухватити жива, кад-тад. Обливен крвљу, дечак је пркосно одговорио да Тита никада неће ухватити, да га партизани чувају.

Сад је Милан Јокић био поверен домобранима, да га чувају до стрељања. У игру смрти, неочекивано, умешао се један домобран. Искористио је тренутну одсутност немачког стражара и дечака увио у војничко ћебе и, таквог, однео га са губилишта према камиону у којем је из Сарајева јединицама Вермахта стизао провијант.

– Не излази из сандука – допро је до дечака глас човека у непријатељској униформи...

Милан Јокић је стигао у Сарајево и на волшебан начин успео да искочи из камиона пре него што се возило зауставило у дворишту команде Вермахта. Прича даље вели да је курир Пратећег батаљона доспео до једног машинбравара и код њега завршио занат. Почетком 1944. извукао се из вароши на Миљаци и стигао на ослобођену територију, да би, врло брзо, постао борац Прве коњичке бригаде НОВЈ...

Причу о херојском држању малог Јокића – тако су га ратни другови звали све до прошле године кад је као потпуковник ЈНА умро у Нишу – обелоданио је онај исти домобран који га је спасао. Човек коме, на жалост, нисмо успели да откријемо име био је симпатизер партизана...

Његослав Пухарић

Илустровао Бранко Јовановић

БЕЛО, БОЈА ПРАЗНИКА И МИРА

Рат је прошао, али је Јосип Броз Тито и даље често носио ратну униформу. Такво је било време. Овај део Балкана и тада је био „буре барута“. Априла 1946. донета је уредба о униформи војске. Сходно томе, и врховни заповедник оружаних снага носи одговарајуће униформе. Зависно од прилике. Ту је тамноплава празнична униформа са чакширама и чизмама, тамноплави шињел с црвеним преклопима или мантил без њих.

И временске прилике условљавале су одговарајуће униформе. Лети је она беле боје, са или без мантила. За време маневара врховни командант био је у мантилу, без обзира на метеоролошке прогнозе.

Државник света, радо виђен гост на свим континентима, у време посета или пријема државника носио је белу празничну униформу, у првим поратним годинама без црвених лампаса на панталонама.

Врховни заповедник наших оружаних снага одевао је униформе свих родова војске: зимску и летњу Ратне морнарице, оловноплаву Ратног ваздухопловства и ПВО, те копнене војске. Најчешће, скоро свакодневно, Јосип Броз Тито је носио светлоплаву униформу.

Текст и цртеж:
Петар Радичевић

Београд, година 1945.

У Добановцима, у време тзв. „прве бразде“

Бањица. Смотра Гарде 22. децембра 1949.

Свећана униформа

У летњој униформи Ратне морнарице

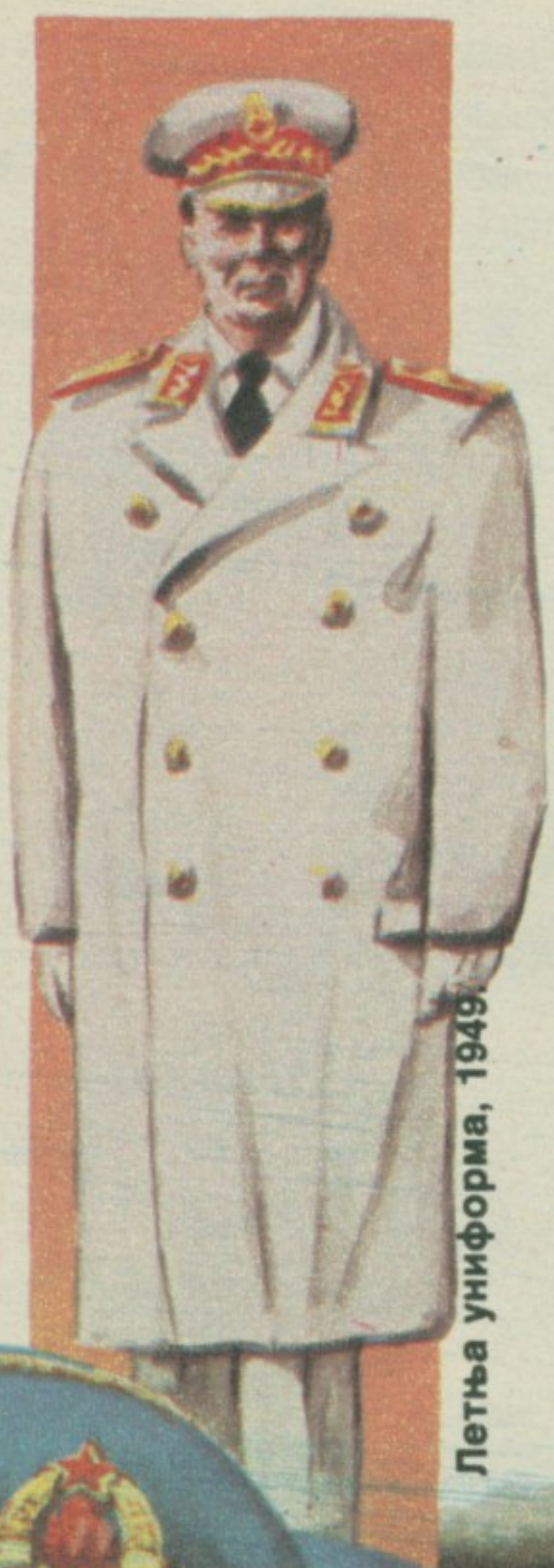

Зимска униформа Ратне морнарице

Униформа за све прилике

Летња униформа, 1949.

На маневрима ЈНА,
година 1953.

Празнична униформа, 1953.

Летња празнична
униформа, 1955.

Униформа Ратног ваздухопловства
и противваздушне одбране

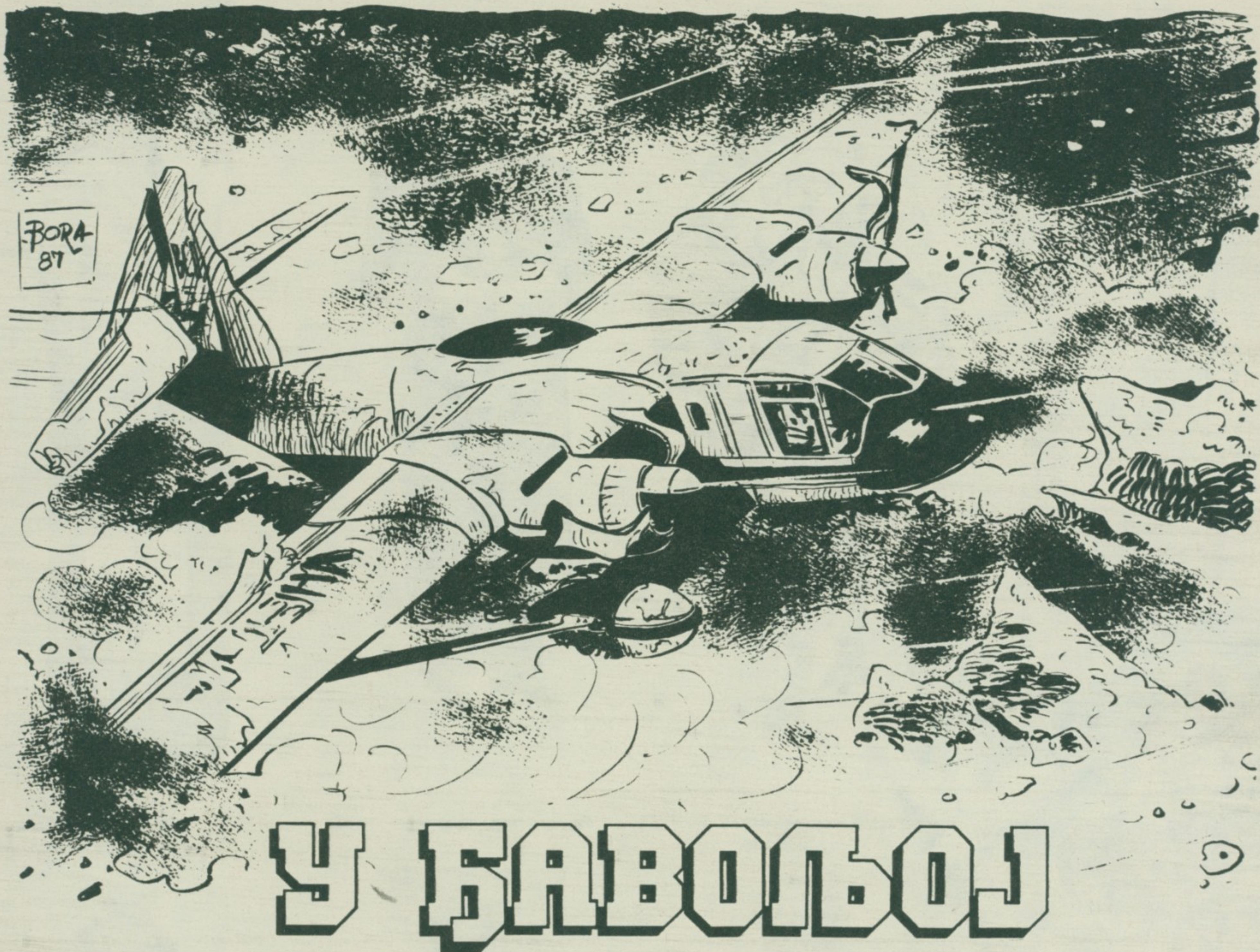
У летњој униформи

Униформа КОВ-а
(копнене војске)

У БАВОЛЈОЈ

ЖИВОТ

ПИШЕ

ДРАМЕ

**БАКА ЈЕ НА МЕСТУ ОСТАЛА
МРТВА, ОТАЦ ЈЕ СЛОМИО КИЧМУ,
А КЛЕР ЈЕ БИЛА СУВИШЕ МАЛА.
ЈЕДИНО СУ КЕТИ И КОНИ МОГЛЕ
НЕШТО ДА ПОКУШАЈУ**

Двадесет и трећег децембра 1979. двомоторац „пајпер апачи“ уздигао се високо изнад Лонгмонта у Колораду. За командама је био Бери Кригер, контролор летења и искусни пилот, а возио је своје три кћерке – Кети, Кони и Клер – и мајку Вирџинију. Кренули су за Лос Анђелес да тамо provedу божићне празнике с Беријевим рођацима.

– Свраћамо ли у Лас Вегас на ручак? – упитао их је у шали и оне су се тихо насмешиле. Сви су се трудили да се понашају природно, али то није било лако. Само пре једанаест дана девојчицама је умрла мајка.

РУПЦИ

У један по подне Бери је покушао да подигне авион да би избегао планинске врхове који су се видели у даљини, али на висини од четири хиљаде метара ваздух је био сувише редак. – Мораћемо да окренемо назад и узмемо другу висину – саопштио им је. Међутим, кад је окренуо авион налево, дочекао га је силовит налет ветра који је малу летелицу почео да гура према земљи. Бери је покушао да провуче „пајпер“ између два врха. Одједном, испод њега се указала земља. Авион је треснуо на трбух, наставио да жури по замрзнутом снегу све док се изненада није зауставио.

За тренутак Бери је био ошамућен од удараца. Прозор испред њега био је разбијен, вероватно је главом ударио у њега. Иначе, авион је изгледао нештоштећен. Одмах се сагнуо да искључи довод горива и спречи експлозију. Један вентил је лако искључио, али други није хтео ни да се макне.

– Јесте ли у реду? – окренуо се према девојчицама, а оне су му потврдно климнуле главом. Погледао је мајку: била је напред. – Кони и Кети, помозите баки. Девојчице су помакле старицу назад, а Кони која је ишла у медицинску школу опипала јој је руку, па врат. – Тата, не могу да нађем пулс. Бака је мртва! – вриснула је. Сузних очију Кони и Кети прекриле су баку ћебетом.

Бери се борио да сачува присебност. „Морам да

останем миран. Због девојчица. Што је могао мирнијим гласом питао их је боли ли их нешто. Кети је сумњала да јој је зглоб на руци ишчашен, Кони је имала бол у леђима, једино је десетогодишња Клер била „цела“.

– А ти, тата – упитала је Кети оца.

– Леђа, Много ме боле. – Тада је одједном схватио. „Па ја не могу да покренем ноге! Уопште их не осећам! Не, не смем да паничим. Потребан сам им“.

Укључио је радио-пријемник и пребацио га на фреквенцију за хитне случајеве. Јак сигнал испунио је кабину. – То је наш ЕЛТ (одашиљач за означавање положаја). Укључио се аутоматски кад смо се срушили. Чим неко ухвати тај сигнал, почеће да нас траже. Емитоваћемо и сигнал SOS...

– Хоће ли нас наћи, тата, – упитала је Клер тихо.

– Наравно, душо – трудио се да му глас звучи уверљиво. – Само да видљивост буде добра. Приметиће нас сутра. – У себи Бери се питао колико ће моћи да издржи сурову хладноћу. Температура је била 22°C испод нуле, а ветар је дувао брзином од преко 120 km/h. Због отвореног довода горива ни су смели да запале ватру. Глава му је клонула на командну таблу.

– Тата је тешко повређен – шапнула је Кони сестри. – Можда је у шоку, Кети. – Погледале су се с разумевањем. Отац непокретан, Клер сувише мала, сад су њих две, једна од 16, друга од 15 година морале да преузму одговорност за све. – Пребаци Клер на задње седиште и добро је умотај – рекла је Кети.

У три по подне Кети је дала оцу неколико аспирина које је нашла у путној торби. То му је врло мало помогло. Замолио је Кети да му помогне да пре-

бази ноге преко суседног седишта: можда ће то смањити притисак у леђа. Ухватио се за држаче седишта и покушао да се одигне, али је изненада испустио крик. Клонуо је немоћно натраг. Сузе су му грунуле на очи.

У сумрак је почела вејавица. Хладноћа је постала још неподношљивија док је ветар урлао око њих.

Потрага креће

Ујутру су сви осетили страшну глад. Кони је успела да нађе кутију чоколаде, парче пите и кесу с јабучкама и поморанџама, али све је било замрзнуто. Кети је једва прогутала комадић пите.

Кад се Клер пожалила да су јој ноге хладне, Бери је наредио кћеркама да се изују и трљају једна другој стопала. На жалост у кабини није било довољно простора да девојке стигну до Беријевих ногу и загреју их. Могле су само да му подигну чарапе које су спале. Бери је зурio у међаву. „По оваквом времену нико неће моћи да крене у спасавање – размишљао је. – Колико ћемо још издржати?”

У Булдеру је у два по подне зазвонио телефон у кући Ерла Бергера из цивилне ваздушне патроле спасилачке службе у Колораду: Федерални центар за спасавање дао му је дозволу да започне трагање за Кригеровим авионом. Дан пре тога Баријев сестрић из Калифорније алармирао је Савезну авионску управу да његови рођаци који су кренули авионом нису стигли. До тада су ЕЛТ сигнали већ били ухваћени изнад северног Колорада. Бергер је истог часа телефонирао Хенрију Елгину, добровољном пилоту цивилне ваздушне контроле који је био дежуран на денверском аеродрому и само после неколико минута Елгин је узлетео. Ускоро је зачуо први ЕЛТ сигнал, али није успео да га лоцира. После два часа јак ветар и слаба видљивост натерали су га да се врати у Денвер.

Јесте немогуће али...

У сумрак Бери је проговорио неким необичним промуклим гласом: – Кони, извуци упаљач из мог задњег џепа и направи ватрицу од навигационих мапа. Треба да се угрејете.

Ноћу су будили једно друго да не заспе, али овог пута одговори су били све слабији и слабији.

Сутрадан рано ујутру Бери је полако подигао поглед до разбијеног ветробрана. Кроз дебео слој леда успео је да разазна плаво небо. – Бићемо спасени – викнуо је кћеркама.

Елгин је узлетео из Денвера у 7 ујутру. У ваздуху је био пола сата кад је ухватио ЕЛТ. У 8 и 20 направио је кратак прелет преко зоне зване Ђавоља рупа. Ако је добро ухватио сигнал, летео је право према обореном авиону. Прочешљавао је погледом терен и коначно угледао нешто. Кригеров авион! Неко му је махао комадом одеће. Махнуо је и он крилима као знак да помоћ стиже.

У пола десет изјутра Стивен Озборн из цивилне ваздушне службе стигао је хеликоптером у близину несреће. Знао је да је јављено да је бар један од Кригерових преживео и његове наде биле су велике све док није угледао делове одеће која је лепршала са разбијених прозора. „Елгин је значи то видео. Овде неће бити преживелих.” Припремио је себе на најгоре кад је угледао руку која је махала из кабине.

Претрчавши задњих петнаест метара до авиона Озборн је са зебњом отворио врата. Једва је могао да поверује очима: четири веома промрзла, веома уморна, али пресрећна створења дочекала су га са осмехом. „Живи су” – помислио је задивљено. „Јесте немогуће, али они су ипак живи”.

Кригерови су хитно пребачени хеликоптером у болницу где је утврђено да су девојчице само исцрпљене и промрзле. Кони је имала два нагњечена пршљена, а Кети сломљен чланак на руци. Бери Кригер је морао на операцију због прелома кичме а касније су му ампутиране обе ноге испод колена због промрзлина и гангрене. Сада поново учи да хода на протезама.

В.М.

ЧИК СЕДИ, АКО СМЕШ!

Будимо искрени, има људи кој се у оној просторији у коју „и цар иде пешке” задржавају мало дуже, појединци понесу и новине. Зато се произвођачи санитарне опреме већ дуже времена труде да им то седење буде што удобније. WC даске се праве од нарочите гумиране пластике која не жуља. Ако се прихвати патент Француза Емануела Конакоса, те даске ће постати и „паметне”. Са уграђеним сензорима оне ће тачно одређивати тежину човека који на њих седне. И ту ће бити две варијанте. Килажа ће се или „приказивати” на дисплеју или ће даска „отпевати” тачну тежину. Посебно се препоручују особама које су на дијети или строго воде рачуна о килограмима.

НА ТЕЛЕФОНУ ПРОРОК

Сви знају да животиње могу да предосете земљотрес. Неки тврде да ту способност имају и биљке, а сеизмолози са Стенфордског универзитета (САД) сматрају да се у том погледу могу ослонити и на – људе.

Међу стотинама добровољаца научници су изабрали двадесетак прогностера: то су људи изузетно осетљиви на промене ваздушног притиска, Сунчеве активности и друге факторе.

Током извесног времена „пророци” су позивали телефон који је радио 24 часа на дан и саопштавали о свим променама које су осећали. На основу њихових обавештења која су стручно обрађена, сеизмолози су досад успели да предвиде десет земљотреса!

СВЕТЛЕЋЕ ОГРЛИЦЕ

Британски проналазачи Чарлс и Едвард Луис патентирали су нову огрлицу за псе која светли. На тај начин и власник и пас ће бити сигурнији кад се шетају ноћу. Уграђене батерије моћи ће да се пуне на електричном извору у кући. Ако почну шире да се производе, Чарлс и Едвард Луис већ сада имају идеју како да те огрлице постану практичније. Наиме, уместо обичних уграђивања им се соларне батерије тако да власник неће морати ни да скида огрлицу свом четвороножном љубимцу.

ЗОВЕ ИЦУКО

У Јапану је из дана у дан све више радио-аматера што је запретило да „загуши”, па чак и да „загади” етер, а то је, опет, натерало одговорне у Удружењу да пооштре знатно критеријуме при издавању дозволе за излазак на везу. Сада кандидати за радио-аматере морају да положе испит из радио-инжењерије, физике, руковања радио-уређајима и још неколико других који нису нимало лакши.

Недавно је све ове испите положила из цуга и са одличним оценама млада Ицуко Мацунга. Девојчица има само пет година!

СЛЕПИТЕ СЕБИ КУЋУ

Монтажну кућу са лепим станом моћи ће убудуће да сагради и онај ко нема никаквог грађевинарског искуства. За то су заслужни аустријски инжењери који су, после много година трагања, коначно добили један изванредан материјал – на-

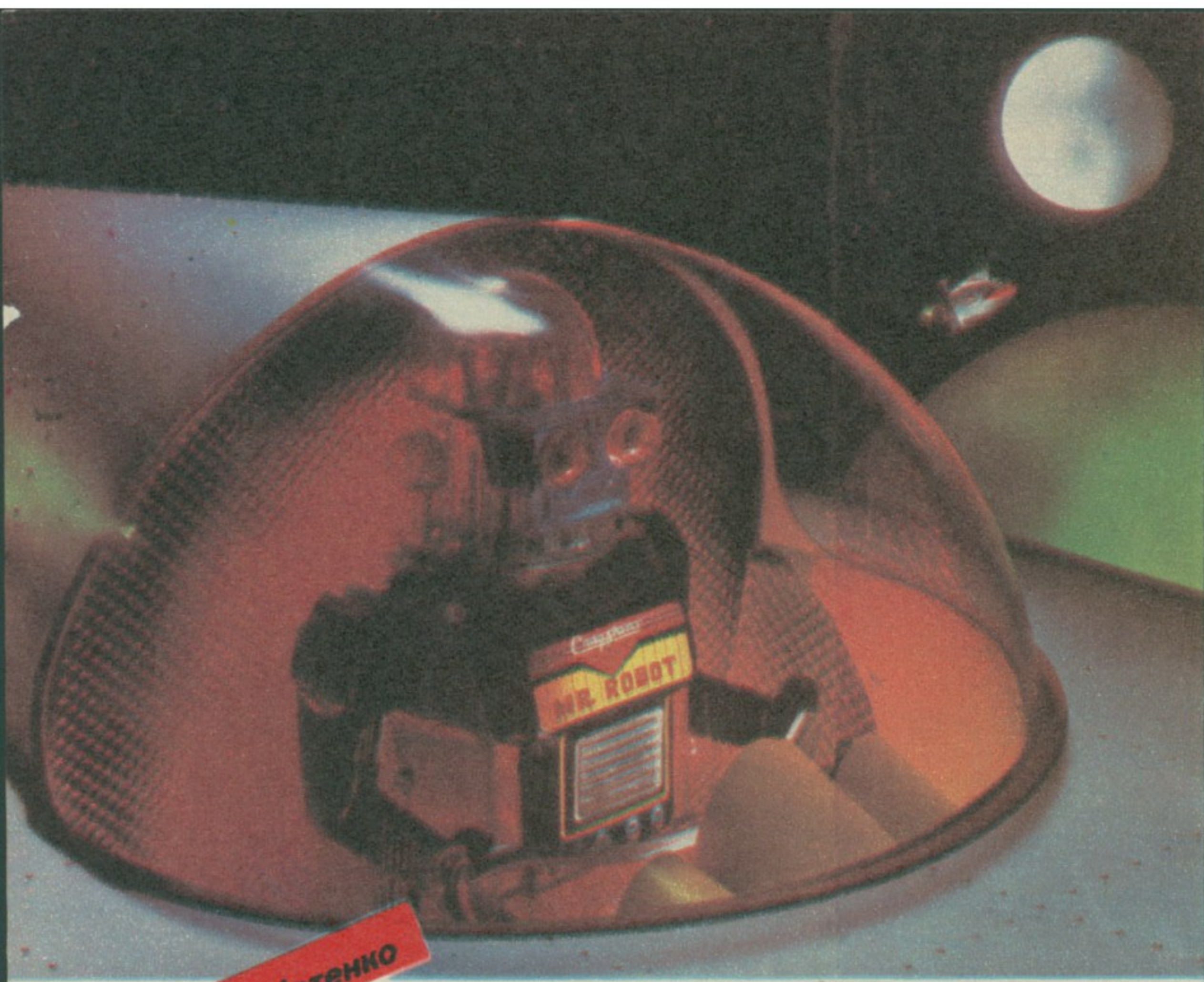

звали су га растра-камен. Засад се зна само толико да је у питању смеша полистиролских куглица, цемента и воде. Плоче израђене од новог материјала омогућавају да се цела кућа састави за само неколико дана.

Унутрашње плоче тешке су свега 75 килограма тако да их два човека лако могу да подигну. У свакој се унутра налази мрежа цеви које су испуњене бетоном што згради даје чврстину и стабилност. Овако монтираној кући ништа не може ни најјачи земљотрес. То није све. Зидови од растра-камена врло добро чувају топлоту, не пропуштају звуке и не пуцају од мрза.

За крај оно најнеобичније: спољне плоче, високе као спрат, лепе се једна за другу нарочитим лепком!

Ови су као прави

ИГРОБОТИ ТРАЖЕ ДРУГАРЕ

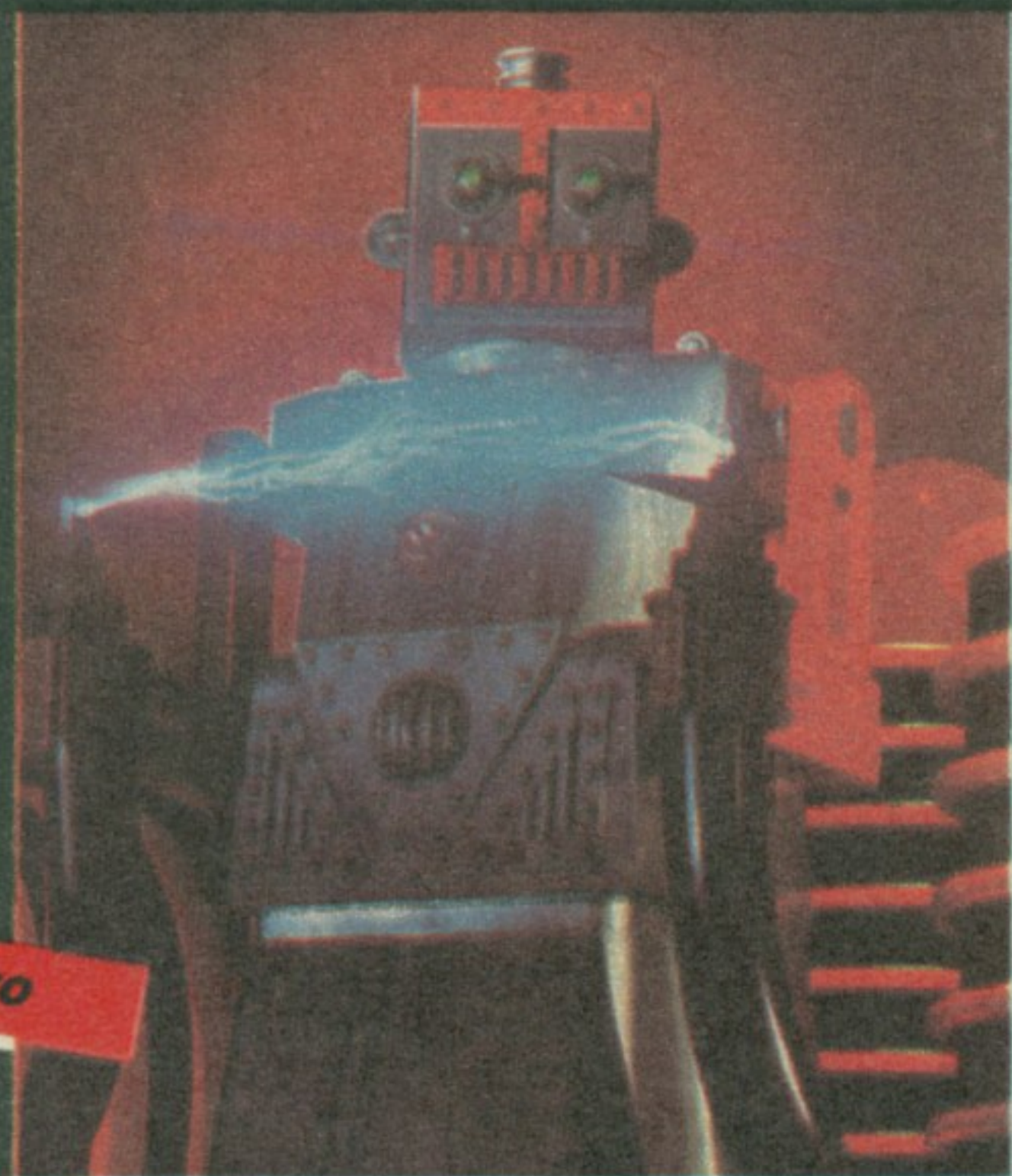
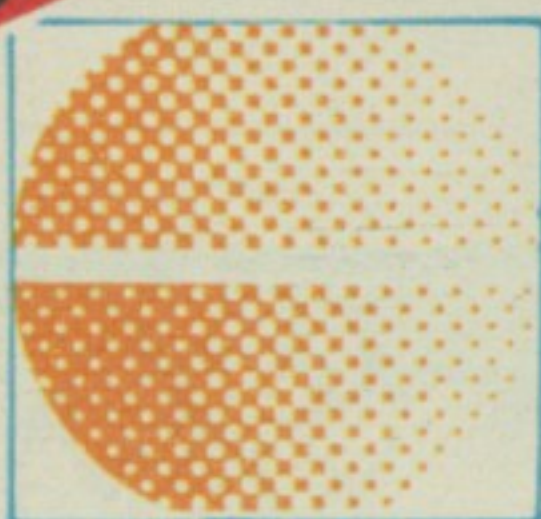
Робот је вештачки човек, аутомат с људским ликом. Његово име потиче од чешке речи „робота“ – што значи „рад“, „посао“. Роботи су постали популарни, а реч је ушла у свакодневну употребу, објављивањем дела „Р.У.Р.“ („Разумови универзални роботи“) чехословачког писца Карела К. Чапека (1890–1938), у коме људска заједница зависи од механичких радника – робота. Они у овом делу могу да обављају сваки физички и ментални посао, али у једном тренутку окрећу се против послодаваца и уништавају оне који су их створили.

онда Роџер Бекон, Декарт и други филозофи. Данас су роботи толико савршени да обављају веома сложене и тешке послове, најчешће у индустрији. Све у свему, њихове могућности, захваљујући човеку, односно напретку технике, већ почињу да се граниче с фантастиком.

Али, ови роботи које вам ми данас представљамо нису опасни као Чапекови, нису ни толико радни, а ни онако страшни као у делима научне фантастике. Ово су доброћудни другари деце, њихови „заштитници“ и помоћници у игри. И сама имена ових буљооких аутомата налик на људе говоре о њиховој безазлености: Жишко, Роботенко, Крака, Свемирко, Борбенко, Трапави, Муња, Роби, Шрафко...

Вештачки човек од давнина плени машту људи. Помиње га још у средњем веку Албертус Магнус, па

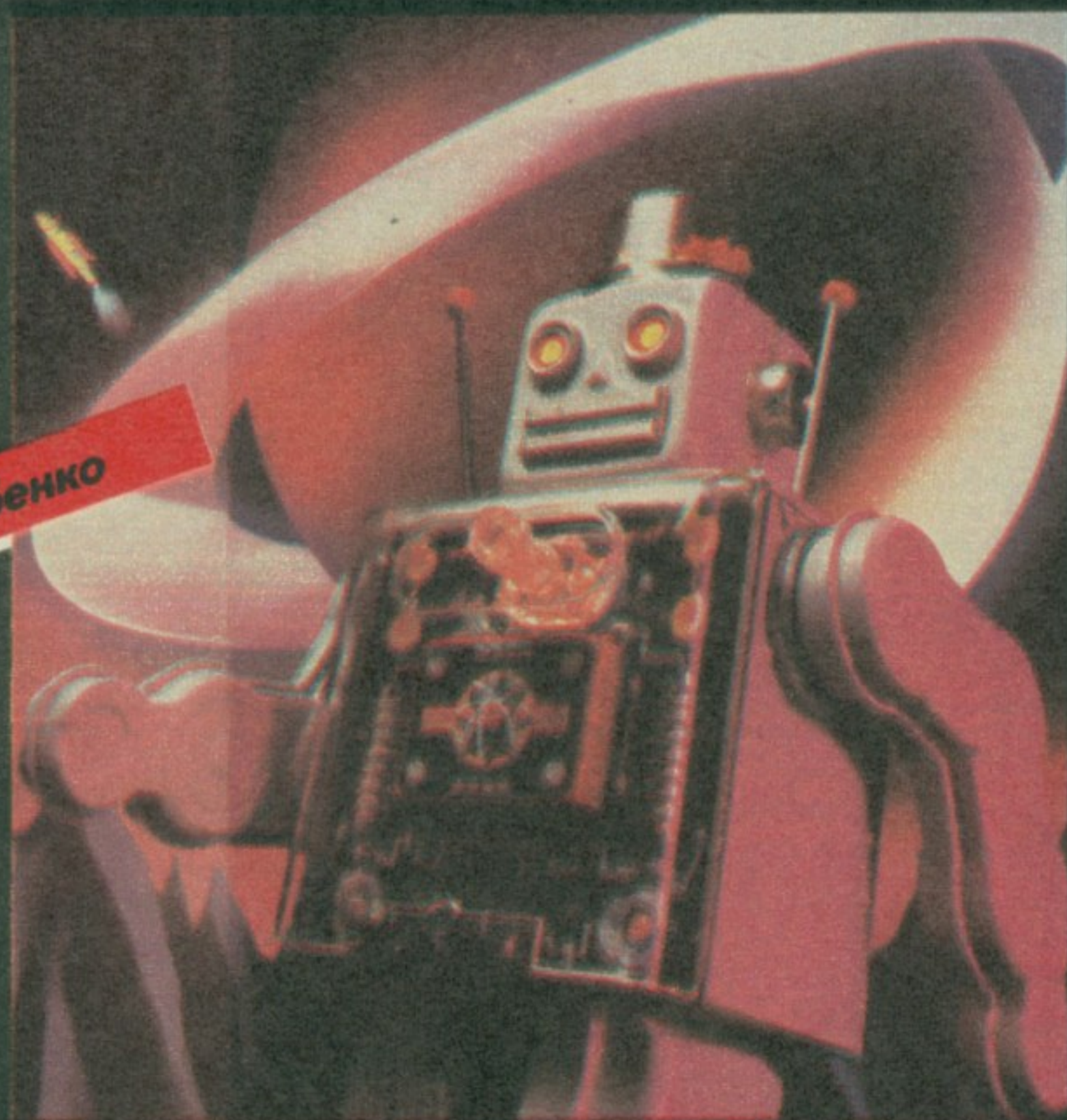
Гос'н Роботенко

Пламенко

Борбенко

Громко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ШКОЛСКА САМОПОСЛУГА

ЗА УСМЕРЕЊАКЕ И ЊИХОВЕ РОДИТЕЉЕ

трамвају број 5, на релацији Беко-Клуз, био је камион регистрације БГ 410-516. Из чиста мира нагло је скренуо десно и да Драгица Јовановић није муњевито кочила, било би вести које би могле у новине.

— На жалост, овакве ствари су код нас уобичајене — рећи ће Драгица Јовановић, 41 година, од тога 10 „трамвајџија“. — И онда бујица псовки на воза-

маме. Има и бака, није да нема. Драгица Јовановић је једна од њих.

— Била сам кондуктер и онда се преквалификовала, годину дана у нову школу ишла. Чудно је то, ал' сам одувек сањала да седнем у трамвај... Још од оних давних година кад сам из завичајних Винковаца ишла у Загреб. Како

поглед у једно од три огледала. Огледалце, огледалце, кажи ми да ли су сви путници ушли. Звоно и притисак на три дугмета затвара врата малопређашњег Сезама. Ваља у кутије на точковима затворити добар део двомилионског

браћен". Ипак, речи да је ствар у своје руке преузео магнет: он је у скретници, горе је, дакако, струја, а у трамвају посебно дугме. И дугмад су, међутим, кварљива роба. Драгица је два

КРИВИТЕ КРИВЕ

МОЈА МАМА
ТРАМВАЈ
ВОЗИ

МУКЕ ВЕЛИКЕ
ВАРОШИ БЕЗ МЕТРОА
УНЕКОЛИКО
УБЛАЖАВА —
ТРАМВАЈ „ШТО
ПУТУЈЕ С ЈЕДНОГ
КРАЈА ГРАДА НА
ДРУГИ КРАЈ ПО
ШИНАМА КОЈЕ
ОКОВАНЕ ЛЕЖЕ".
ЈОШ КАД ЈЕ ЗА
КОМАНДАМА
ДРАГИЦА
ЈОВАНОВИЋ...

„Трамваји спавају у ванредној самоћи. Спокојни, као краве, и добри, као слоновци“ — све док за команде једног од њих не седне Драгица Јовановић.

Дуга продорна звоњава. Кочнице, шкрипа метала о метал. Путници који се нису држали за држаче, сад се углавном држе за ноге, руке, неки и за главу. И речи које, најблаже речено, нису за новине. Слика, свакодневна, у мегалополису какав је данас Београд. Овога пута, а био је крај априла, директни кривац за панику у

ча, све у стилу „нисмо ми кромпири“ или „иди чувај овце"... Да бар има оваца...

Црвени градски паук

Време кад су само тате возиле трамваје, како то лепо и сетно пева Драган Лукић, припада неком другом времену. У Градском саобраћајном Београд од 570 возача трамваја, 15 су

сам им завидела кад онако, у лепој униформи, озбиљно посматрају гужву на Тргу Републике. Еј, возач трамваја... И тако се и мени посрећило...

„Велики црвени паук који је између бандера исплео челичне мреже“ свакодневно Београдом наниже преко 120 километара шина. Четрнаест трамвајских линија. И сталан

живља. И пут путује трамвај.

Драгица повлачи леву полугу. Гас. Десна рука је на ваздушној кочници, семафор је затворен. Лагано, путници нису кромпири, а и Драгица нема оваца, Славија, најпрометнија раскрсница у Београду. А како то трамваји скрећу? Осмех на лицу возача, „разговор с возачем је за-

пута морала да пред раскрсницом заустави „великог црвеног паука“ и шипком помери језичак шине, у правцу који јој одговара.

Из радио-станице, недавно су монтиране у безмало свим трамвајима, кроз крчање се разабире глас да је застој код Економског факултета. Блокиран је, засад, пут према Новом Београду. Знак да

САОБРАЋАЈНА СТРУКА

У оквиру ове струке млади се припремају за рад у друмском, унутрашњем, ПТТ, воденом, ваздушном и железничком саобраћају. Има више образовних профила, од првог до петог степена стручне спреме.

Потребе за овим кадром постоје, највише се траже возачи у друмском саобраћају В, С, и D категорије, затим руковођи средствима унутрашњег транспорта, возовође, вође маневра као и саобраћајно-транспортни техничари.

Ученици који се одреде за занимања из ове струке морају да буду потпуно здрави, психички стабилни, са израженим способностима: координације покрета, сналажења у простору, и да схватају примену законитости механике.

„Имају ли, можда, неке ружне навике?, питање песника Миће Данолића односи се на трамваје. Путници, јавите се.“

„црвеног паука“, сваког дана тако. Да би на крају месеца на благајни пребројала, у просеку, 15 милиона, сад су у игри стари.

— Навике се човек брзо, посебно ако воли оно што ради. А ја волим. И цео ми дан леп ако први

путник, сањив и нервозан, прослови оно „добро јутро“...

Просечном брзином од 40 km/h јунакиња наше приче ће, за свог радног времена где нема паузе за доручак, три пута „деветком“ — најдужом линијом у

Београду, око 16.200 m — обићи круг од Бањице до блока 45. За 120 минута сваки. Застоји, семафори, саобраћајни шпиц су урочунати. Изгубиш време овде, надокнадиш га тамо... А ако се путници жале на оно за Београд прилично карактеристично љуљање, треба да знају да су главни кривац криве шине, киша и, најчешће, кад дође време „лисја жутог“, онда оно које са дрвећа падне на шине...

За крај приче и податак да возачи трамваја имају тзв. бенефициран радни стаж: раде 12 месеци а признају им 14. Један од разлога је свакако и чињеница да прилично често оболевају, у опасности је крвоток. Струја, у „пауковој мрежи“ напона 600 волти, провуче се и до њих...

Јер, трамваји не спавају на леђима, жуља их трола...

П. Милатовић
Снимио: М. Чекић

Купон с ликом Паје Патка исеците и залепите на дописницу или коверат. Слободно питајте — стручњаци одговарају

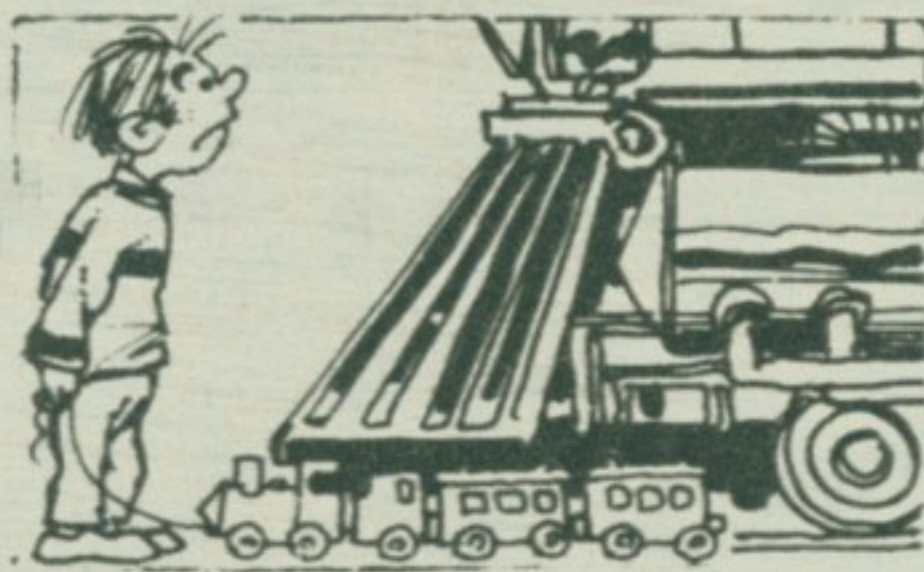

ХОЋУ ДА НАСТАВИМ ТРАДИЦИЈУ

У мојој породици већ годинама се сви опредељују за послове на железници. И ја бих хтео да наставим традицију, па ме интересује да ли ће од јесени бити и неких нових занимања у оквиру ове струке.

Бошко Поповић
Врање

На располагању ти стоји велики број образовних профила. Навешћемо неке за које школовање траје три и неке за које треба четири године. На трећем степену стручне спреме су: кондуктер, возовођа, вођа маневра, саобраћајни телеграфиста, помоћник машиновође дизел вучних возила, механичар за шинска возила, електромеханичар телекомуникација, механичар сигнално-сигурносних постројења... На четвртм степену

стручне спреме има десетак образовних профила: саобраћајно-транспортни техничар, машиновођа електро-вучних возила, електротехничар енергетских постројења, електротехничар даљинског управљања...

КОНДУКТЕР

Волим да путујем возом, али не и да будем машиновођа. Зато сам одлучио да postanем кондуктер па ме занима где спада ово занимање и колико траје школовање?

Мирољуб Јефтић
Александровац

Ово је један од образовних профила саобраћајне струке. Школовање траје три године. Кондуктер обавља, између осталог, и ове послове: проверава исправност кола у возу, грејање, осветљење, степен чистоће, контролише возне исправе, прати улажење и излажење путника и брине о њиховој безбедности, прати сигнале за време пута, одржава ред у возу и води прописну документацију, подноси извештај по завршетку пута.

ВАЗДУХОПЛОВНИ ТЕХНИЧАР

Мене занима све што има везе са авионима. Али, пошто ми вид није најбољи, не знам да ли ћу моћи да postanем пилот, па ми одговорите има ли образовни профил у средњој школи који би ми омогућио да бар будем у близини авиона?

Владан Ракочевић
Батајница

Набројаћемо ти образовне профиле ваздушног саобраћаја, а ти бирај: ваздухопловни техничар — механичар, ваздухопловни саобраћајни техничар, ваздухопловни техничар — механичар и ваздухопловни механичар за структуру.

Подручје запошљавања: РО ваздушног саобраћаја, војно-ремонтни заводи, производња ваздухоплова, Савезна управа за контролу лета.

Тајне
планете
ПЛУТОН

ПЛЕН НЕБЕС

Засяд само машта: свемирска сонда приближава се Плутоу, обавијеном слојем леда. Десно: месец Харон обилази планету на толикој близини да његова сенка заклања готово половину Плутонове површине

је историја стрпљивог лова који науку још и данас оставља без даха.

Научници – детективи

Добрих седамдесет година пошто се Уран придружио осталим боговима планетарног света до-

годило се прво изненађење: пажљива посматрања су показала да неко небеско тело утиче на његову путању око Сунца. То нису били Јупитер и Сатурн, најближи суседи и џинови Сунчевог система, јер је њихов утицај на Уранову путању већ био познат.

Преостао је непознати напасник! Према његовом утицају на Уран то је морала да буде велика планета сакривена негде у позадини звезданог неба. Само: како наћи планету

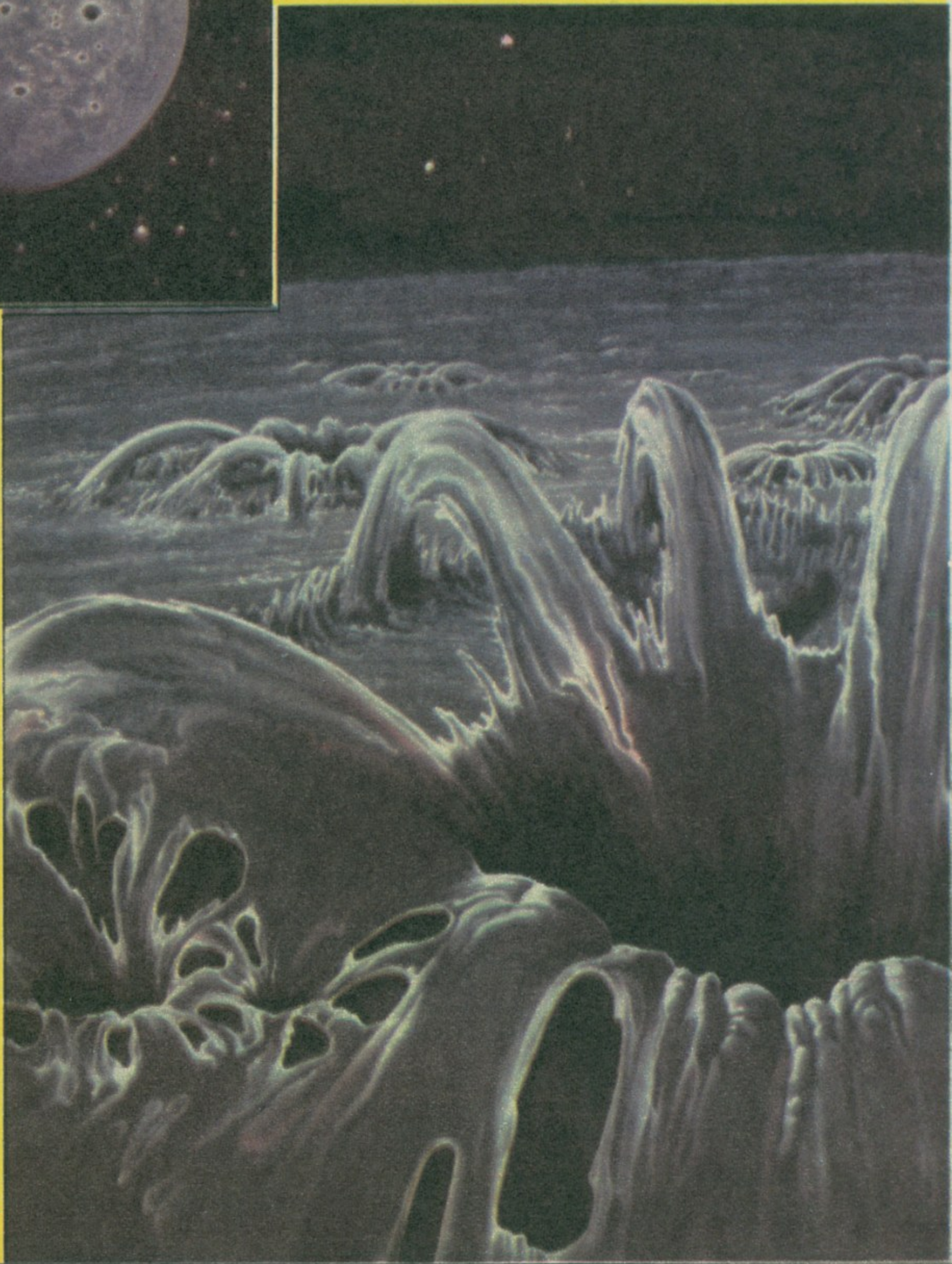
**ПЛУТОН ЈЕ НЕ
САМО НАЈМАЊА
НЕГО И
НАЈУДАЉЕНИЈА
ПЛАНЕТА ОД
СУНЦА. ЧАК И
НАЈЈАЧИМ
ТЕЛЕСКОПИМА
МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ
САМО КАО
СИЋУШНА,
СВЕТЛЕЋА МРЉА.
КАКО ЈЕ, УПРКОС
ТОМЕ,
НАУЧНИЦИМА
УСПЕЛО ДА ГА
ОПИШУ ТАКО
ТАЧНО КАО ДА СУ
БИЛИ ТАМО?**

Тог 24. септембра 1846. године природне науке доспеле су на насловне стране светске штампе.

Десило се нешто несхватљиво: ослањајући се само на прорачунавања француског астронома Ирбена Леверјеа његов берлински колега Готфрид Гале открио је у ноћи 23. септембра осму планету нашег Сунчевог система – Нептун. Прича о открићу била је толико невероватна, да је тријумф егзактних наука доспео у ред светских чуда.

Авантура ових „небеских детектива“ почела је 1781. године. Тада је немачки астроном Вилхелм Хершел открио звезду која то није била: Уран, персонифицирано небо грчке митологије и седма планета Сунчевог система отргнута је из анонимности звездане ноћи. Пошто су истраживачи неба случајно ушли у траг деди, пошли су у потрагу за унуцима озлоглашеног Урана.

Наоружани Њутновим и Кеплеровим законима, као и напретком математике, астрономи су се дали на посао да открију остале чланове породице богова. Њихово трагање

КИХ ТРАГАЧА

која се, прерушена као звезда, крије међу хиљадама? Да научници не верују у случај, преостајала би само једна могућност да се ова игла нађе у звезданом пласту: морало би се знати њено место пошто би јој само кретање скинуло вео лажне звезде.

То је био задатак који би чинио част и Шерлоку Холмсу. Из оскудних података о ометању путање Урана требало је прорачунати путању непознате планете и одредити њено место на звезданом небу.

Независно један од другог, наоружани само оловком, папиром и својим знањем математике, овај тежак задатак решили су Ирбен Леверје и Џон Адамс.

Они су позицију нове планете тако тачно одредили да је астроному Галеу била потребна само једна ноћ посматрања да открије Нептун. За његове савременике овај подухват је био права чаролија.

Али, нови догађаји су допринели да одушевље-

ње лаика и научника у току следећих пола stoleћа спласне. Поново је све почело са Ураном, и поново су се научници-детективи латили већ провереног оружја. Овога пута противник „небеских трагача“ показао се као тврдохор: Плутон, господар подземног света и брат Нептунов, стајао је науку година и година напорног

Кратер смрзнутог метана на повешини Плутона. При удару метеорита лед се топи и одмах поново мрзне. Температура: -231°C

тему. И пошто је узет у обзир гравитациони утицај Нептуна на Уран, ипак су подаци дотадашњих посматрања показивали необјашњива одступања у путањи Урана. Мада су одступања била мала, нису могла да се објасне као грешка у прорачунима.

Поново су астрономи морали да прорачунавају позиције непознатог Сунчевог пратиоца. Први коме је то пошло за руком

ПЛАНЕТА АТОМСКОГ ДОБА?

Планетама у којима су видели небеске богове астролози (звездочитачи) старог доба приписивали су моћ над животима људи. То чине и астролози нашег доба који Венеру доводе у везу са љубавним доживљајима, Марс са свањом и агресивношћу, Јупитер са успехом и праведношћу, Сатурн са плашљивошћу, тврдичлуком и претераном опрезношћу.

Планете Уран, Нептун и Плутон биле су, додуше, непознате у старо доба, али су се, наравно, већ налазиле на небу. Стога астролози кажу: ова небеска тела одговарају могућностима које су, додуше, увек постојале у човеку, али су дошле до изражаја тек у доба науке и технике.

Уран је, по мишљењу астролога, планета технике и „одговоран“ је за пионирске проналаске као што су машине, железница, телефон, авион и телевизија.

Планета Нептун одговара људској фантазији, израженој у модерним уметничким делима која не одражавају само спољашњу форму већ и унутрашњи свет човека.

Планета Плутон указује, по мишљењу астролога, на ослобађање гигантске енергије и у њеном домену су атомска бомба и атомска енергија.

Ова тумачења нису научно доказана. Она се ослањају пре свега на време открића појединих планета. Када је Уран откривен 1781. године, почело је доба машина. Када је 1846. године откривен Нептун, човек је почео да се бави тајнама своје душе. Најзад, кад је 1930. године нађен Плутон, нуклеарни физичари положили су камен темељац атомског доба.

рада. Време трагања прешло је у деценије, после којих је јогунаста загонетна планета одала само мали део својих тајни.

Поново је Уран указао на присуство нове, девете планете у Сунчевом сис-

био је Американац Персивал Лоуел. Године 1905. почео је са својим сарадницима да претражује небо у трагању за „планетом х“. Али, није се поновио тријумф као код открића Нептуна – „планете

та х" остала је невидљива.

Нове наде побудила су прорачунавања професора Вилема Пикеринга: он је 1919. одредио приближну позицију загонетне планете. Али, и Пикеринг се убрзо разочарао. Пошто је годину дана узалудно осматрао у америчкој Маунт-Вилсон опсерваторији, био је убеђен да је у питању планета-фантом. Да иза Нептуна постоји планета, телескопи и камере већ би јој ушли у траг. Заправо, он и сарадници већ су открили планету, али нико није обратио пажњу на бледи објект на једној од више стотина фотографских плоча. Тек десет година после Пикеринговог узалудног трагања бог подземља је извучен на светло дана. Клајд Томбо, један од асистената у Лоуеловој опсерваторији, приметио је на две фотограф-

десет пута слабије а ни његова путања није могла да их одушеви: и најудаљенија тачка од Сунца била је ближе него што су очекивали. Осим тога, показало се да је Плутонова путања необично елиптична, и различита од осталих, рекло би се јако „уврнута“.

Тек што је прошао први шок дошла су следећа изненађења: ако су маса и пречник бар приближно тачно израчунати, „звезда луталица“ састоји се од нечега тежег од олова!

Наравно, немогуће — али Плутон је био ту и ругао се својим налазачима. Сада је био ред на научницима да одговоре на овај изазов.

Прошло је више година док није дошло до првог, малог напретка. Открило се да је утицај Плутонове гравитације на његове суседе веома мали. Тиме су

дамдесетих година. Омогућили су га савршенији мерни инструменти и побољшање истраживачких метода. Најзад је 1976. године откривена дуго чувана тајна Плутона: велики делови његове површине покривени су залеђеним метаном. Научници су, упоредним мерењима, доказали да сјај који за Плутон примају њихови инструменти може да потиче само од залеђеног метана.

Овај податак је омогућио бољу процену пречника Плутона: ако се површина састоји од залеђеног метана, она одбија 70 одсто Сунчеве светлости. Пошто се радијус може израчунати према сјају, способности рефлектовања и удаљености од Сунца, он код Плутона може да износи, у најбољем случају, 3800 km.

Још једно откриће било је могуће захваљујући

мало испупчење, „грба“ која се чудно понашала. Ако је на првом снимку била на северу, на фотографијама снимљеним три дана касније била је на југу, да би три дана касније, поново заузела првобитан положај. Ова „лутајућа грба“ наводила је на једини могући закључак: Плутон има свој месец!

Најзад је бог подземног света долијао. Захваљујући његовом сапутнику Харону, названом по скелетији подземног света, било је лако одредити масу. Сада је само било потребно на фотографским плочама одредити одстојање између планете и месеца. С тим податком и сазнањем да Харон за 6,4 дана обиђе око своје планете, лако је могла да се израчуна маса Плутона и његовог месеца. Али, Плутон је имао у резерви још једно изненађење: „подземни дуо“ имао је само шестоти део Земљине масе! Збогом надо да је откривена планета са ураниом, збогом надо да је откривена „планета х“.

Сада је било сигурно: Плутон не може бити планета за којом су трагали Лоуел и Пикеринг. Његова маса ни издалека није довољна да изазове уочене сметње у путањи Урана или Нептуна. Вероватно, у томе се данас слажу астрономи, сметње у путањи које су уочили Лоуел и Пикеринг потичу од погрешних мерења.

Потерница за Плутоном

Да ли су овим откривење све тајне Плутона? Ни издалека! Још се ни један научник не усуђује да каже, да ли Плутон има атмосферу. Исто тако још није објашњено зашто губи сјај.

Поред свих малих загонетки, остаје и једна велика: одакле потиче Плутон? Да ли је он свемирска луталица коју је некада давно заробило Сунце? Да ли се појавио приликом настанка система? Али, одакле онда његова необична путања? Или је Плутон, како претпостављају многи научници, некадашњи месец Нептуна? Само, како онда може да се објасни да и он има свој месец?

Да ли је Плутон невољени, тајанствени рођак свемирске породице планета? Помало и то, али и планета која је за научнике увек била велики изазов. Ономе ко реши тајну његовог порекла смеши се слава јер ће поново довести астрономију на насловне странице светске штампе.

Б. Поповић

ТЕКСТ: ДОБРИВОЈЕ ИЛИЋ — ЦИЛЕ

МУЗИКА: ЗОРАН РАМБОСЕК

Који мисле да све знају, подераће се онакови какви су. — Госпожа Смиљана се буну. — Католик Копитар: „Ја ћу вам помоћи“

ПРИПОВЕДАЧ:

Први је Доситеј Обрадовић казао да треба писати језиком као што народ говори, па је и Вук сам почео, колико је знао, тако да пише. За њим су пошли многи учени људи, али ниједном писатељу, бележи Вук, није пало на ум да барем за себе постави каква год правила у језику и да се њих држи, него је сваки писао по својој вољи, како му се кад на врх пера десило, као да наш језик баш никаквих правила нема.

ВУК:

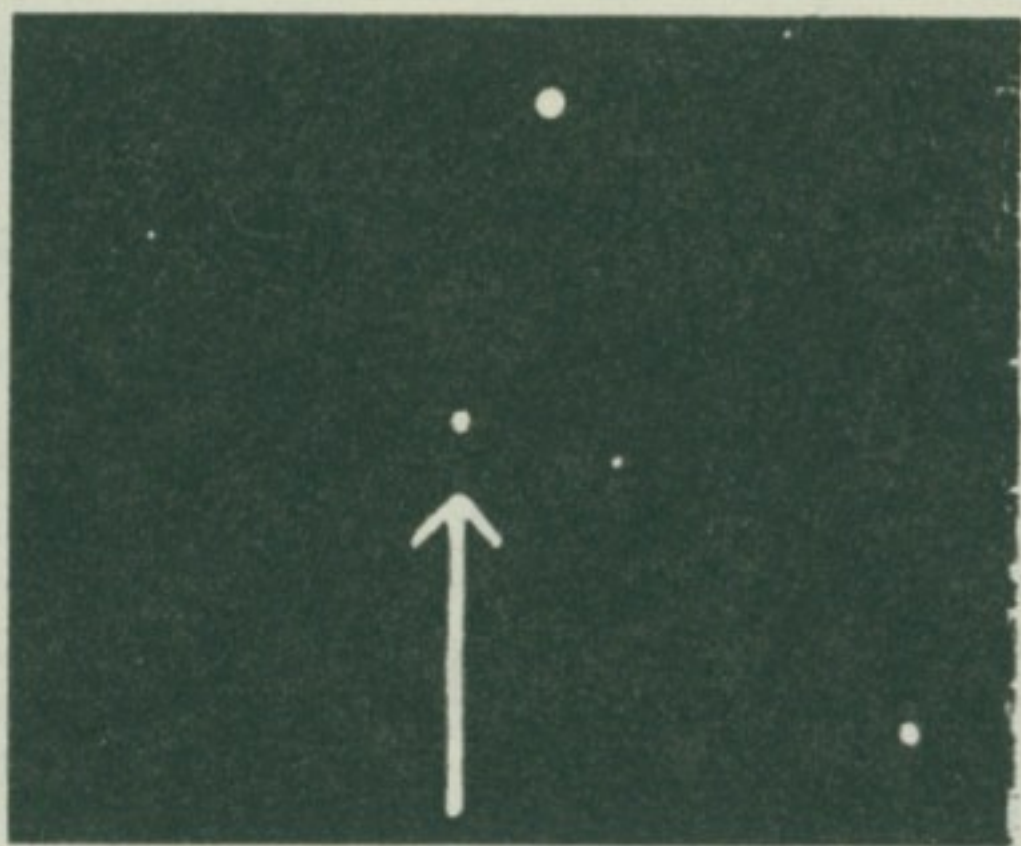
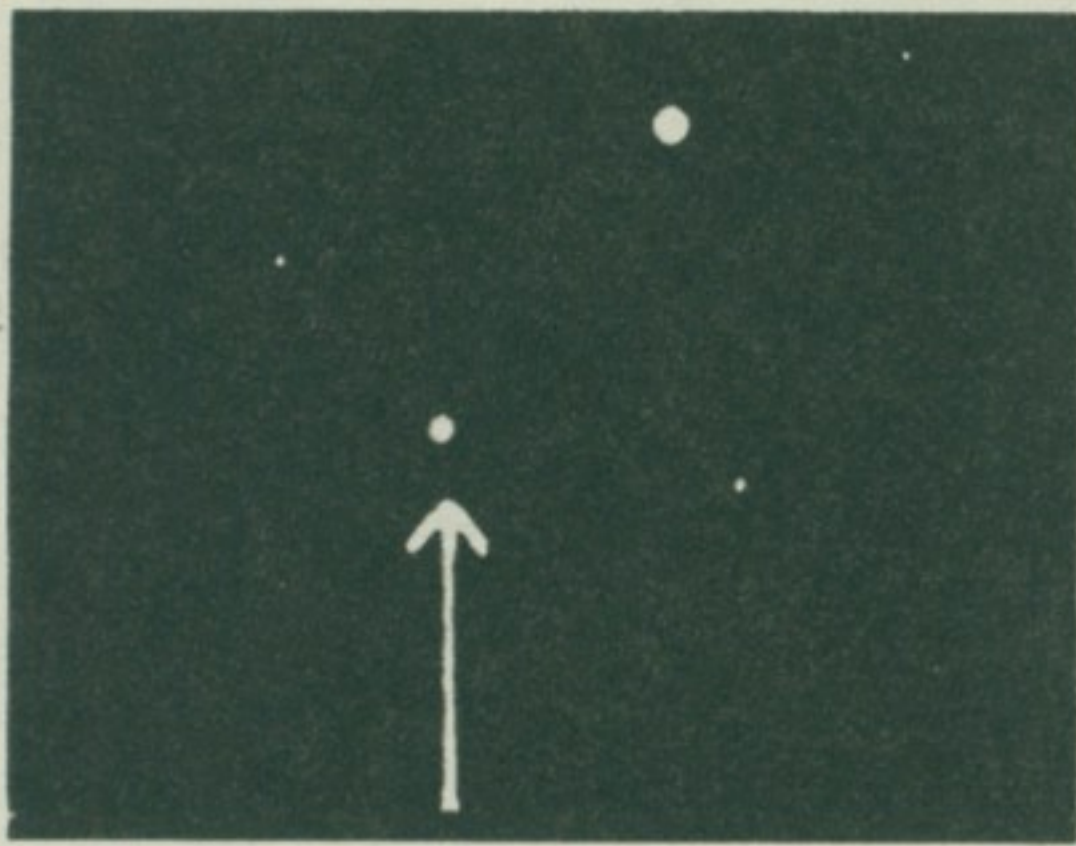
Ја сам из љубави к српском језику и из жеље да би му се што брже помогло, написао и издао на свијет „Писменицу српскога језика“. Који су сумњали да што не знаду, могли су се чему из ње поучити. А који мисле да све знаду, они ће се подерати онакови какви су, макар им ко написао сто најбољих граматика!

ПРИПОВЕДАЧ:

Да би Вук Стефановић Караџић издао ту своју прву Писменицу, много му је помогао тада већ прослављени филолог Јернеј Копитар, цензор словенске књиге и кустос Дворске библиотеке у Бечу. Вук и Јернеј нису имали само заједничку љубав према народном језику, него су их вероватно везивала и слична детињства. И један и други су као деца били чобани, и један и други су учили школе код тадашњих јединих учитеља — попова, и припремали се за свештенике, па онда кренули својим, просветитељским путем.

КОПИТАР:

Е, мој господине Вуче, кад год се сретнемо и разговарамо, увек дођемо до питања језика. Велика је сила потребна да народни језик почну да употребљавају сви, и учени и

На основу ових двеју фотографија снимљених у размаку од девет дана откривен је Плутон. Позиција планете (показује стрелица) јасно се променила

ске плоче, које су снимљене у размаку од девет дана, један „покретни објект“. Искрпљујући рад се исплатио: Пикерингов фантом и Лоуелова „планета х“ били су откривени.

Заиста? Ускоро се показало да је оптимизам „небеских детектива“, који су мислили да је открићем виновника случај Плутон окончан, ипак био преурањен. Плутон је истраживачима поставио нову загонетку: он није био оно за шта су га сматрали, а то што је изгледало да је он — не постоји.

Планета угља

Када су Лоуел и Пикеринг трагали за својом тајанственом планетом, имали су одређене представе: на основу података очекивали су планету са масом вишеструко већом од Земљине, која кружи далеко изван Нептунове путање. Као и све спољашње планете, и „планета х“ требало је да буде гасовита лопта која, далеко од Сунца, „светли“ слабије од Нептуна.

Али, Плутон је разочарао своје налазаче. Одбијао је Сунчеву светлост

вредности за масу смањене. Исто тако показало се да је погрешна идеја о Плутону као „планети угља“. Дотадашње процене о Плутонском сјају полазиле су од претпоставке да одбија Сунчеву светлост слабо као угљ. Али од планете која је толико удаљена од Сунца мора да се очекује да је њена површина бар делимично покривена ледом. Ако је то тачно, онда је њена способност рефлектовања већа, а у истој сразмери и њен пречник.

Тачније податке омогућили су тек снимци помоћу диовског телескопа на Маунт Паломару: према њима, Плутон је био упола мањи од Земље.

Ово сазнање научницима је помогло врло мало јер су сада имали пречник према коме је Плутон имао сјај асфалтног друма, био је, дакле, сувише таман, превелик и са прекомерном масом. Мучно, стрпљиво трагање „небеских детектива“ завршило је у хорсокаку.

Лутајућа грба

Излаз из непријатног положаја нађен је тек се-

усавршеним инструментима: крајње осетљивим детекторима светлости, научници су регистровали варирање јачине сјаја. Ове промене су показале да је ледена површина загађена другим супстанцама. Пошто су се ове „мрље“ појављивале периодично, доказано је да се Плутон за 6,4 дана обрне око своје осе.

Тако су небески детективи први пут открили три Плутонске особине: да се његова површина састоји углавном од смрзнутог метана, да ротира за 6,4 дана и да није већи од Земљиног месеца.

А како стоји ствар са његовом масом? Да ли је Плутон диовски ледник од метана, громада гвожђа или има језгро од урана? Пошто му је маса непозната, ово остаје тајна.

Кључ загонетке нађен је 1978. године. Десило се то приликом свакодневног, рутинског посла: Џејмс Кристи, астроном у опсерваторији америчке морнарице, проучавао је фотографије помоћу којих је требало одредити тачну позицију Плутона. При том му је пало у очи

Наследници ВУКА КАРАЏИЋА

ЧОБАНИН УБИЈА АЖДАЈУ

неучени као свој матерњи, живи језик, уместо да га остављају само простоме народу.

ВУК:

Није то лако, пријатељу. Ја и на самоме себи видим да се подијелим кад год хоћу да запишем оно што мислим. Написана ријеч увијек бива некако друкчија од мисли. А опет, народна ријеч, из уста пастира и орача, тражи да се чује, ал' не да то виша класа народа српског, која живи овдје у Аустрији.

КОПИТАР:

Ви бисте, Вуче, могли допринети да народна реч заиста дође до гласа.

ВУК:

Господине Копитаре, ја за то немам потребне спреме.

КОПИТАР:

Како немате? Ви знате народни језик, а имате моћ расуђивања као ретко ко. Шта ћете више? За што баш ви не бисте учили да Срби пишу како говоре и читају како је написано?

ВУК:

За то треба написати писменицу, начинити рјечник.

КОПИТАР:

А што да не? То није толико тешко као што мислите и ту ћу вам ја помоћи.

ПРИПОВЕДАЧ:

Тако је почела Вукова борба. Многи тадашњи писци су се љутили и бунили. Никако им није ишло у главу да народни језик треба да постане и књижевни. Писац Милован Видаковић је узвиковао: „То је језик свињара и говедара! Граждани, као људи просвештени, који и друге језике знају и који и словенске књиге читају – опширније и пространije наш језик разумевају, нежели наши у оним земљама где никак-

вих школа и никаква провештенија нема!

ВУК:

Господин Видаковић се представља као неки срп-

пожа како они воле да кажу. Та баба-Смиљана држи школу славеносерпског језика. Код ње сваки све зна! Остале наше

славенски, што не знаш славенски метни српски, а што не знаш ни славенски ни српски метни како ти драго. И дивота!

ВУК:

Ја вала! Они мисле да су књижевни језици осталих народа некако нарочито начињени, справљени некако а не могу да схвате да су сви народи почели писати оним језиком као што говоре орачи и копачи, свињари и говедари! Па кад се почело љепше мислити онда су и језици љепши постали.

КОПИТАР:

Драги мој пријатељу, пут вам неће бити лак. Сукобићете се са највећим силама, ризикујући да вас огласе и издајником јер вас ја, католик, потичем на рад. Али ипак покрет за народни језик и једноставнију ортографију почео је и без мене... Доситеј Обрадовић, па Сава Мркаљ, па Лука Милованов... Али ви сте тај, Вуче, који ће ствар довести до краја.

ПИШИ КАО ШТО ГОВОРИШ

А Д А Е2 А

ПИСИ КАО ШТО ПРОГОВАРАШ ПРОЧИТАЈ МИ КАКО ПИШЕШ.

А Д А Е2 А

КАД ГОВОРИШ ПРИЧАЈ ЈАСНО КАД НАПИШЕШ ЧИТАЈ ГЛАСНО.

Б F# C# E2 A

ИСПЕЦИ ПА ОНДА РЕЧИ ДВАПУТ МЕРИ ЈЕДНОМ СЕЦИ.

ИСПЕЦИ ПА ОНДА РЕЧИ ДВАПУТ МЕРИ ЈЕДНОМ СЕЦИ.

ПИШИ КАО ШТО ГОВОРИШ

Пиши као што проговараш
Прочитај ми како пишеш.
Кад говориш причај јасно
Кад напишеш читај гласно.

Испеци
Па онда реци
Двапут мери
Једном сеци.

Песме пиши, а нос бриши
Речи мери, руке пери.
Не изводи бесне глисте
Речи нека буду чисте.

Мисли слажи још у глави
Тек тад нек се језик јави.
Оштар језик не увреди
Кад га мисао јасна следи.

Испеци
Па онда реци
Двапут мери
Једном сеци.

ски Виланд или Гете. А ја вам кажем: све су то припадници баба-Смиљане!

КОПИТАР:

Какве баба-Смиљане?

ВУК:

Баба-Смиљана вам је велика госпођа, или гос-

бабе говоре по свим граматичким правилима. И бабе и старци.

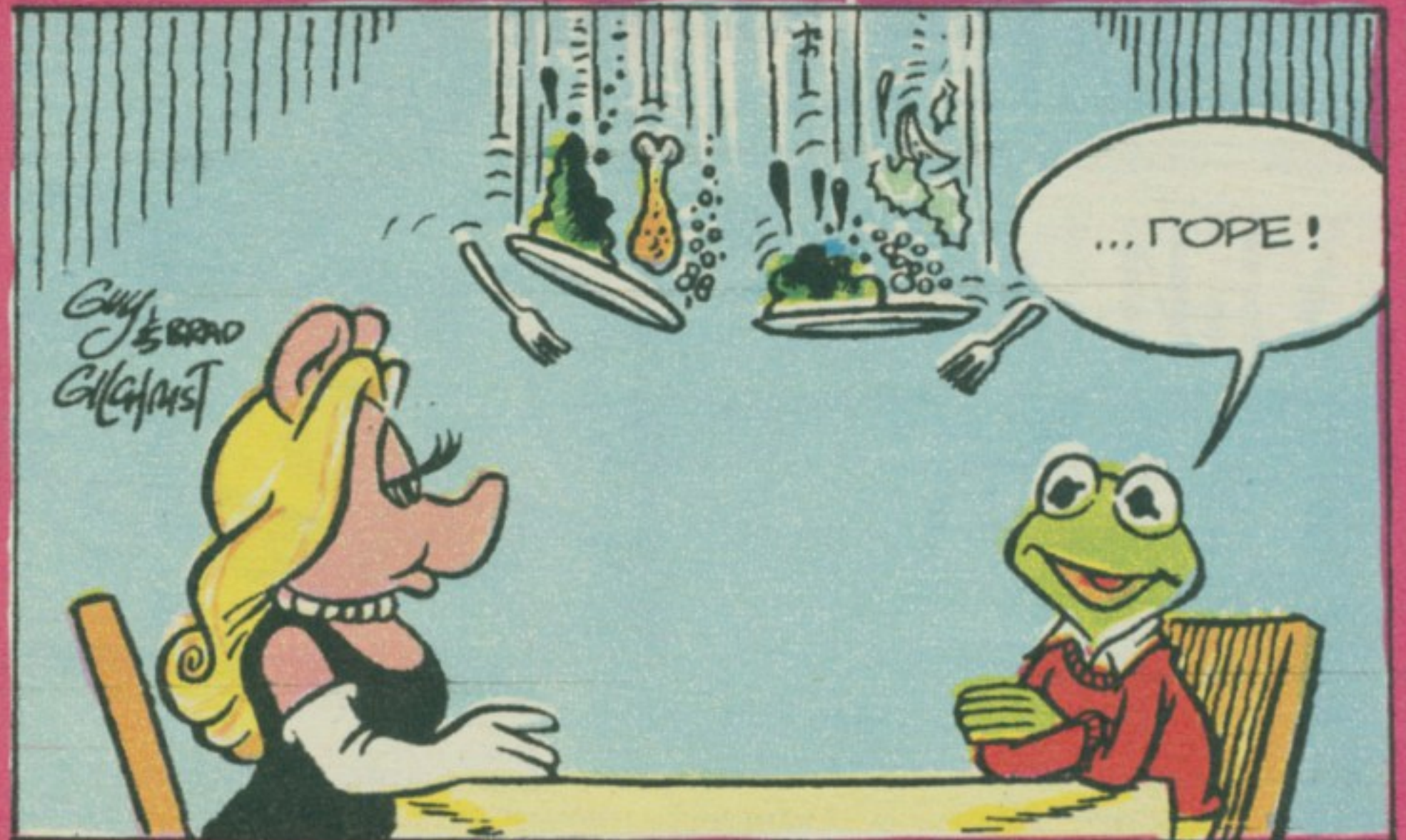
КОПИТАР:

Ах, знате шта, ти ученици те ваше баба-Смиљане, и не треба да знају никакве граматике. Што не знаш српски, метни

Сачувајте и овај 3. наставак драмско-музичког играка, јединог позоришног комада за децу о животу и раду Вука Стефановића Караџића. „Забавник“ ће објавити цео текст који и ви можете играти у својој школи. Уз текст добијате и ноте за сваку песму!

**У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ЗЕЉЕ БЕРЕ АГА
АСАН-АГА**

WALT
DISNEY'S

МЕРИ ПОПИНС

ЦАЕО

У ТРЕШЊИНОЈ УЛИЦИ, У ЛОНДОНУ, ЖИВЕЛИ СУ ДЕЈН И МАЈКА БЕНКС СА СВОЈИМ РОДИТЕЉИМА. ЈЕДНОГ ДАНА КРОЗ ПРОЗОР СВОЈЕ СОБЕ УГЛЕДАЛИ СУ ЛЕПУ ДЕВОЈКУ КАКО, НОШЕНА ВЕТРОМ, ЛЕБДИ НИЗ УЛИЦУ. ТАКО ИМ ЈЕ У КУЋУ СТИГЛА НОВА ДАДИЊА - МЕРИ ПОПИНС. ОНА ЈЕ МАЛИШАНЕ ВОДИЛА НА НАЈНЕОБИЧНИЈА МЕСТА, У СВЕТ МАШТЕ, СМЕХА И ШАЛЕ...

ТАТА, ДИВНО СМО СЕ ПРОВЕЛИ КОД ЧИКА АЛБЕРТА! ЛЕБДЕЛИ СМО У ВАЗДУХУ И ПРИМАЛИ ШАЛЕ!

МЕРИ ПОПИНС НАМ ЈЕ ОБЕЋАЛА ДА ЋЕ НАС ОПЕТ ОДВЕСТИ КОД НЕГА АКО БУДЕМО ДОБРИ!

АХА! ОДА ИДИТЕ У ВАШУ СОБУ! МЕРИ ПОПИНС, ПОЏИТЕ СА МНОМ!

КАКО ВИ КАЖЕТЕ, ГОСПОДИНЕ БЕНКС!

РАЗОЧАРАЛИ СТЕ МЕ! НЕ МОГУ МИРНО ДА ГЛЕДАМ И СЛУШАМ ТЕ ГЛУПОСТИ КОЈЕ ПРИЧАЈУ МОЈА ДЕЦА!

СУПЕРКАНИФРАЦИИСТИКЕКСПИ-АНИАСТУОЗ

ВАШЕ ШЕТЊЕ И ИЗЛАСЦИ У ПРИРОДУ ТРЕБА ДА ИХ НАУЧЕ НЕЧЕМУ ИЗ ЖИВОТА, О БАНКАРСТВУ, РЕЦИМО!

СХВАТАМ! ТРЕБА ДА ОСЕТЕ ЛЕПОТУ БАНКАРСКОГ ПОСЛА, ДА СХВАТЕ КАКВО ЈЕ ТО ЗАДОВОЉСТВО КАД ПРОФИТ РАСТЕ!

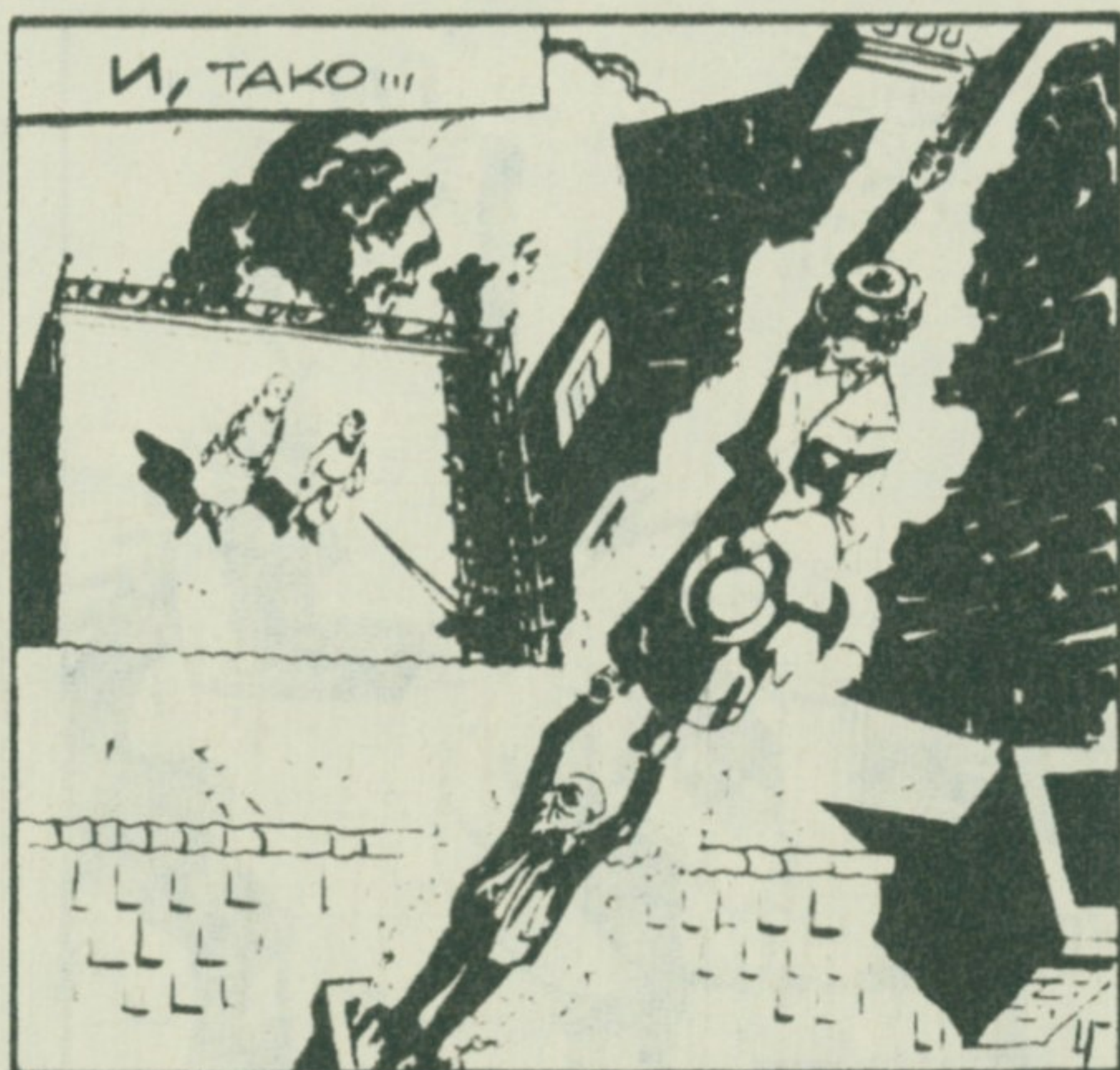

И, МЕРИ ПОПИНС ЈЕ ПОВЕЛА
МАЛУ ВЕСЕЛУ ДРУЖИНУ НИЗ
СТРМИ КРОВ...

МАЈКА ЈЕ ЗАСТАО И
ЗАВИРИО У ДИМЊАК...

НИШТА
СТРАШНО,
МАЈКА! ТО ЈЕ
ОБИЧНА
ЧАЏ!

ЗАТИМ СУ КРЕНУЛИ ДАЉЕ
И НЕСТАЛИ У ОБЛАКУ ДИМА...

ВРА-
ГАМО
СЕ ГО-
РЕ! ХОП-
ХОП!

ОЦАЧАРИ СУ СКАКАЛИ,
КЛИЗАЛИ СЕ НИЗ КРО-
ВОВЕ, ОБРТАЛИ СЕ У
ВАЗДУХУ И СЛОЖНО СУ
ПЕВАЛИ!!!

АДМИРАЛ БУМ ЈЕ
ПОСМАТРАО ИГРАЧЕ!!!

ПАЖИВА!
ОДМАХ НА КО-
МАНДНИ
МОСТ!

ЈАВЉАМ СЕ
НА ДУЖНОСТ,
АДМИРАЛЕ! КА-
КО ГЛАСИ НА-
РЕЂЕЊЕ?

НА ВИДИКУ
НЕШТО ВЕОМА
ЧУДНО! НЕВЕ-
РОВАТНО!
НЕ ЗНАМ КАКО
ДА ОБЈАСНИМ!!!

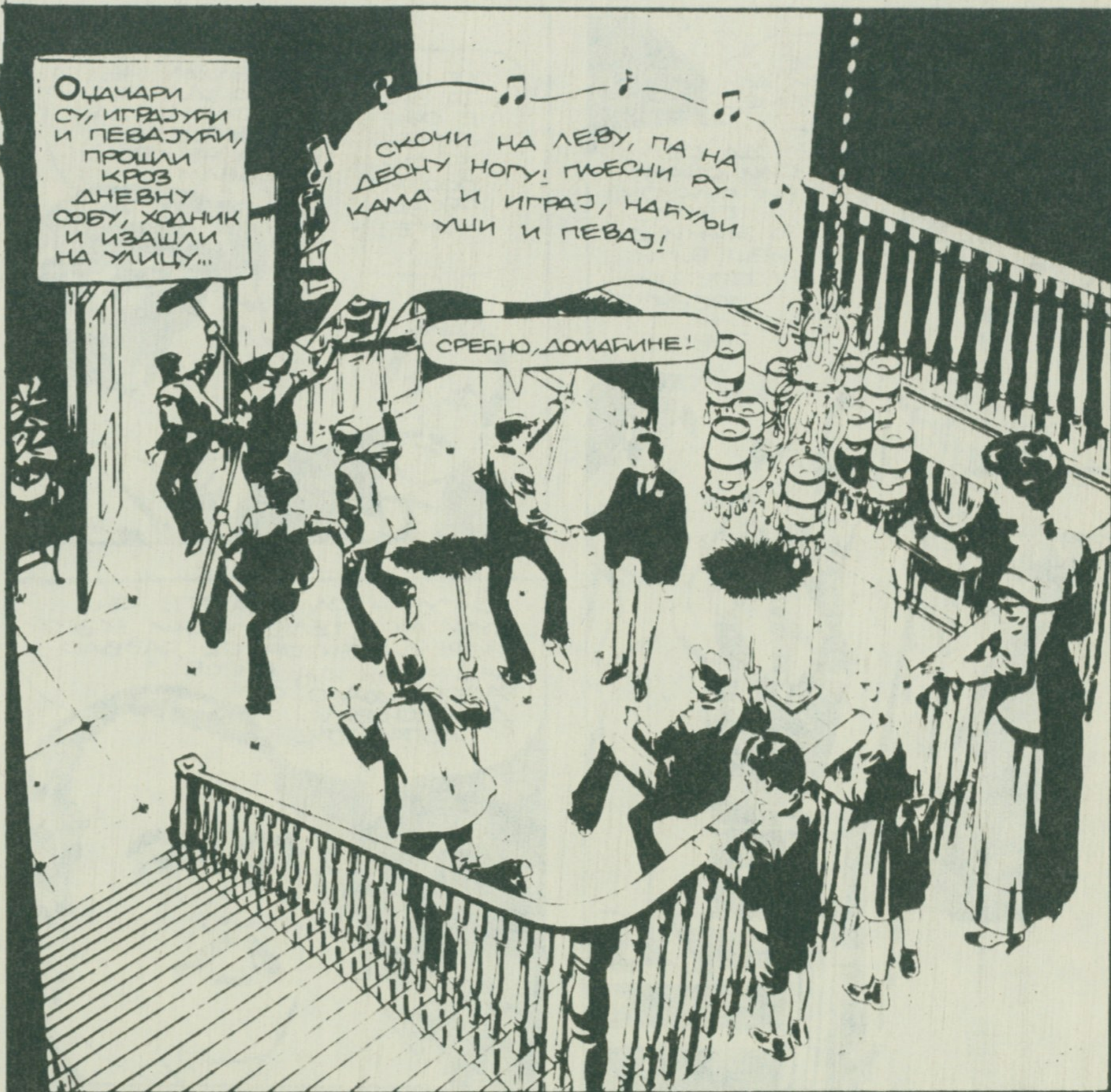

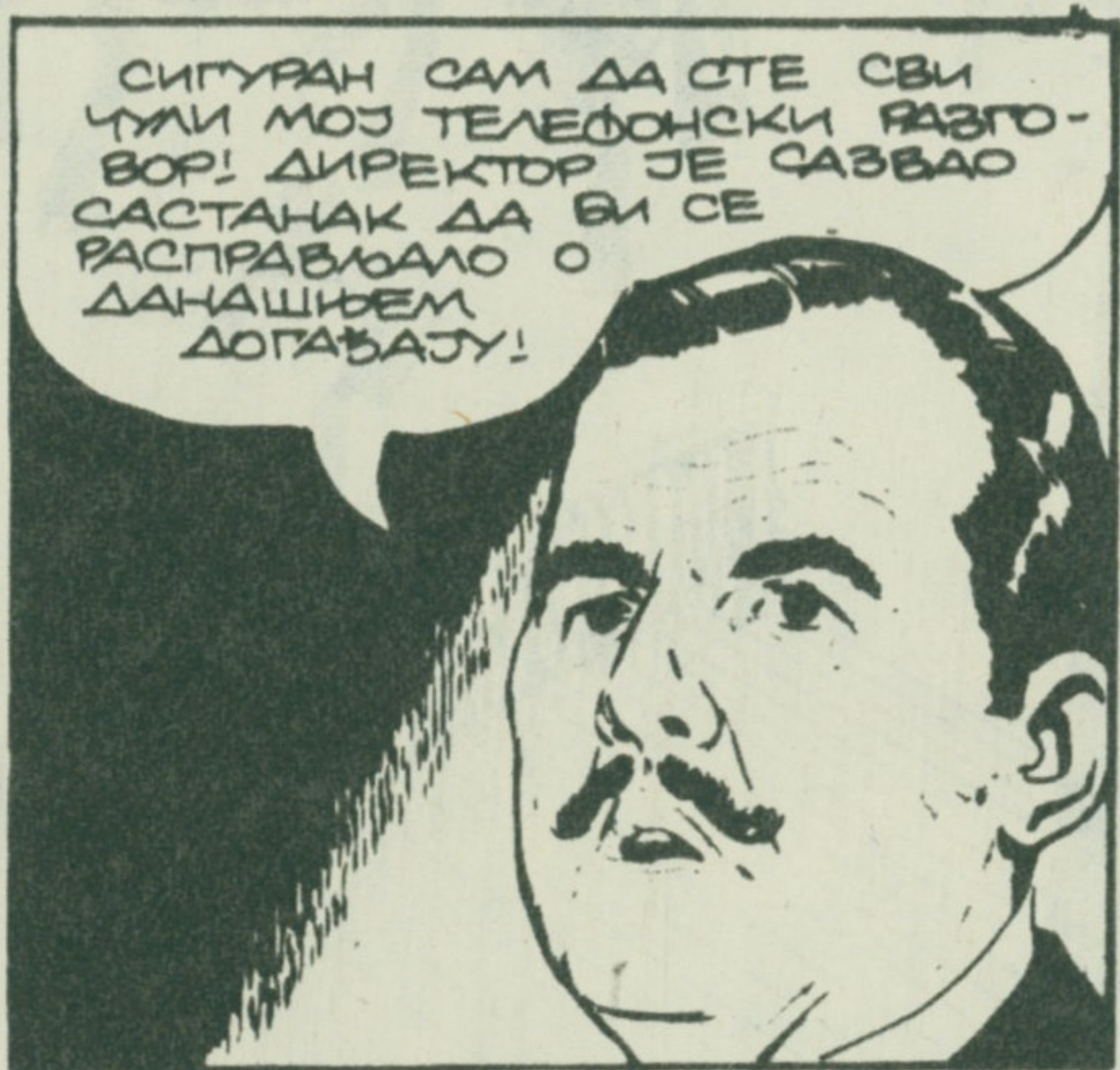

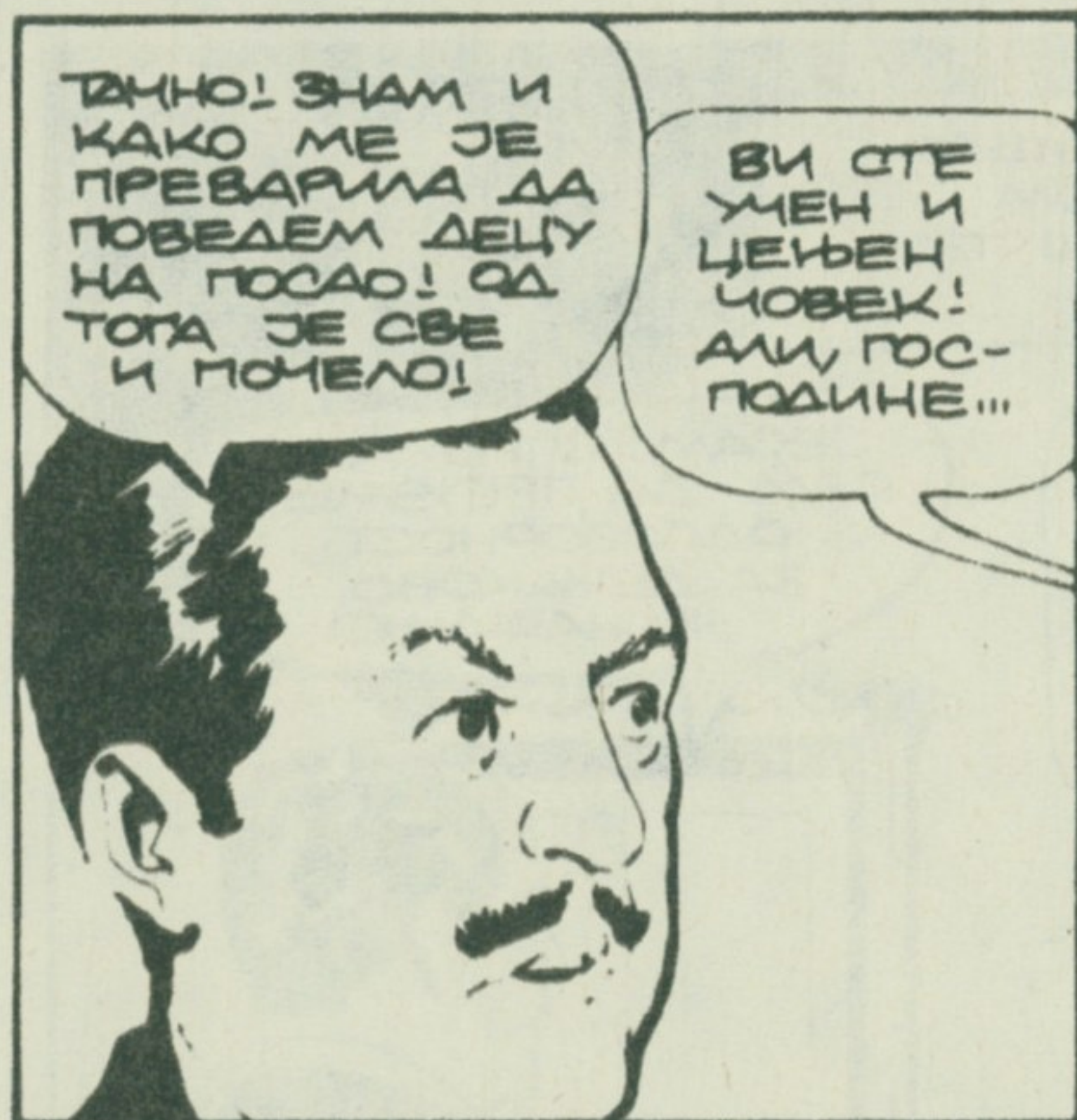

Али касније, кад се господин Бенкс упутио ка банци, уз пут је стрепео да неће све бити како треба...

ЧЕКАЈУ
ВАС У
ДИРЕКТОРОВОЈ
СОБИ, ГОСПОДИНЕ!

ТАЧНО У ДЕВЕТ ЧАСОВА БЕНКС ЈЕ УШАО У САЛУ И СУОЧИО СЕ СА ГОСПОДИНОМ ДЕЈВИСОМ, ЊЕГОВИМ СИНОМ И ЈОШ ТРИ ШЕФА...

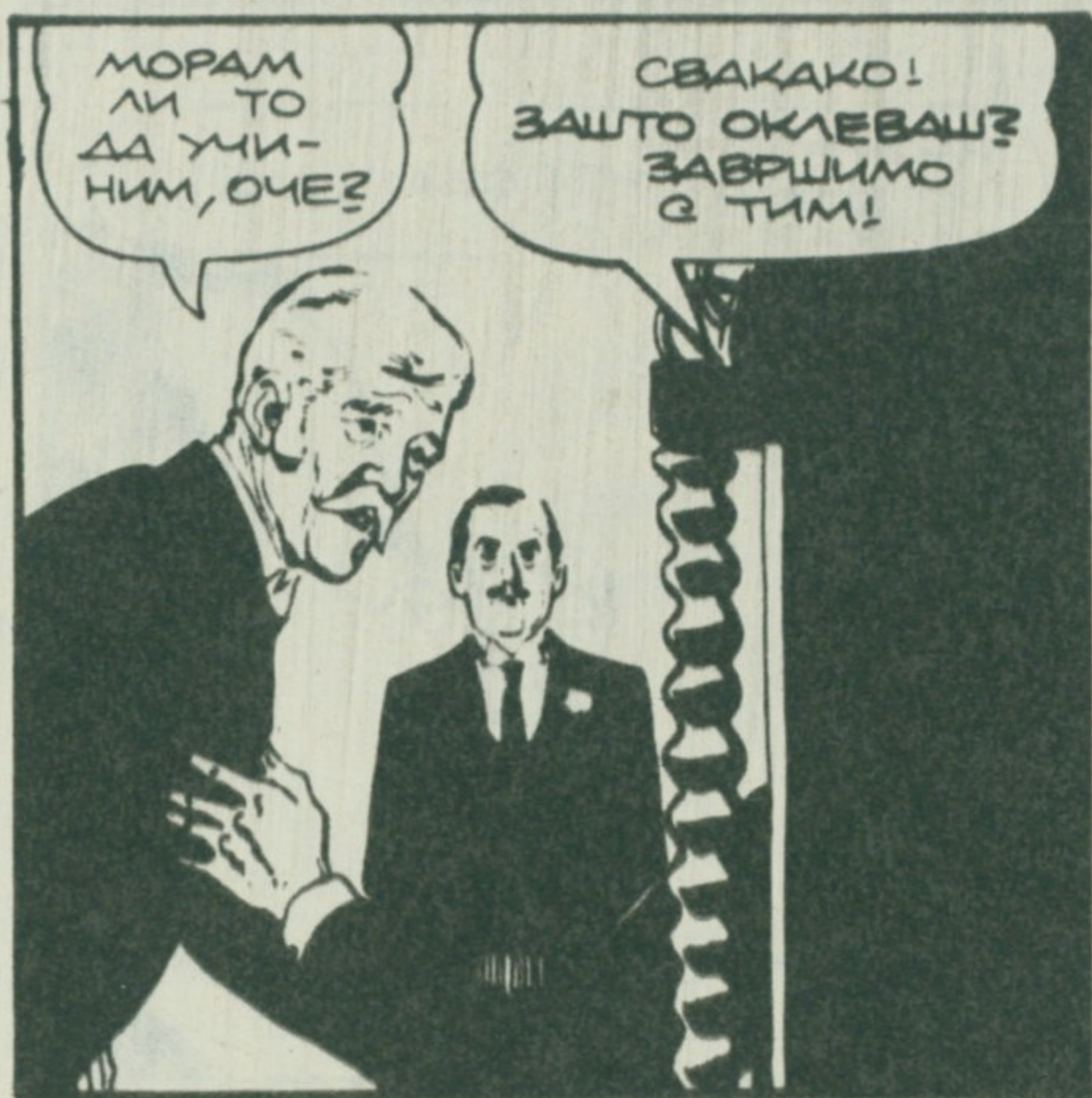
У ЧАСНОЈ ИСТОРИЈИ ОВЕ УГЛЕДНЕ БАНКЕ, НИКАД СЕ ЈОШ НЕШТО СЛИЧНО НИЈЕ ДОГЛАМО!

НЕОДГОВОРАН ПОСТУПАК ВАШЕГ СИНА НАНЕО НАМ ЈЕ ОГРОМНУ ШТЕТУ! ЈЕ-СТЕ ЛИ СВЕСНИ ТОГА?

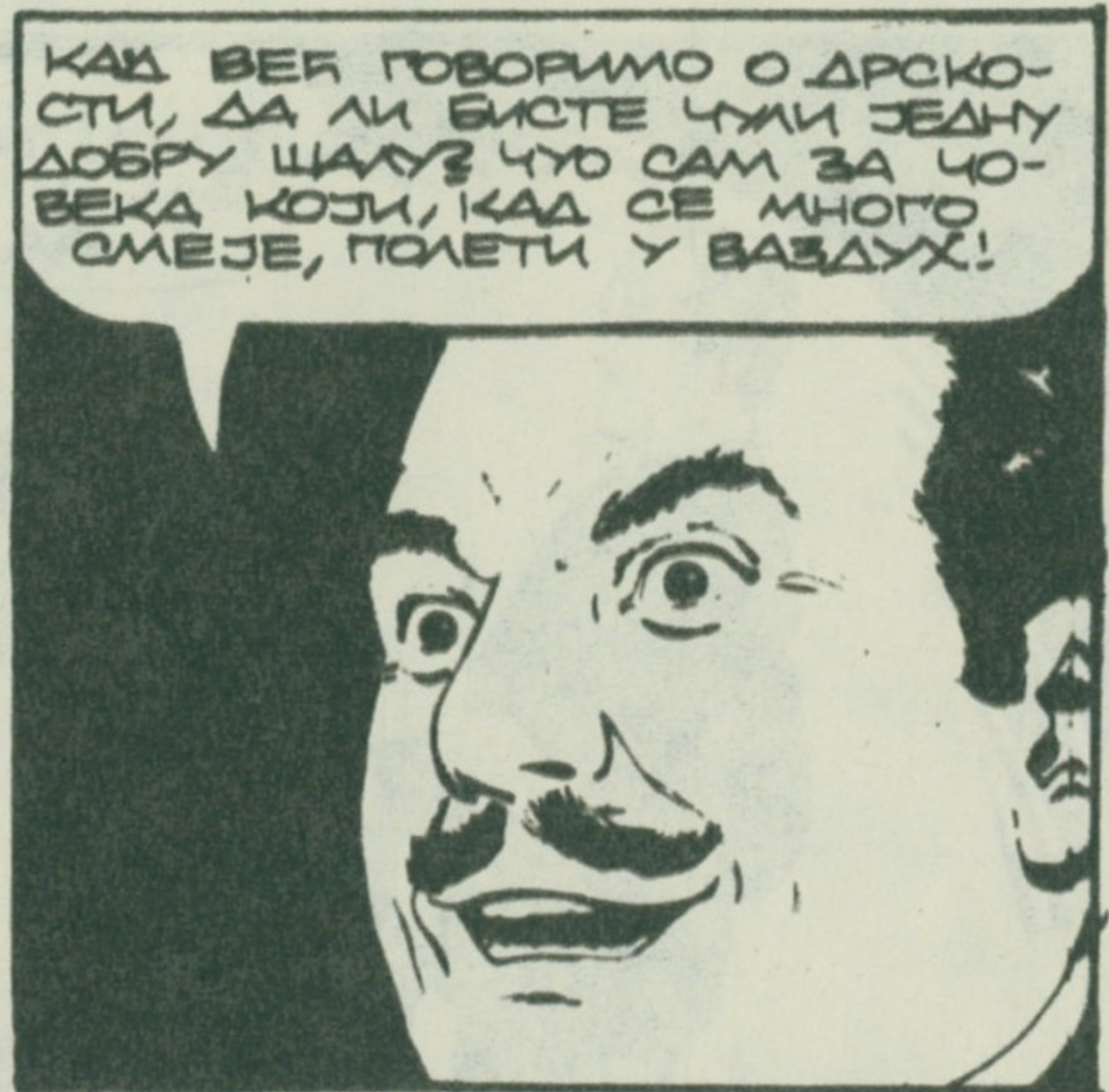
ЈЕСАМ! ОПРЕМАН САМ ДА ПРЕУЗМЕМ ОДГОВОРНОСТ ЗА ДЕЧАКОВО ПОНАШАЊЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ПОЛИЦАЈАЦ ЏОНС
РАЗГОВАРАО ЈЕ СА СВОЈИМ
ШЕФОМ!!!

СВЕ СМО ПРЕТРА-
ЖИЛИ! ПИТАЛИ СМО
И У БАНЦИ И СА-
ЗНАЛИ ДА
ЈЕ ОТПУШТЕН!

У ТРЕНУТКУ ОЧАЈАЊА,
МОГАО ЈЕ СВАШТА ДА
УЧИНИ! НАЈБОЉЕ БЕ БИ-
ТИ ДА ПРЕТРАЖИМО РЕКУ!

ОХ! НЕ!
ОИ ТО НИ-
КАД НЕ
БИ НАПРА-
ВИО!

КАШИЧИЦОМ
С ШЕ-БЕ-РА
ТРА-ЛА
ЛА-ЛА-ЛА!

ЏОРџЕ, ГДЕ СИ ДО
САДА? ТАКО СМО СЕ
УПЛАШИЛИ!

СВЕ ЈЕ У РЕДУ,
ШЕФЕ! ЕВО ГА,
ЖИВ И ЗДРАВ!

СВУДА
СМО ТЕ
ТРАЖИЛИ!
ШТА ОЕ ДОГО-
ДИЛО У
БАНЦИ?

ОТПУШТЕН САМ,
ИЗБАЧЕН, ПРОТЕ-
РАН НА УЛИЦУ! ♪
ТУ-ТУ-РУ-ТУ-ТУ!

АЛИ ШТА
ОИ, ЗА ИМЕ
СВЕТА, РАДИО
НА ТАВАНУ?

САД БЕШ
ВИДЕТИ!
ГДЕ СУ ДЕЦА?
МАЈКА!
ЏЕЈН!

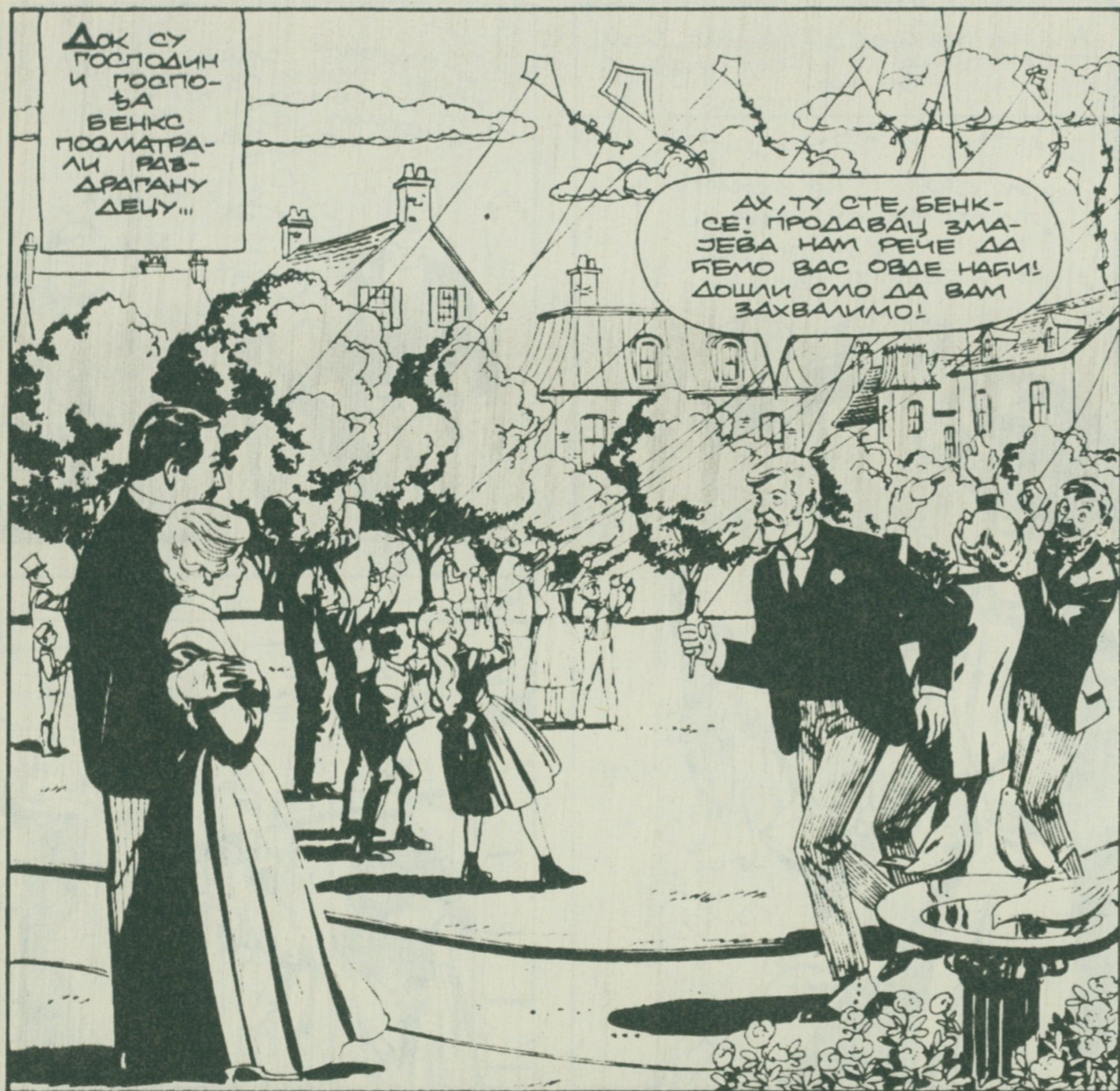
МЕРИ ПОПИНС ЈЕ СА СМЕШКОМ ПОСМАТРАЛА СРЕЋНУ ПОРОДИЦУ БЕНКС...

КАД СУ СТИГЛИ ДО ПАРКА...

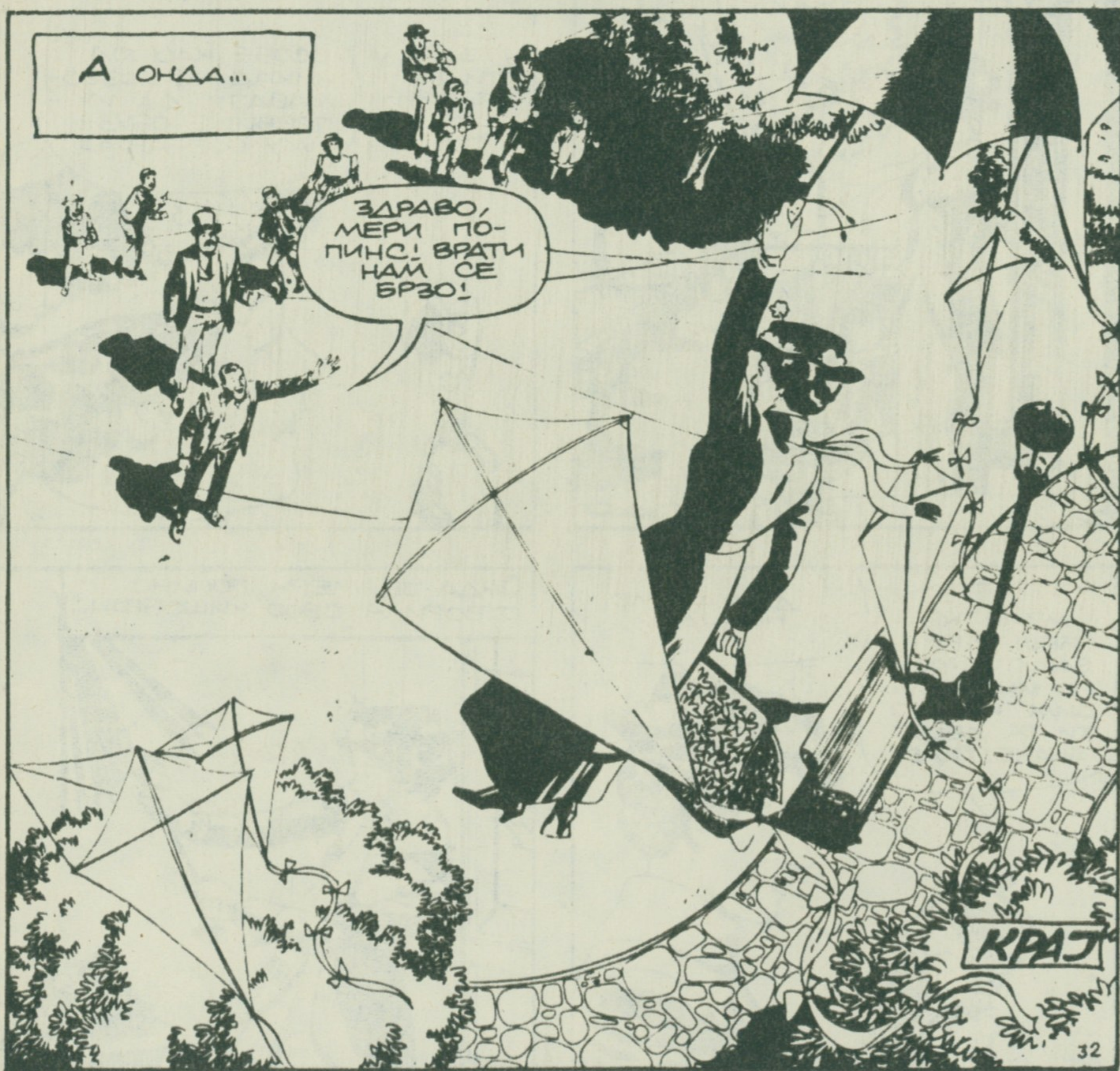

ПОВРАТАК ПОСЛЕ 7.800 ГОДИНА!

„ПРАДЕДА“ ПУТУЈЕ
У ТАРАПАКУ. У
Арики живи и
мртви живе у
најтешњем
контакту. Породица
Диаз ће свога
„прадеду“ кога је
ископала у башти
послати (уз
симболичну
материјалну
надокнаду) на
Универзитет у
Тарапаки где се
помно проучавају
ове најстарије
мумије на свету

ИНВАЗИЈА МУМИЈА

ДВА ПУТА СТАРИЈЕ ОД РАМЗЕСА II, МУМИЈЕ ПЛЕМЕНА ЧИНЧОРОСА У ЧИЛЕУ ПОЈАВЉУЈУ СЕ ИЗ
ЗЕМЉЕ У ХИЉАДАМА. ПРЕПЛАВИЛЕ СУ ГРАД АРИКУ У КОМЕ ИХ СЕ ВИШЕ НИКО НЕ БОЈИ.
НАПРОТИВ, СВИ СУ НАВИКЛИ НА ЊИХ, А ДЕЦИ СЛУЖЕ ЗА ЗАБАВУ

Град Арика, са 140.000 становника, налази се на крајњем северу Чилеа, на самој граници према Перуу. Лежи на обали Тихог океана и за њега се све до прошле године мало знало, а онда је наједном постао „светска престоница мумија“. Овде их је већ ископано преко хиљаду и сматра се да су то досад најстарије нађене

● Наставак на стр. 36

ЈОШ ЈЕДНА ТАЈНА. — Мистерија египатских мумија које су се сачувале захваљујући дуготрајној и скупом методи препарирања, никад до краја није откривена. Ни за армију чилеанских мумија научници још не знају да кажу како су могле да се сачувају готово пуних осам миленијума. Претпоставља се да су и оне посебно припремане, да је и глина одиграла улогу, али да највећу заслугу за то има изразито сува клима на северу Чилеа.

мумије. То су далеки преци Индијанаца Чинчороса из времена кад су већ ишли у лов на туљане, а хранили су се и мекушцима и шкољкама, што се види по нађеним остацима костију и љуштурама.

Свуда у свету мумије су веома ретке и могу се видети само у музејским витринама. У Арики се са њима живи у блиском контакту. „Човек осећа њихов мирис, ноћу чује њихово крцкање” — прича Алиција Вагера де Диас коју видите на фотографији са супругом Грегориом и њиховим сином Паблом. Ову мумију, коју су у шали назвали „прадеда”, ископали су у свом дворишту.

Деца Арике треба само да се сагну и покупе кључне кости, ребра, пршљенове и бедрене кости. Хладнокрвно, као професионалци, они их проучавају у школи и код куће, чувају костуре у својим собама. Цео подухват око ископавања ових најстаријих мумија на свету започео је и води Универзитет у Тарапаки у који се свакодневно шаљу сандуци у којима су запаковане одлично очуване мумије. (Дрво којим је свака уздуж прободена држи их усправно.) У Тарапаки сада ради јединствена лабораторија у којој се на основу остатака проучавају најстарије болести од којих су ови далеки преци Чинчороса умрли.

Мумије у Арики се и даље ископавају. Научници сматрају да је ова армија мртвих, са косом, па чак и одећом, сачувана не захваљујући неком посебном поступку балсамовања већ првенствено изразито сувој клими на северу Чилеа. Овде у подножју Кордиљера у близини Перуа где се налазе чувени „Ходници мумија”, годишње падне свега 0,5 mm кише! Уопште на климу Чилеа утиче хладна Хумболтова струја над којом је стално висок ваздушни притисак и одатле сув ваздух струји према северном делу Чилеа и пустињи Атаками. Вероватно да у томе и лежи тајна како су се ови лешеве обложени глином сачували од распадања готово пуних осам миленијума.

В. М.

МИРО И БОШКО БУРОВСКИ

ЗЛАТКО И ЖЕЉКО ЧАЈКОВСКИ

МИЛОШ

БОРА МИЛУТИНОВИЋ

БРАТЕ, ДАНАС

**У ИСТОРИЈИ НАШЕГ
ФУДБАЛА ИМА
МНОГО ПРИМЕРА КАД
СУ РОЂЕНА БРАЋА
ИГРАЛА ЗАЈЕДНО У
ИСТОМ ТИМУ И
ДРЖАВНОЈ
РЕПРЕЗЕНТАЦИЈИ.
НЕВОЉЕ СУ
НАСТАЈАЛЕ КАД СУ
БРАЋА МОРАЛА ДА
ИГРАЈУ ЈЕДАН
ПРОТИВ ДРУГОГ**

Биће скоро четири деценије кад се уочи утакмице између загребачког Динама и београдског Партизана повео необичан дијалог. Док су играчи излазили на терен, младић у плавом дресу рекао је свом супарнику у црвеном:

— Немој данас оштро ићи на мене.

— Данас се не познајемо.

— Жалићу се судији.

— Жали се Богу оцу, али данас ти неће бити лако.

Тако су разговарали Жељко и Златко Чајковски, динамовац и партизановац, обојица Загрепчани и рођена браћа. Бескомпромисни Златко који је у фудбалу постигао несумњиво више од млађег брата одржао је реч. Ишао је оштро, оштрије него икад и Партизан је победио са 1:0.

Није реткост да браћа играју, с више или мање успеха, у истом тиму, па и у репрезентацији. Невоље, ето, настају кад браћа фудбалери играју један против другог.

Од Зинаја до Ђуровских

Бранко и Душан Зинаја прва су браћа репрезентативци Југославије у фудбалу. Играли су од 1921. године, а за њима следи дугачки списак браће која су, некад заједно а некад и

не — због различитих година — облачили дрес са државним грбом. У историји фудбала остала су имена браће Бабић (Драгутина и Николе), па славних Подуја (Вељко и Шиме) и Боначића (Миро и Тончи)... За Ивицу Хитреца чули су сви који иоле прате фудбал, али одиста су ретки они који знају и за Ициног брата Рудолфа који је још 1926. године играо за репрезентацију Југославије. Славнији и млађи Ивица Ицо заиграо је за државни тим први пут тек три године касније...

Ко није чуо за Мошу и Грбу (Благоја и Николу) Марјановића? Многи су склонили да верују да је Никола Грба одиграо више од једне утакмице за репрезентацију, а није. Благоје Моша одиграо је чак 57 утакмица за Југославију.

Милоша и Јована Белеслина мало се ко сећа, али Јозе и Фране Матишића

сећају се готово сви. Млађи Фране играо је и после рата, али по броју утакмица није достигао старијег Јозу... Ивица и Драго Хорват играли су за репрезентацију, али је у броју утакмица Ивица убедљиво надмоћнији — чак 60:1, за разлику од Милутина Пајевића који је утакмицу у броју репрезентативних учешћа добио против млађег (а славнијег!) брата Божидара Пуше са 3:1.

Рудолф Белин из Динама одиграо је више утакмица за репрезентацију од старијег, сад на жалост покојног, Бруна из Партизана — 29:25. Партизановац Златко Чајковски знатно је убедљивији од млађег брата Жељка из Динама. Резултат у броју игара за репрезентацију: 55:19, али Златко, на пример, није постигао један од најчувенијих голова у историји нашег фудбала. Уочи одласка на Светско првенство у

ИВИЦА И ДРАГО ХОРВАТ

ЗВЕЗДАН И СРЂАН ЧЕБИНАЦ

СЕ НЕ ПОЗНАЈЕМО!

Бразил 1950. године, у оној незаборавној „мајсторици“ са Французима у Торину, Жељко је постигао победоносни гол (3:2) директно из корнера!

Историја се понавља: сад опет имамо примере да брат игра против брата – Милко Ђуровски ће, по преласку у Партизан, играти против старијег брата Бошка који је остао веран Звезди.

Недостижни Милутиновићи

Два брата у истој екипи – клубу и репрезентацији – нису, ето, неки изузеци. Има примера да су у истом тиму играла и три брата. Додуше, у репрезентацији никад заједно.

Најславнији су, наравно, Милутиновићи... Заједно су почели у Бору, а онда прешли у Партизан. Као играч највише је постигао Ми-

лош, али и Милорад и Бора играли су за државни тим. Сва су тројица остала у фудбалу као тренери. Милош је био неуспешнији као савезни капитен фудбалске репрезентације Југославије од најмлађег брата Боре који је и данас селектор репрезентације Мексика. Средњи брат Милорад тренер је „на привременом раду“ у Француској.

Три брата Мојсова – Илија, Сократ и Лазар – писали су фудбалском лоптом најлепше странице историје Вардара из Скопља. У репрезентацији је, међутим, играо само Сократ. Кад смо већ у Скопљу, како заобићи чак четири брата Спасовски?... Славнији Методије и Ванчо играли су у Вардару, као и Киро који је наставио каријеру у Тетексу из Тетова. Иван, четврти брат, играо је у Балкану из Скопља.

У Сплиту је још пре рата (Подује, Боначићи) било браће репрезентативаца у фудбалу. Традиција је доцније настављена најпре са три брата Бега (Иво, Боран, Звонко) од којих су Иво и Звонко играли за државни тим. У Хајдуку су пре десетак година отишли и корак даље – најпре у дресу „биких“ а онда и у репрезентацији Југославије заиграли су близанци Златко и Зоран Вујовић. Заиста редак пример, не само у фудбалу него и спорт уопште, код нас и у свету, да близанци буду врло успешни спортисти.

На многобројна а неизбежна питања Златко и Зоран углас одговарају:

– Тачно је да постоји нека „тајна веза“ између нас. Често исто осећамо, на исте се ствари љутимо, исто нас радује, али – има и разлика.

Зашто си га ударио?

Прелиставајући историју нашег фудбала, посебно ону скорију, може да се нађе више примера да је један од браће фудбалера остајао у сенци. Понекад је било и „шверцовања“ у тиму – бољи брат „вукао“ је слабијег – као знатно успешнији Златко кад је о Зорану Вујовићу реч. Међутим, има и карактеристичнијих примера.

За Драгослава Шекуларца зна цео фудбалски свет, док је брат Мирко увек некако био у његовој сенци, мада је и сам играо у Црвеној звезди. Звездан Чебинац био је бољи од брата Срђана, а Бора Костић много успешнији од Воје... За Жељка Перушића знају многи, само ретко ко се сећа његовог брата Ивице. Никола Стипић да-

нас је познати спортски новинар а играо је фудбал са братом Бранком. Фикрет Мујић упамћен је као несташни дечко сарајевског фудбала и грдне муке је задавао старијем брату Митхату док је овај играо у Челику из Зенице. Фикрет је био нападач а Митхат је играо у одбрани.

Сарајлије се сећају браће Драга и Ђура Смајловића, затим Мирсада и Фахрудина Фазлагича од којих је данас први тренер Сарајева а други познати фудбалски судија. Душан Маравић крчи пут ка Европској фудбалској федерацији, док се његовог брата Радивоја мало ко сећа. Темпераментни Јосип Скоблар сад успешно води сплитски Хајдук, ускоро ће и Хамбург, а ко се сећа његовог брата, такође фудбалера, Срећка?

Ако се браћа и препиру кад играју један против другог (некад Чајковски и Мујићи), брат остаје брат о чему сведочи догађај са утакмице Сарајево – Црвена звезда.

Старији од браће Сушић, у то време познатији

Сеад, жестоко се успротивио кад је фудбалер Црвене звезде Зоран Јеликић ударио, додуше ненамерно, фудбалера Сарајева Сафета Сушића.

– Зашто ми удари брата? – обрешнуо се звездаш Сеад на звездаша Јеликића после фаула над Сафетом из Сарајева.

Срећом, Сафет није био теже озлеђен па се ратоборни Сеад убрзо смирио.

Једна од привлачности, посебне врсте разуме се, вечитих дербија између Црвене звезде и Партизана биће и „двобоји“ пргавог нападача Милка и мирног одбрамбеног играча Бошка Ђуровског. Многи ће доћи да „на лицу места“ виде како изгледа кад „удари брат на брата“... Да ли ће бити оштро као својевремено код Чајковских и Мујића или ће – ако ништа друго – брат брата избегавати бар на фудбалском терену?

Но, никад не треба заборавити: брат остаје брат, свуда па и у фудбалу.

Славо Стојковић

ИЛУСТРАЦИЈЕ: Ненад Милићевић и Зоран Петковић

ШТА СЕ ЗБИВА У ЧИПУ

ЗАВИРИЛИ СМО У ЕЛЕКТРОНСКО СРЦЕ

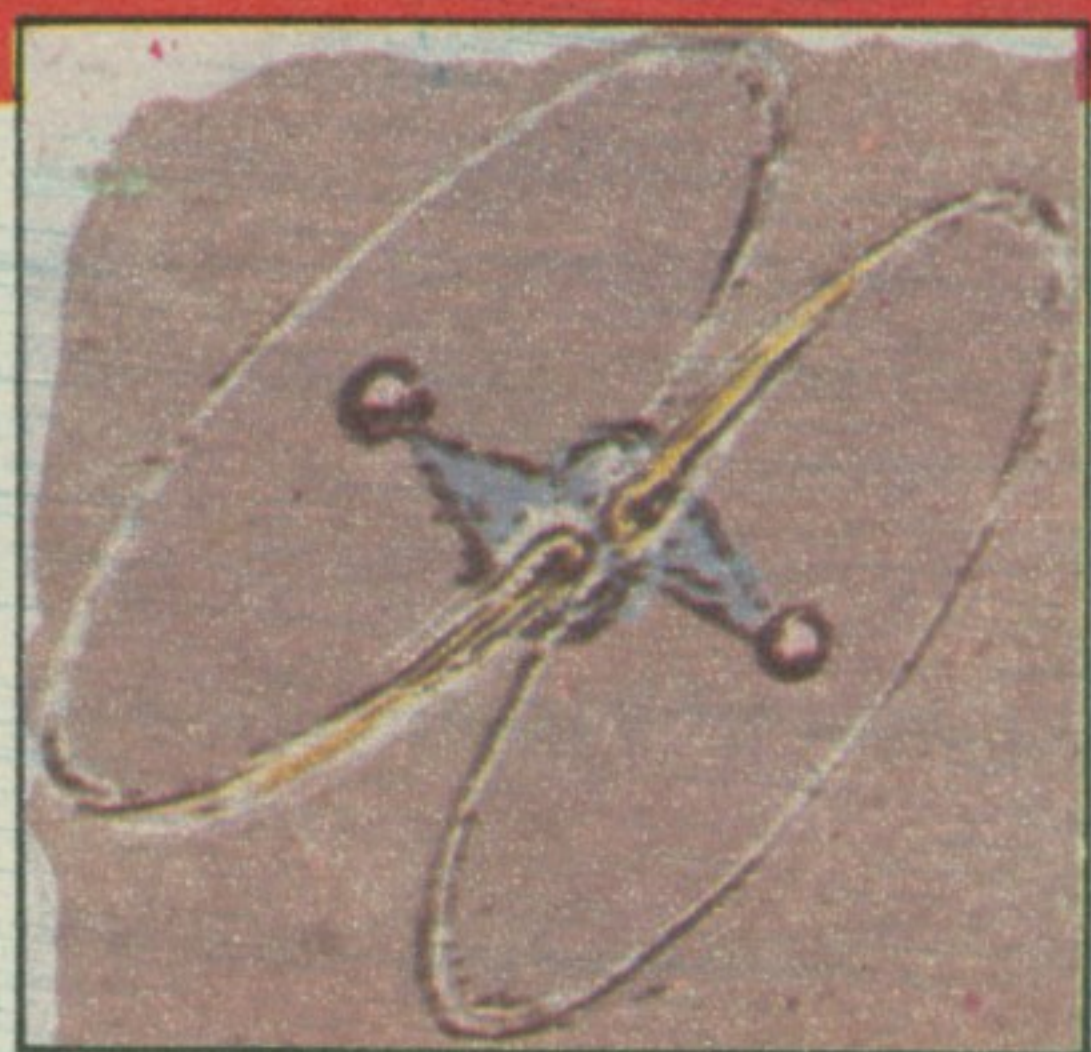
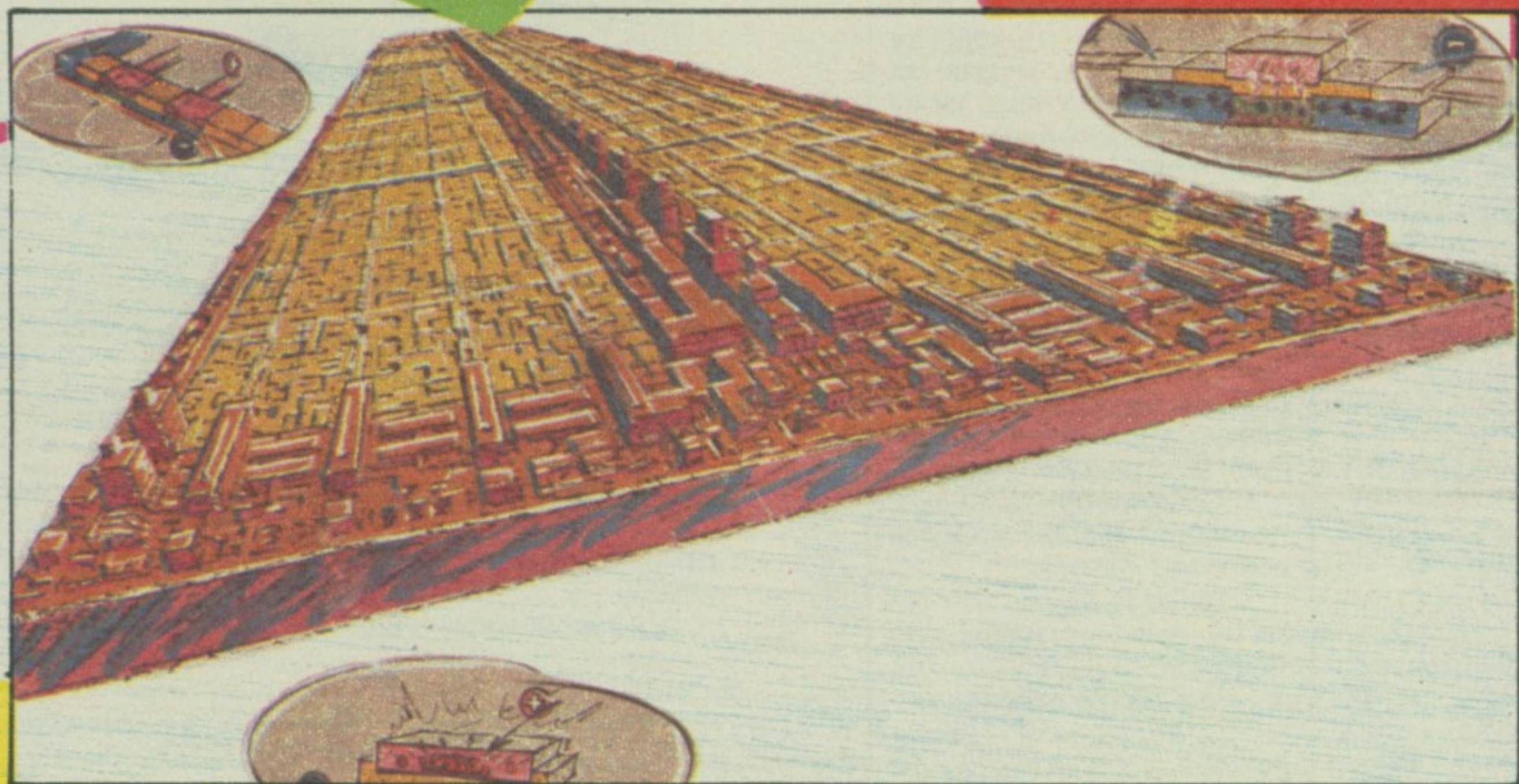
ПЛОЧИЦА ОД СИЛИЦИЈУМА, ВЕЛИКА КАО ДЕЧЈИ НОКАТ,
НАЈВЕЋИ ЈЕ „ХИТ” ЕЛЕКТРОНСКЕ ИНДУСТРИЈЕ ОСАМДЕСЕТИХ
ГОДИНА. АКО ВАС ЗАНИМА НА КОЈИ НАЧИН ОНА РАДИ -
ПРОЧИТАЈТЕ ОВО

Када су 1968. први пут почели серијски да се производе чипови – те основне јединице меморије сваког рачунара – један чип имао је капацитет од 64 бита. Другим речима, на површини великој као нокат могле су се сместити 64 различите информације. Десет година касније на такве чипове гледало се као на камено доба компјутерске технике: године 1978. већ су се производили чипови од 4.000 бита.

Година 1982. донела је чип од 64 килобита (64.000 бита) слављен као чудо технике, који се и данас налази у многим кућним рачунарима. Од тада се капацитет удвостручава отприлике сваке две године, без промене у димензијама чипа. Однедавно је фабрика IBM почела да производи прве мегабитске чипове, то јест оне с капацитетом за милион података и више. То значи да би се цео садржај овог броја „Забавника” могао забележити на силицијумској плочици површине око 1 квадратног центиметра, и да још остане доста места.

Како чип успева толико да „запамти”? Не помоћу мисли, слика, или логичких односа, као човек, него искључиво помоћу нула и јединица. Он ради на струју, а ту постоје само две могућности: укључено (1) или искључено (0). Материја по којој круже те електричне струје јесте силицијум који има неколико предности значајних за електроничаре. Пре свега то што је полупроводник (спроводи електричну струју под одређеним условима), затим што је јефтин (добива се из песка) и што образује изузетно правилне кристале.

Сама та својства силицијума нипошто не би била довољна да није изграђен „мега-чип”, који по својој сложеној структури подсећа на град с хиљадама кућа и иза кога стоје деценије стрпљивог рада безбројних инжењера. На који начин тај „град” функционише, како успева да распореди и сачува примљене податке – то ћемо овде покушати корак по корак, уз помоћ цртежа, да вам објаснимо.

3. Два или више повезаних атома чине молекул. Као „веза” служе им електрони у најудаљенијој, спољној љусци. Тада један електрон припада и једном и другом атому, јер га оба језгра подједнако привлаче. На цртежу су приказана два најпростија атома – атоми водоника.

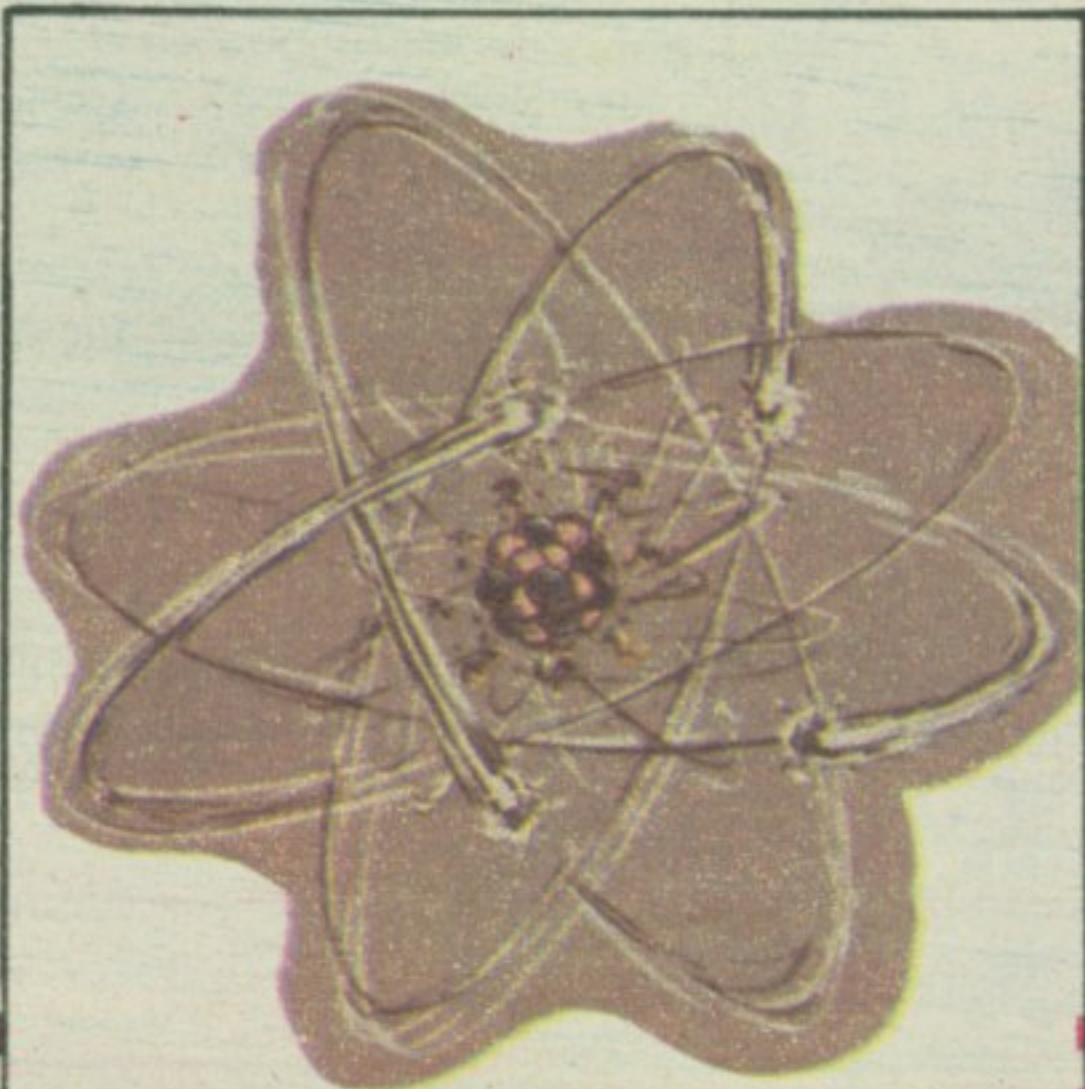
4. По законима атомске физике, спољна љуска атома силицијума била би идеално испуњена да има 8 електрона. У стварности, има их само 4. Да би надокнадио ту разлику, сваки атом силицијума тежи да се повеже са још четири атома, делећи са сваким по један електрон. На тај начин настају правилни кристали.

Чип од једног мегабита, у стварности широк 8 а дугачак 10 милиметара, овде је приказан као огроман град. По структури заиста личи на град у коме свака „кућа” има посебну „адресу”.

1. Овако изгледа најједноставнији могући атом. У средини је језгро, сачињено од једног протона, с позитивним електричним пуњењем. Око њега кружи електрон, с негативним пуњењем. Протони и електрони међусобно се привлаче.

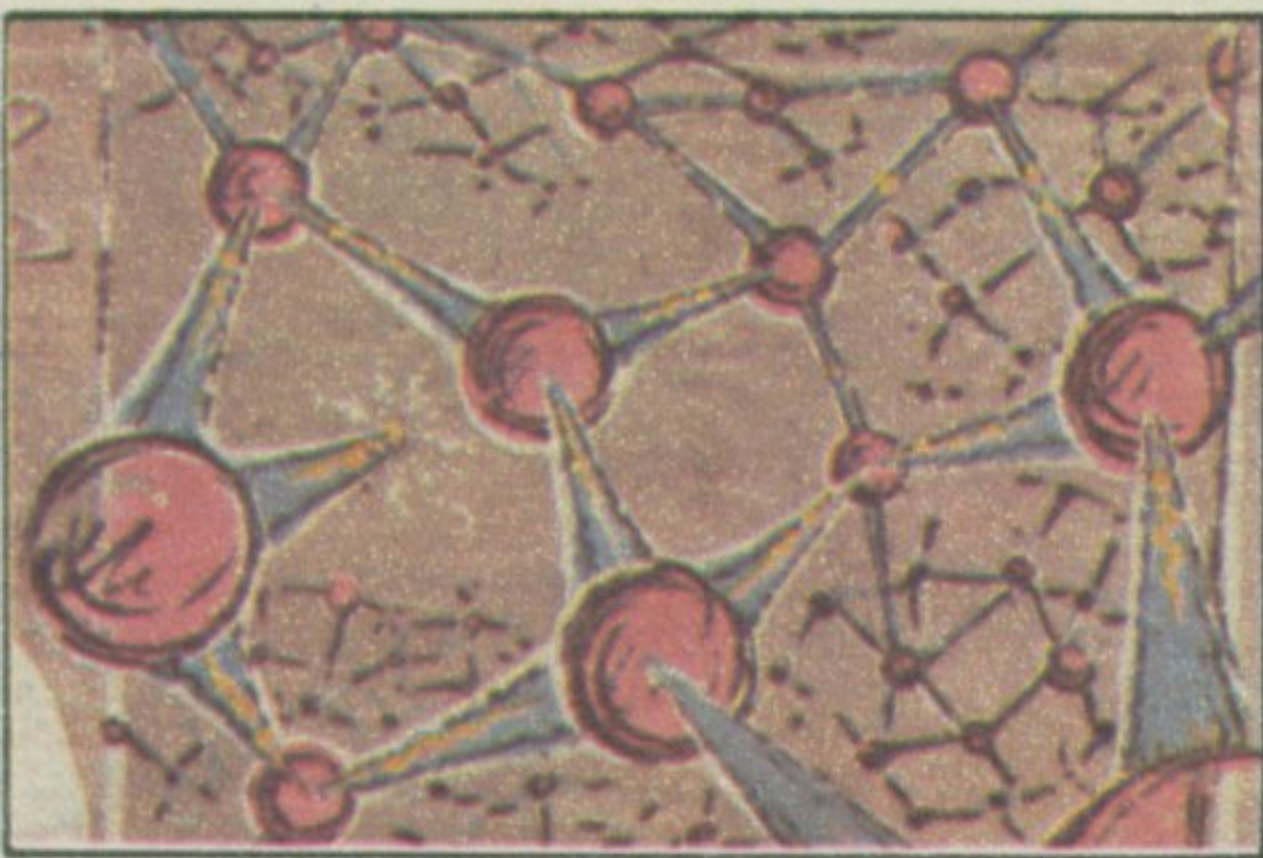
2. Атом силицијума има језгро од 28 честица: 14 протона (позитивних) и 14 неутрона (без пуњења). На три различите удаљености од језгра (три „људске”, како то кажу физичари) кружи укупно 14 електрона. Пошто је број електрона једнак броју протона, атом као целина је неутралан, тј. није ни позитивно ни негативно наелектрисан.

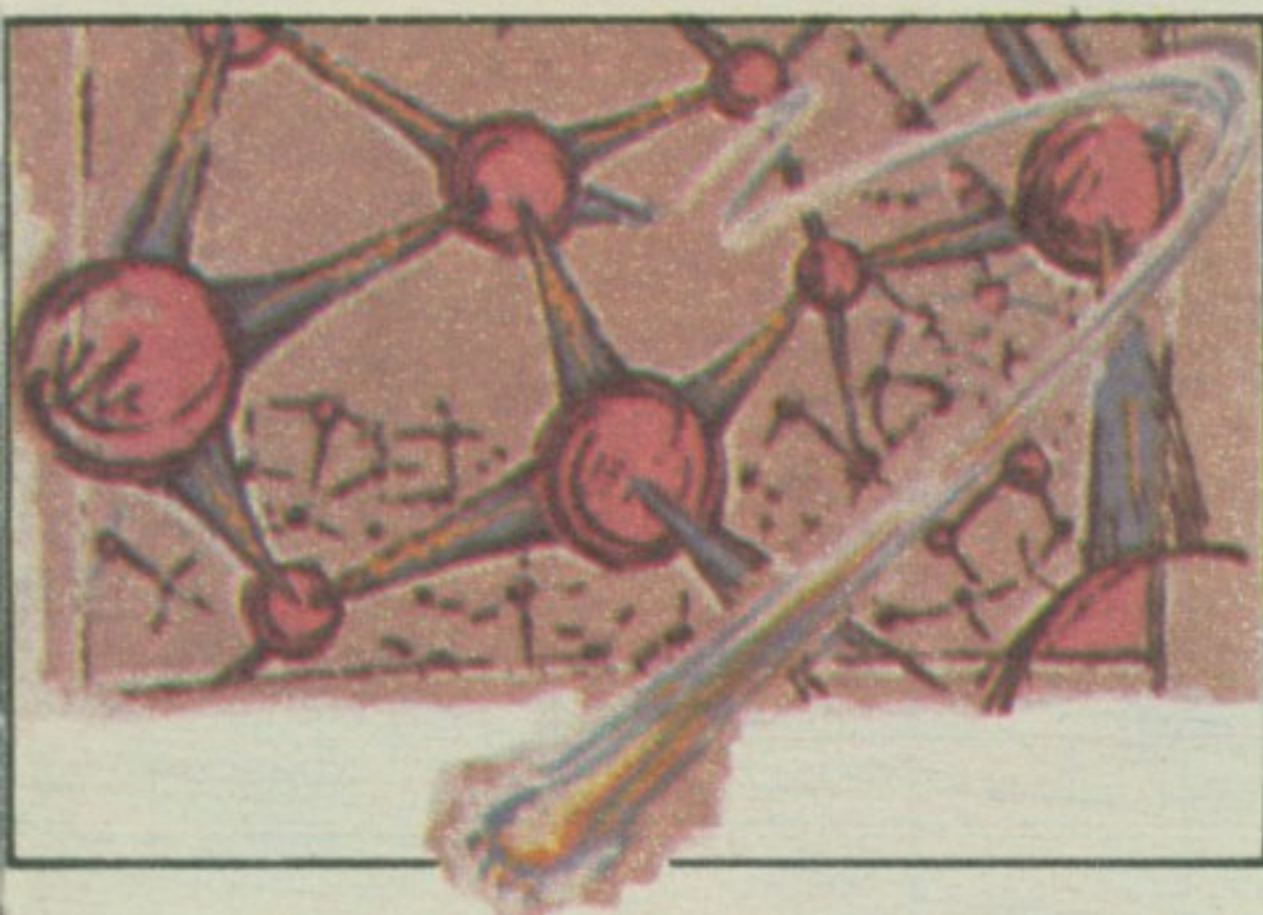

5. Кроз правилан кристал силицијума, на нормалној температури, струја не може да пролази. Да би постао електрично активан, силицијум се мора намерно „загадити“: у кристалну решетку убацију се атоми других елемената. Тиме она постаје позитивно или негативно наелектрисана.

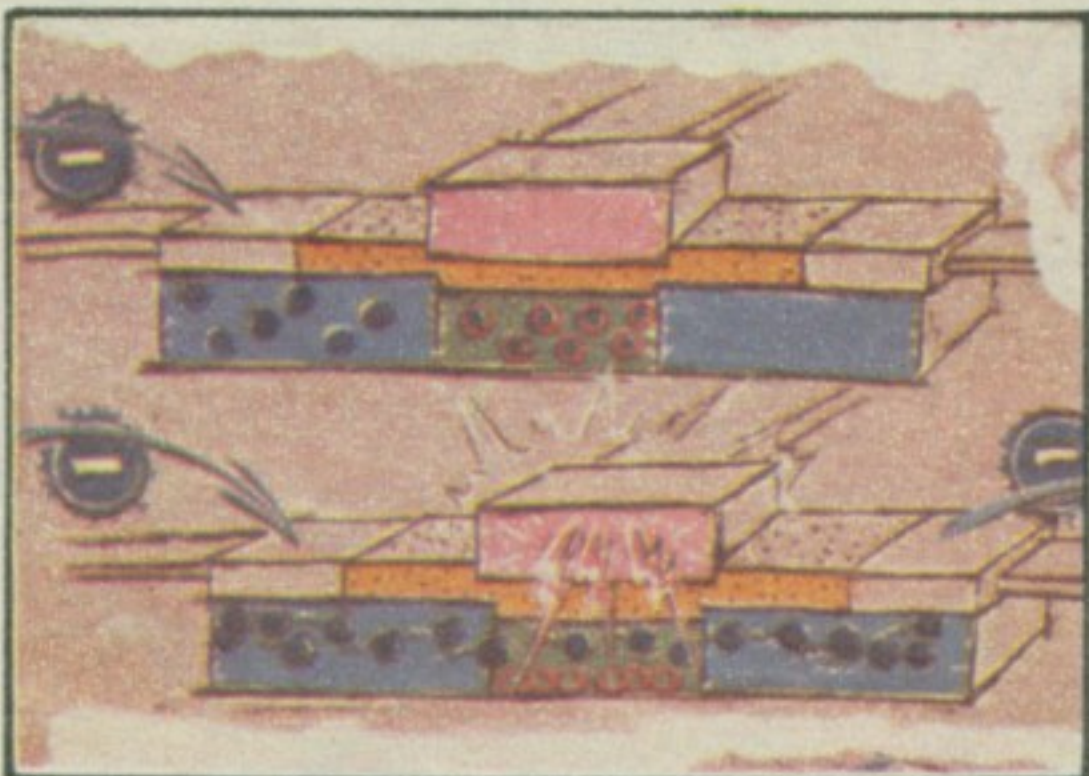

6. Ако се у силицијум умеша један атом бора, у кристалној решети биће један електрон мање: споља љуска више неће садржати осам, него седам електрона. Тиме се ствара „рупа“ у коју може упасти неки други електрон, попуњавајући љуску. Атом бора више није електрично неутралан, јер уместо три електрона има четири. Другим речима, атом је постао јон. Пошто њему није потребан додатни електрон, овај је покретљивији од других електрона.

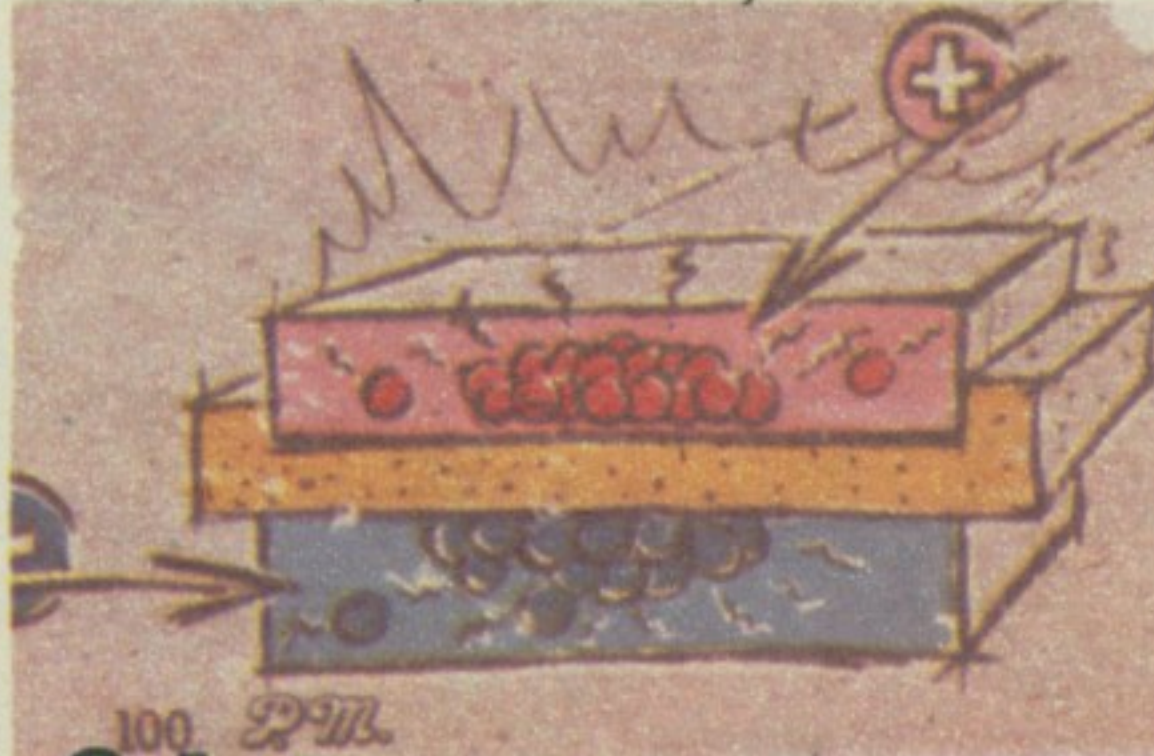

7. Као још једно средство за „намерно загађивање“ силицијума служи фосфор, који у спољној љусци има пет електрона. Кад се угради у кристалну решетку, један електрон не налази места и прину-

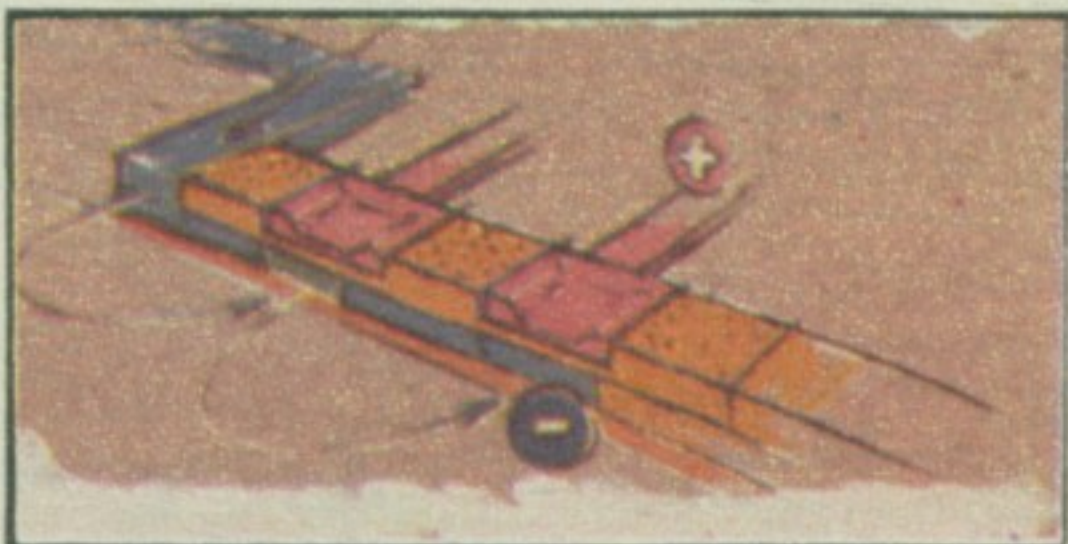
ђен је да лута као „бескућник“. Атом фосфора постаје позитивни јон. У силицијуму се јављају електрична пуњења која се могу споља покретати. „Рупе“ у љускама, истина, нису покретне, али ако се једна попуни електроном, на другом месту ће електрон испати из љуске. Тако се добија утисак да рупе „путују“ кроз силицијум.

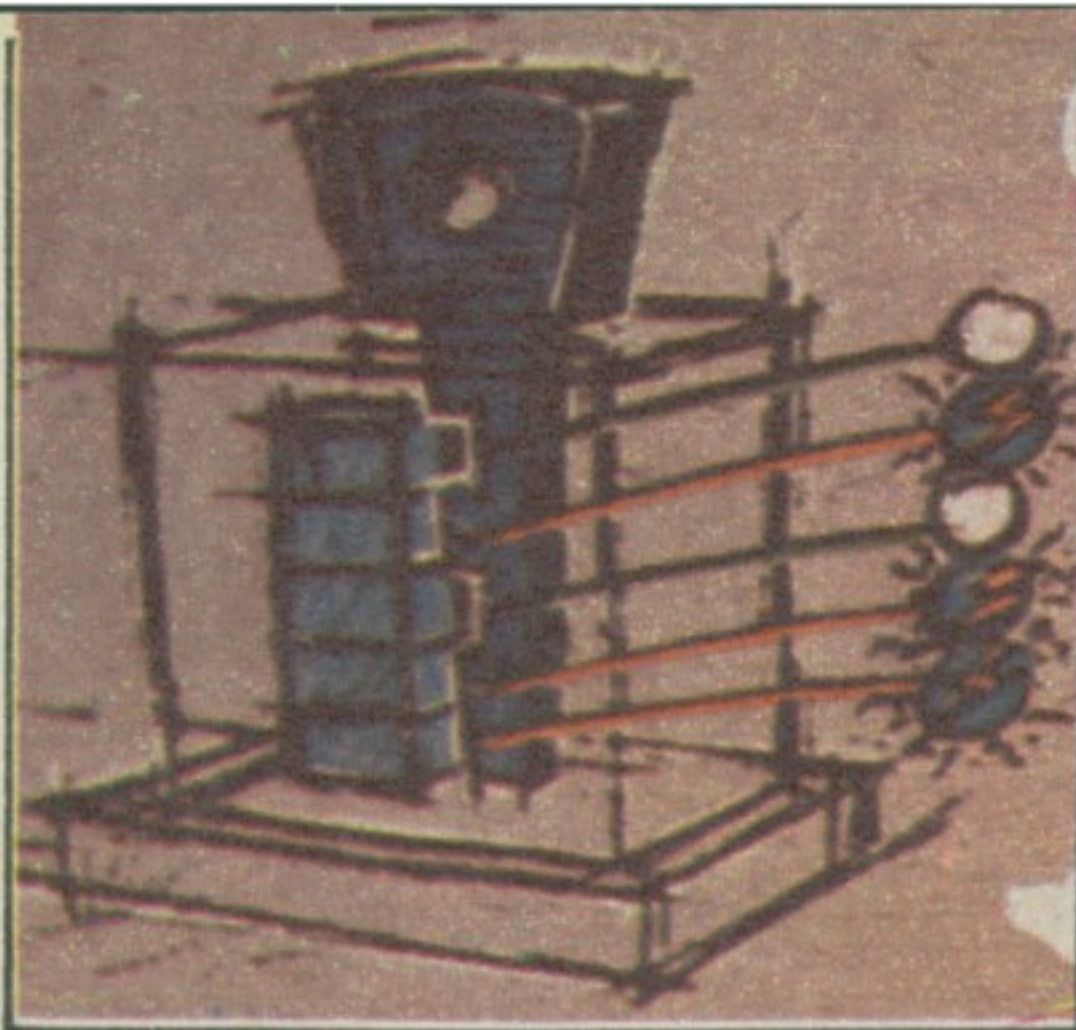
8. Један од милиона транзистора у мегабитском чипу. У средини горе је метална плочица под позитивним напонем. Пошто се једнака пуњења одбијају а супротна привлаче, из слоја силицијума и бора на доњој страни струје електрони према горе. Електронима из струје која долази слева они служе као мост, па струја тече удесно. Чим горња плочица (тзв. „капија“, на енглеском gate) није под напонем, престаје и струја слева надесно. Тако транзистор служи као прекидач који се може укључити и искључити.

9. Поред транзистора, који пропушта или прекида струју, у ћелији мегачипа спада и кондензатор. То је „ћорсокак“ за електроне. Горе је метална плоча, која је под позитивним напонем, тако да привлачи електроне. Испод ње је изолациони слој. Он спречава електроне из доње плоче да пређу у горњу, и они остају нагомилани испод њега, као муве на лепљивој хартији. Ако је кондензатор испуњен електронима, компјутер чита „1“, то јест „да“; у противном чита „0“, тј. „не“.

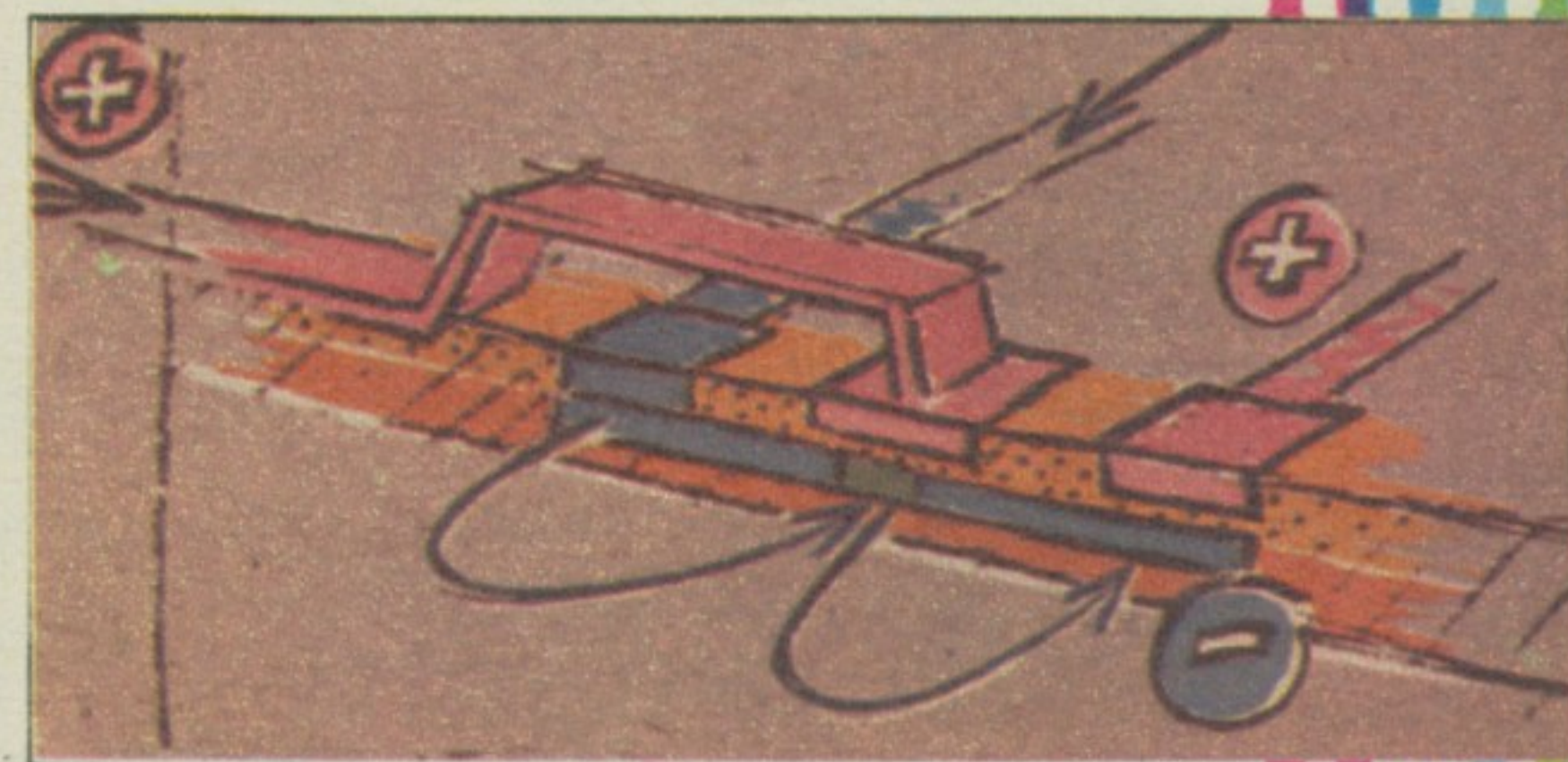

10. Свака ћелија мора да има два проводника као везу са спољним светом. Један долази из извора струје и пуни кондензатор електронима, чим му транзистор отвори пут. Други може да отвори транзистор (кад је под напонем) односно да га затвори (кад нема напона или је напон у погрешном смеру). Стручњаци називају први довод „word line“ а други „bit line“. Да би се написала једна „реч“ (word), која се састоји од много „битова“, треба укључити струју у одговарајући word line и истовремено одабрати који ће од осам, шеснаест или тридесет два бит-лајна добити напон (вредност један) а који неће (вредност нула). Свака комбинација од осам нула и(ли) јединица одговара једној јединици информације – бајту.

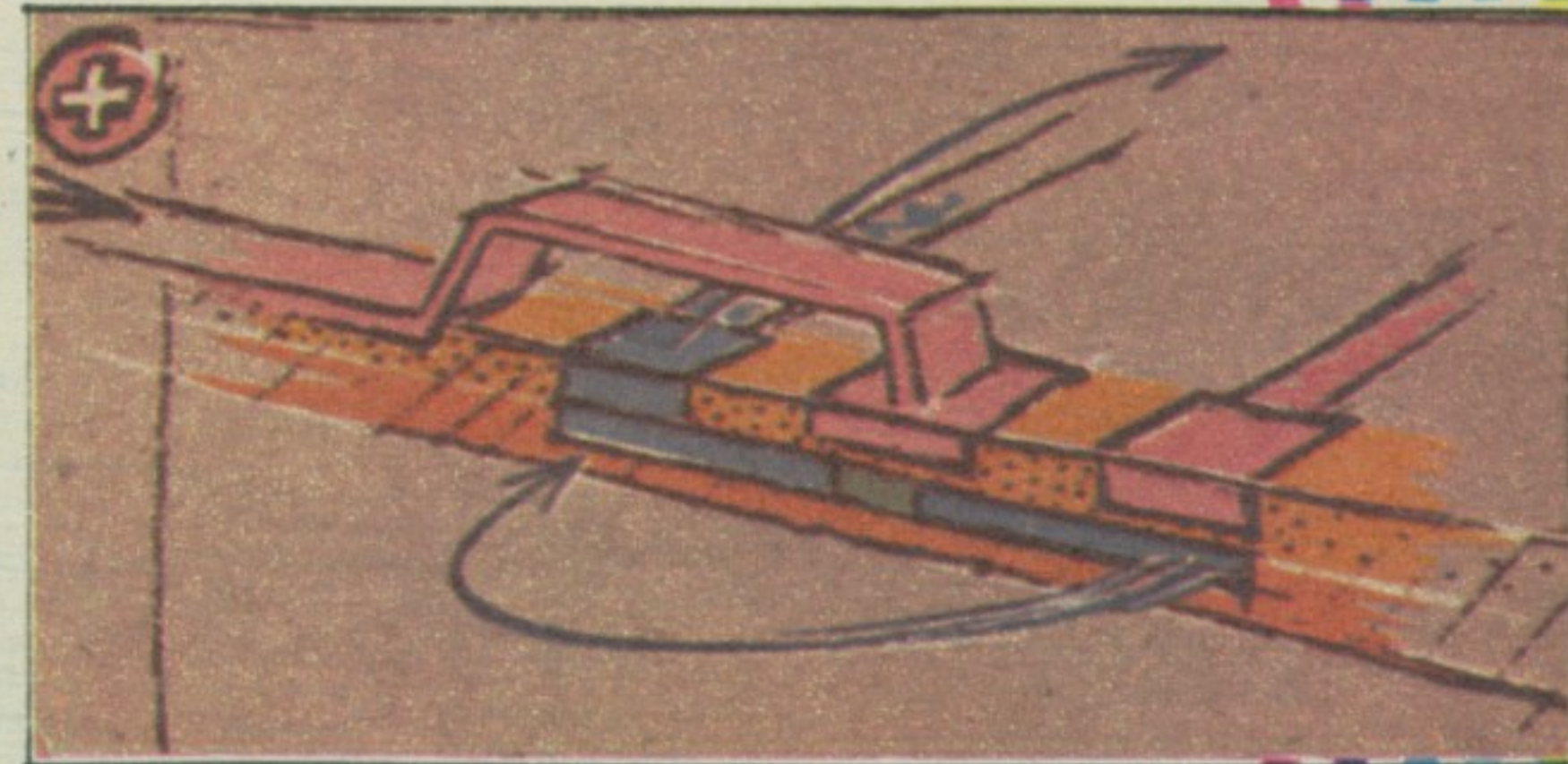

11. Да би се свака поједина информација у мегачипу могла тренутно да нађе, поједини редови ћелија су нумерисани, сваки има своју „адресу“. То се постиже помоћу два својеврсна електронска трика. Прво: да би се ред отворио, сви његови водови морају бити под напонем, то јест давати информацију „1“. Друго: пошто је „адреса“ реда број који најчешће садржи и нуле, они водови које треба означити нулом добијају струју у супротном смеру. Тако су на крају сви водови под напонем, и пут ка правој „адреси“ бива отворен.

12. Пошто се електрони у кондензатору узајамно одбијају, ћелије чипа брзо губе пуњење. Зато се сваких неколико стотинки секунди мора „доливати“ свежа енергија. Рачунар аутоматски чита све редове, и ако наиђе на информацију „1“, шаље нову струју у одговарајућу ћелију. Тамо где је информација „0“, струја се не обнавља.

13. Код најновијих чипова, ћелије и водови толико су ситни да се мере микрометрима (милионитим деловима метра). То је већ близу крајњих граница минијатуризације. Поједина ћелија може се видети још само под електронским микроскопом.

14. Да би се корисна површина увећала, конструктори фирме „Тексас инструментс“ сишли су у дубину чипа. Кондензатор ту није поред транзистора, него испод њега. Тиме се уштеди толико простора да се уместо милион може забележити четири милиона података.

И. К.

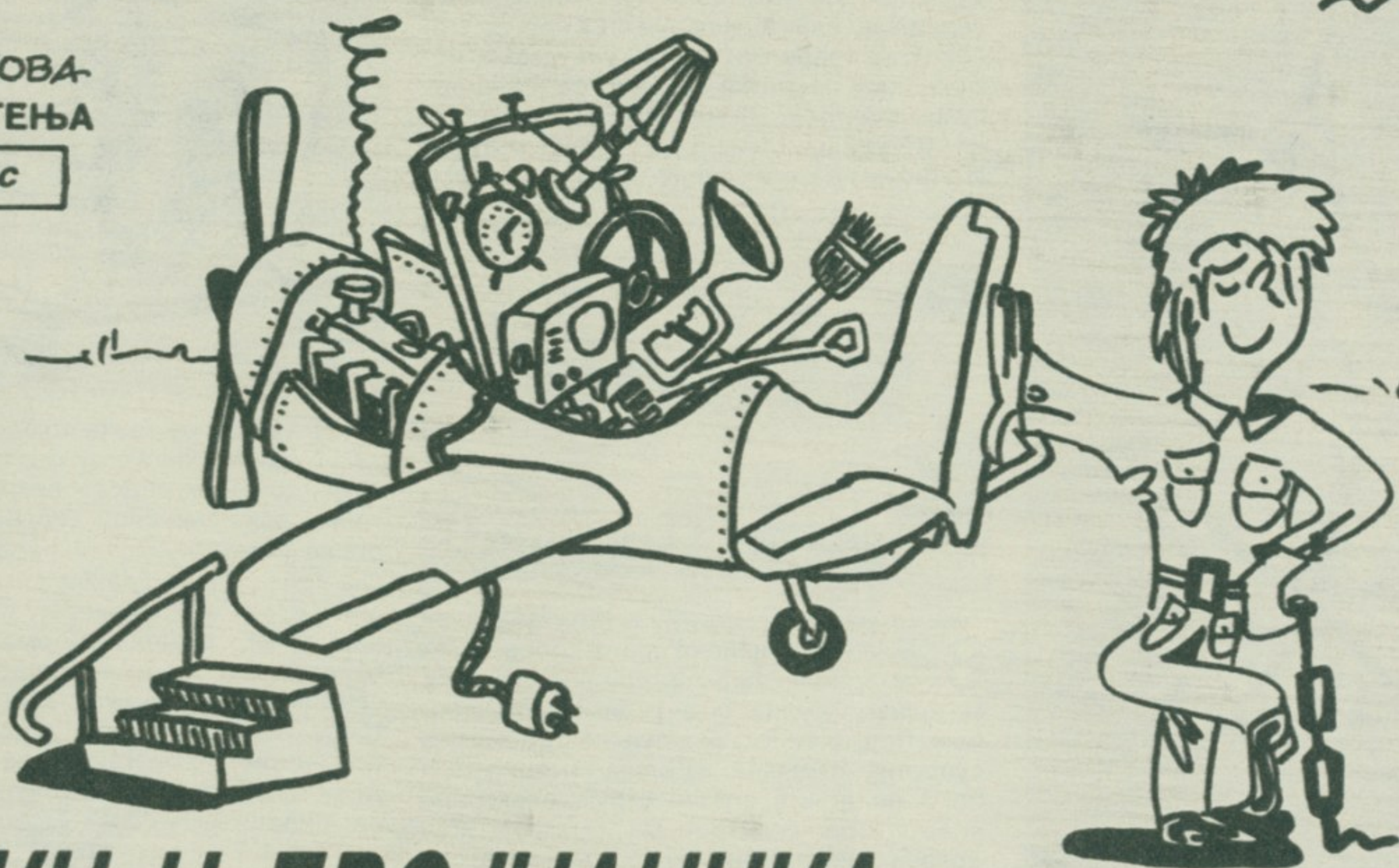

ЗАБАВНИКОВА
ШКОЛА ЛЕТЕЊА

пети час

ХОРСКА ПЕСМА

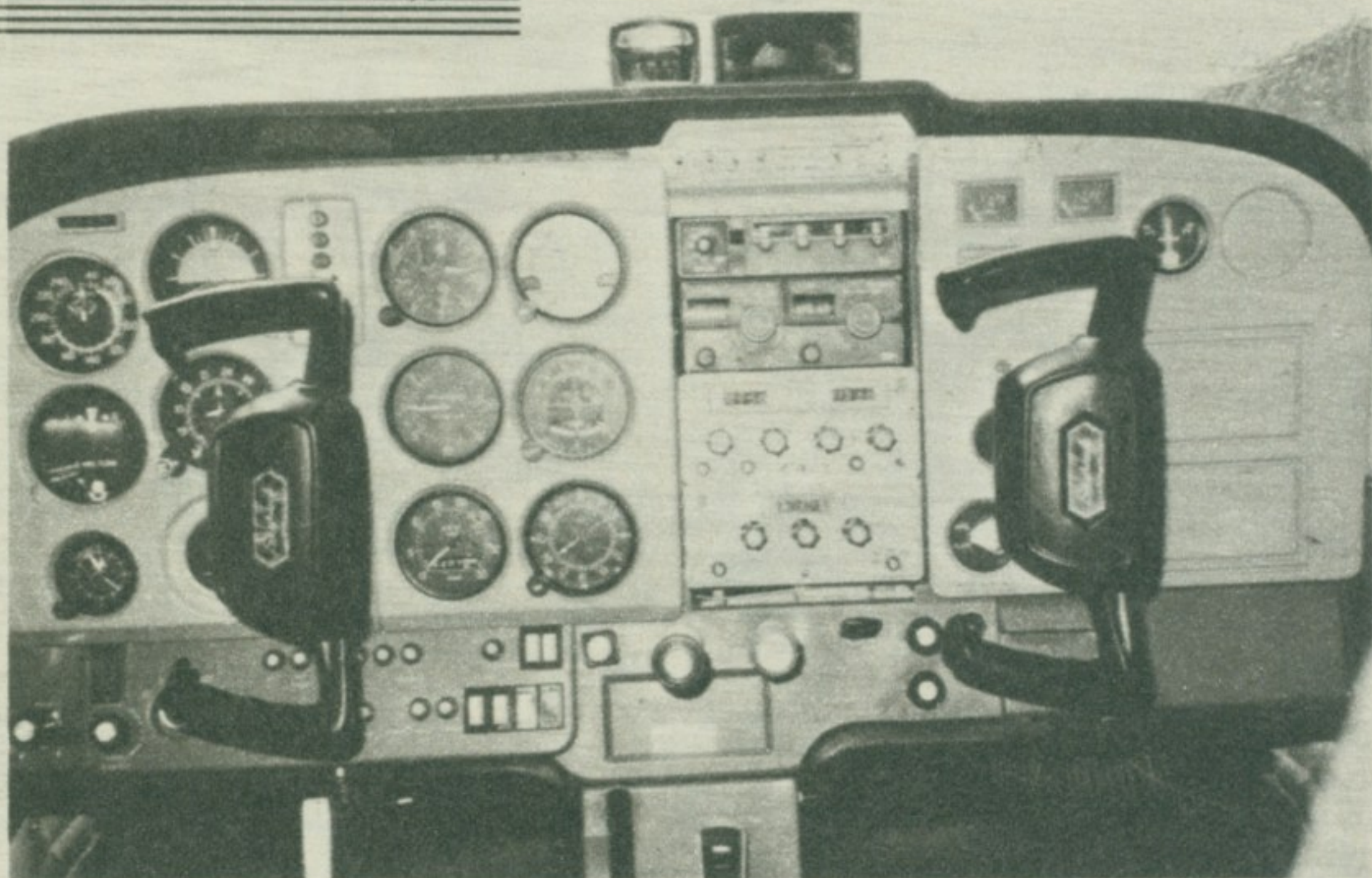
КАЗАЉКИ И БРОЈЧАНИКА

ДА БИСМО УСПЕШНО
ПОЛЕТЕЛИ,
НЕОПХОДНО ЈЕ ДА
ПРЕТХОДНО
САВЛАДАМО НЕШТО
ТЕОРИЈЕ У УЧИОНИЦИ
ИЛИ У ТОПЛИНИ
СЛАТКОГ ДОМА.
СТРПИТЕ СЕ,
„ЗАБАВНИКОВА“
ШКОЛА ЛЕТЕЊА
УСКОРО ЋЕ СЕ
ПРЕСЕЛИТИ НА
ЛИВАДУ СПОРТСКОГ
АЕРОДРОМА. А
ДОТЛЕ, ЗАВИРИМО
МАЛО И У КАБИНУ
ШКОЛСКОГ АВИОНА...

Пито-статички систем
авиона снабдева спо-
љашњим ваздухом неко-
лико инструмената: то су
висиномер (који мери ат-
мосферски притисак), ва-
риометар (који мери про-
мене атмосферског при-
тиска) и брзиномер (који
мери разлику између
укупног и статичког при-
тиска ваздуха).

Инструментална табла
једномоторног школског
авиона

Инструментариј авиона
представља прави „ор-
кестар од стотину казаљ-
ки“. Наравно, немогуће је
пратити показивања свих
инструмената истовремено.
Зато пилот у различи-
тим фазама лета усмерава
главни део пажње само на
поједине групе инструме-
ната, а остале повремено
прелеће погледом.

Инструментална опрема

авиона омогућава пилоту
визуелно читавање вред-
ности одеђених физичких
величина, значајних за лет
и безбедност авиона. Те
величине пилот није у ста-
њу довољно добро да уо-
чи својим чулима. Инстру-
менти имају саветодавну
улогу: пилот њихова пока-
зивања може, али и не мо-
ра да узме у обзир.

Инструменти су раз-
врстани на инструменте за

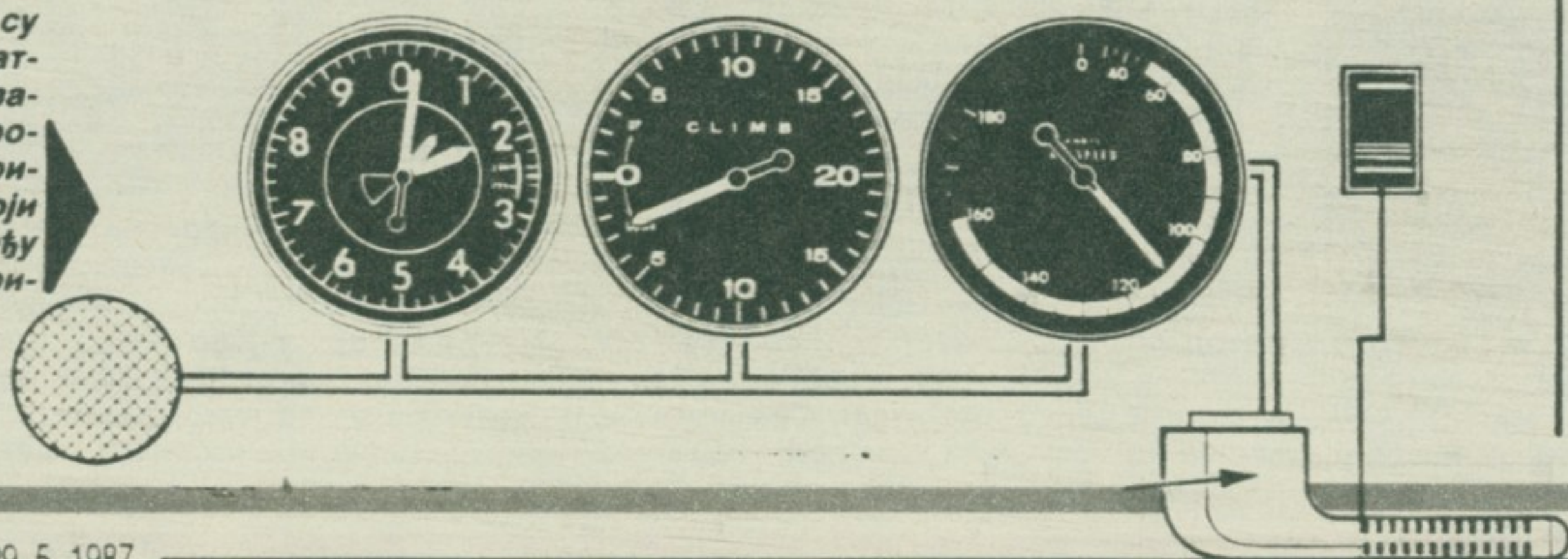
пилотажу, инструменте за
навигацију и моторске ин-
струменте. Коначно, у „ос-
тале“ инструменте спадају
показивачи електричних
кочница и других уређаја и
система на авиону.

Уобичајено је да су ин-
струменти за пилотажу и
навигацију у центру инстру-
менталне табле, док су мо-
торски и остали показивачи
распоређени са стране. Код
авиона са вишечла-

ним посадама, моторски
инструменти се постављају
на централни део табле
(између капетана и копи-
лота), а испред сваког пи-
лота налази се по један исто-
ветан комплет пилотажно-навигационих ин-
струмената.

Пилотажни и навигацио-
ни инструменти служе за
контролу висине, брзине,
правца лета и положаја
авиона у простору.

ВИСИНОМЕР мери ви-
сину лета авиона изнад те-
рана или неке друге полаз-
не, унапред одређене рав-
ни (површине мора или ни-
воа договореног атмос-
ферског притиска). Баро-
метарски висиномери свој
рад заснивају на промени
барометарског притиска
са висином (већа висина –
мањи притисак). Но, умес-

то да се на барометарској скали уписују вредности ваздушног притиска, оне се једноставно замењују одговарајућим ознакама за висину.

Основно што спортски пилот треба да зна јесте да, у аеродромским летовима, висиномер пре полетања подеси на нулу. То значи да ће за време лета инструмент показивати висину у односу на аеродромску писту.

Приликом маршрутних летова и прелета, пилот треба да подеси казаљке инструмента тако да пре полетања показују надморску висину аеродрома. На тај начин ће пилот много лакше изаћи на крај са успутним брдима и планинама, јер су на картама увек означене надморске висине њихових kota.

БАРОМЕТАР (показивач пењања и понирања) обавештава пилота о вертикалној брзини авиона у метрима у секунду или у стопама у минути. Вариометар прати темпо којим авион мења висину. Чим авион престане да се пење или понире, казаљка вариометра враћа се у нулти положај.

БРЗИНОМЕР мери брзину авиона у односу на спољни ваздух. Пошто је брзина пут који авион пређе у јединици времена, у ваздухопловству разликујемо ваздушну брзину (коју мери брзиномер) и путну брзину авиона (која представља брзину авиона у односу на земљу, па пилот мора да је прорачунава на основу података о чеоном или леђном ветру на марш-рути).

КОНТРОЛНИК ЛЕТА (тј. показивач скретања и клизања) садржи два независна инструмента уграђена у један: показивач скретања и показивач клизања авиона.

Када авион почне да заокреће, казаљка показивача скретања отклониће се у страну заокрета, показујући угаону брзину и смер у којем авион заокреће. Уколико је угаона брзина већа (дакле, уколико авион прелази већи број степени круга у једној секунди), отклон казаљке биће већи. У стандардном заокрету, авион ће затворити пун круг тачно за два минута.

Показивач клизања је веома једноставан патент. Представља благо закривљену провидну цев, испуњену течномшћу. У течност је уроњена метална куглица. Ако пилот у заокрету подједнако користи команду нагиба и правца (а то се од њега и очекује!),

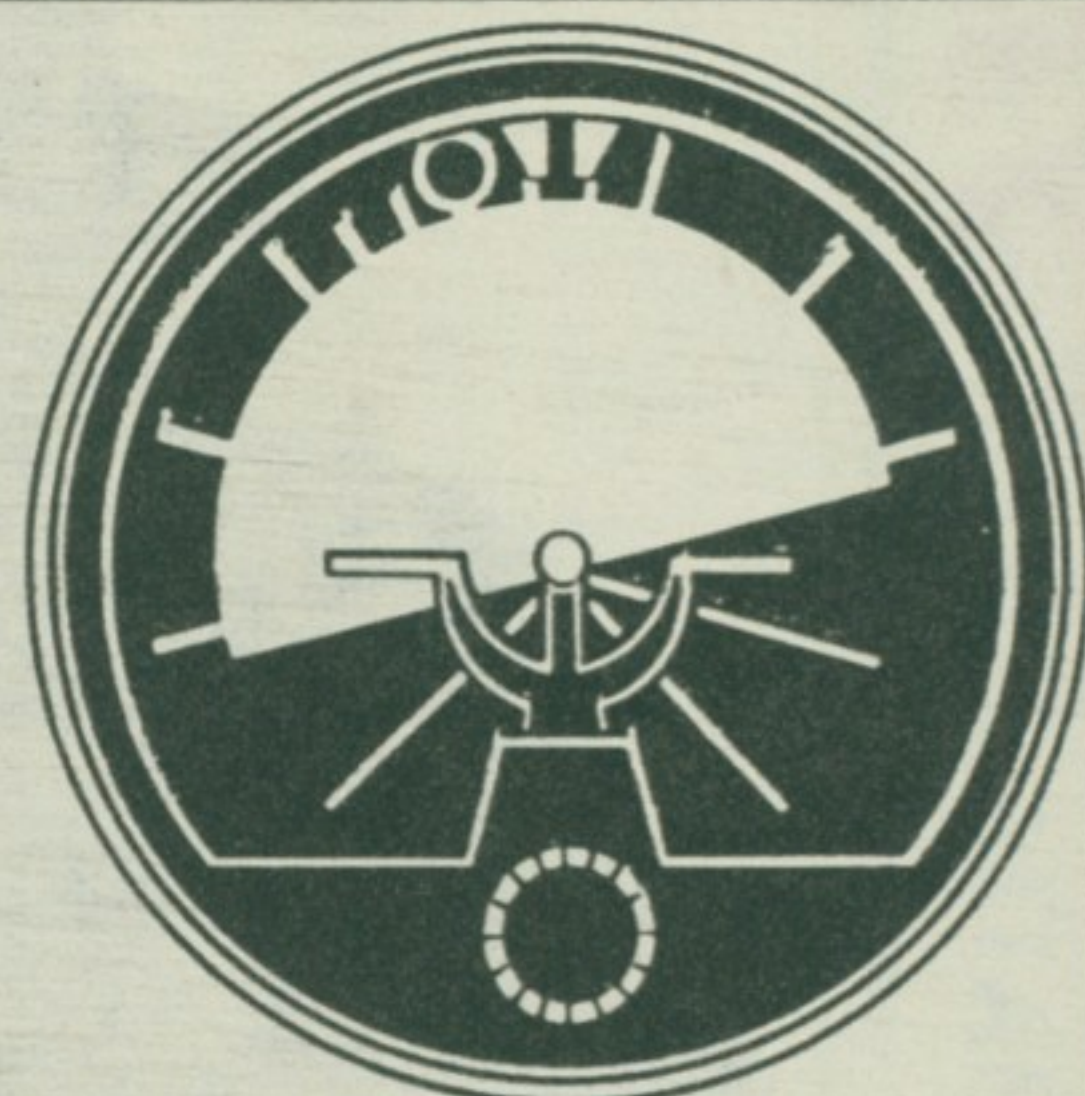
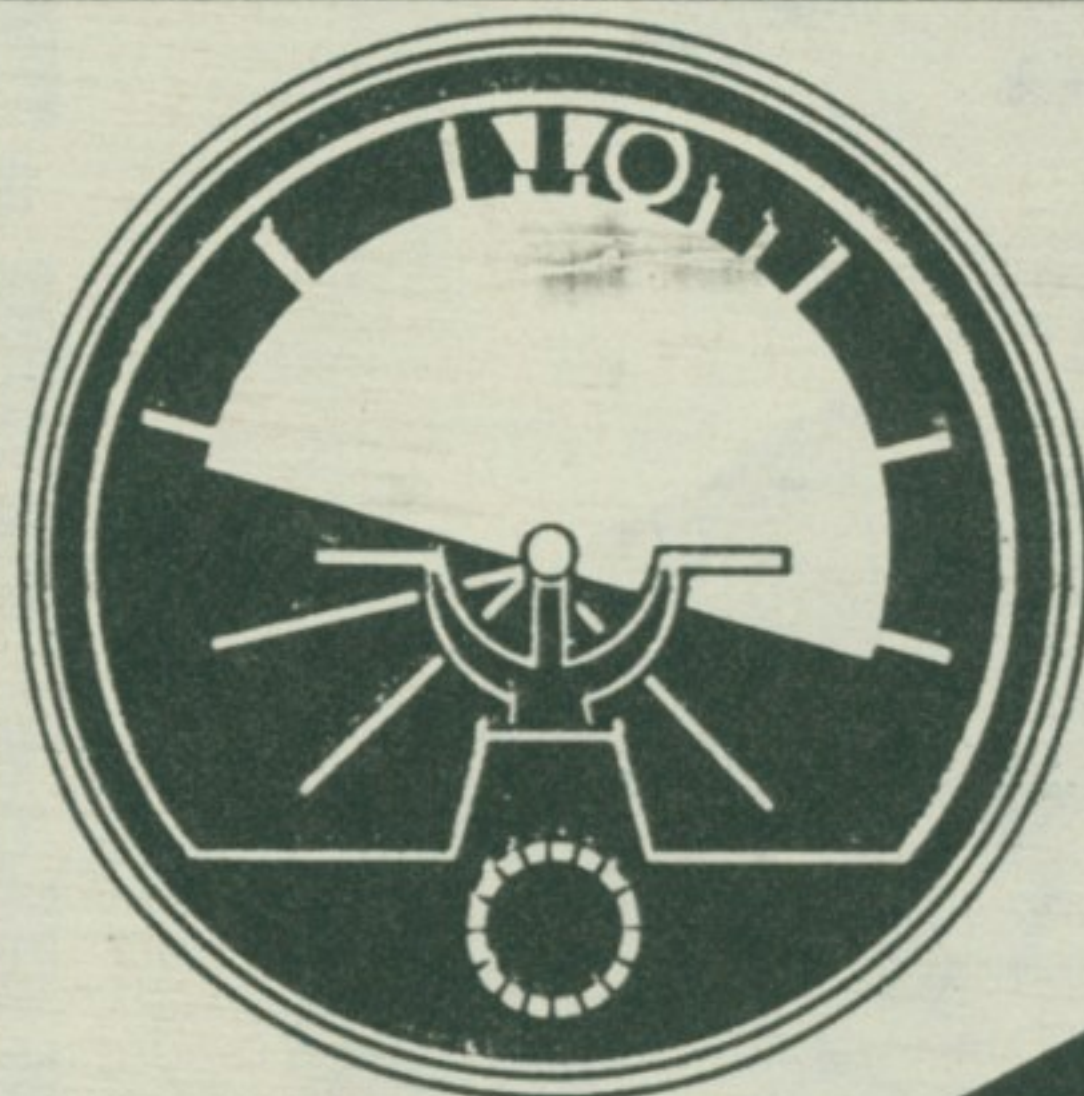
центрифугална сила и сила Земљине теже биће уравнотежене и куглица ће остати прикована тачно за средину либеле. У некоординираним заокретима са много нагиба, а мало „ноге“ – и обратно! – куглица ће побећи на једну или на другу страну либеле. То значи да авион клизи у унутрашњу или спољашњу страну заокрета. Ако бисмо за таваницу у авиону обесили клатно које може да осцилује лево-десно, оно би у правилно изведеном заокрету увек стајало паралелно са вертикалном осом авиона. А то ће рећи – нормално на пад авиона.

ВЕШТАЧКИ ХОРИЗОНТ у условима лоше видљивости обезбеђује замену за природни хоризонт. Уз његову помоћ пилот добија прецизну информацију о попречном и издужном положају авиона у простору. На предњој страни инструмента авион је представљен стилизованом силуетом, иза које се помера линија вештачког хоризонта. Помера? У односу на само кућиште инструмента – да. Међутим, околности у којима пилот користи вештачки хоризонт обавезују га на много логичнију менталну представу: он мора себе да убеди да је линија вештачког хоризонта та која је непокретна (уосталом, као и природни хоризонт), а да се цео авион окреће око ње!

МАГНЕТСКИ КОМПАС у авиону наследник је бродског компаса, а први пилоти су га и преузели од морепловаца. Иако је касније добио савршеније наследнике, магнетски компас је до данашњег дана остао верни пратилац авионског инструментаријума. Служи као резервно навигационо средство и као основна мера за процену тачности жирокопских показивача праваца.

ЖИРОДИРЕКЦИОНАЛ надокнађује недостатке магнетског компаса: има мирно и стабилно показивање курса лета и имун је на поремећаје Земљиног магнетског поља. Курс лета чита се испод индекса при врху компасне руље, жироидирекционал треба повремено (читај: сваких петнаестак минута) упоређивати и, уз помоћ посебног дугмета за подешавање, усклађивати са показивањем магнетског компаса.

МОТОРСКИ ИНСТРУМЕНТИ служе за контролу рада мотора и моторске инсталације авиона. Обртомер мери број обртаја радилице клипног мотора на нашем авиону, манометар за

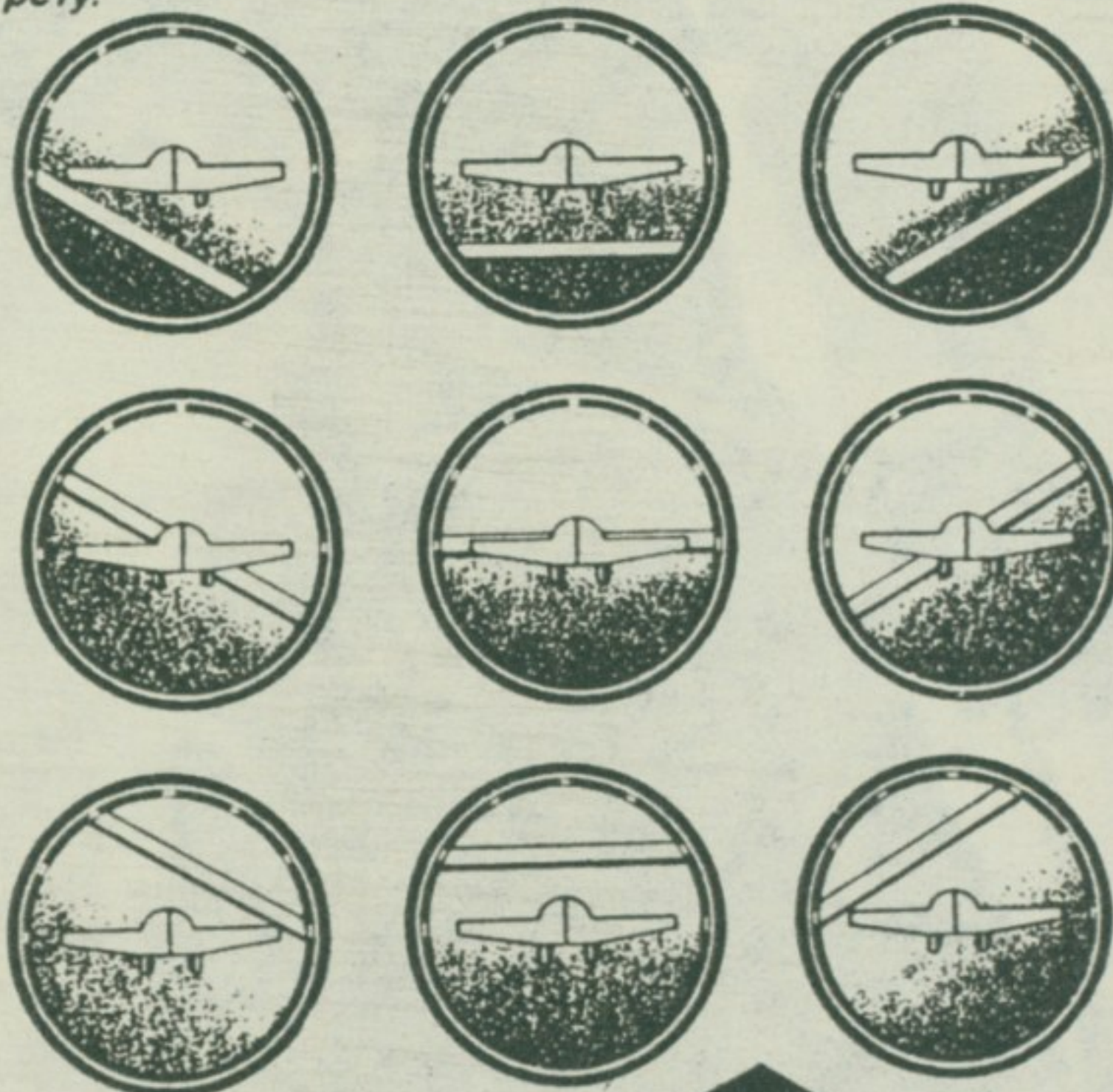
уље притисак уља у мотору, термометар за уље његову температуру, термометар улазног ваздуха у дифузору карбуратора сигнализира могуће залеђивање карбуратора, протокомер горива обавештава пилота о темпу којим мотор „пије“ бензин, ТГЦ индикатор о температури главе цилиндра...

За контролу рада моторске инсталације служе мерачи количине горива у резервоарима, мерачи потрошње горива и контролници састава радне смеше горива и ваздуха.

Радионавигациони уређаји у авиону у суштини су осетљиви пријемници, наоружани прецизним мерним инструментима, који су доступни оку пилота. Ови радионавигациони показивачи помажу пилоту, обученом у инструменталном летењу, да води авион замишљеним ваздушним путевима уз помоћ сигнала које емитују разноврсни радио-предајници на земљи. Али, о основама радионавигације поразговараћемо много, много касније, када успешно савладамо летење по школском кругу, у пилотажној зони и на првим визуелним марш-рутама.

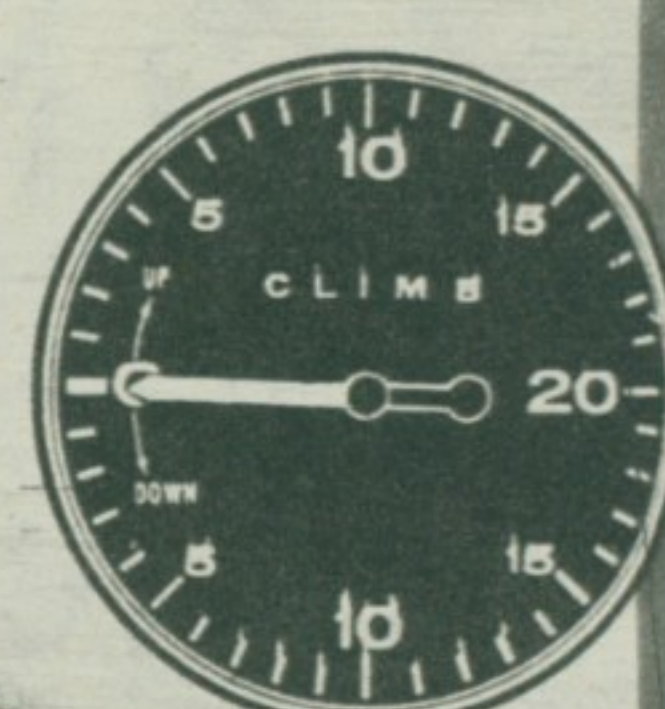
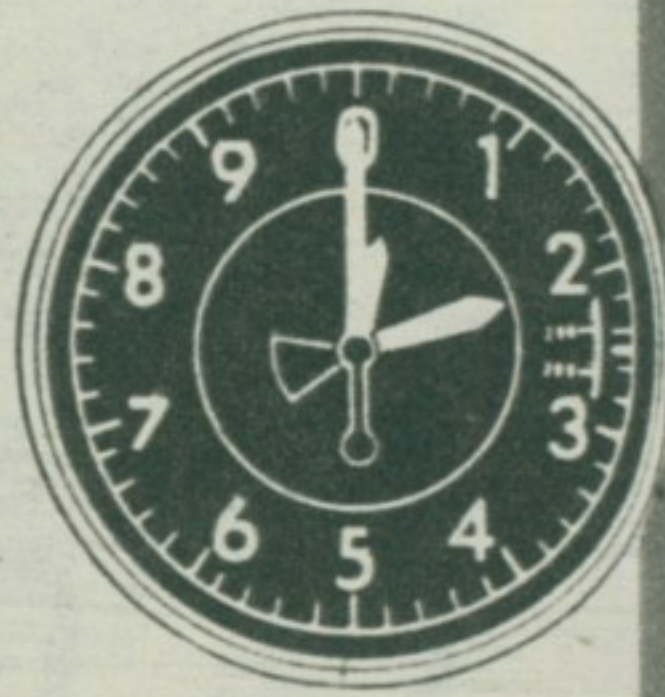
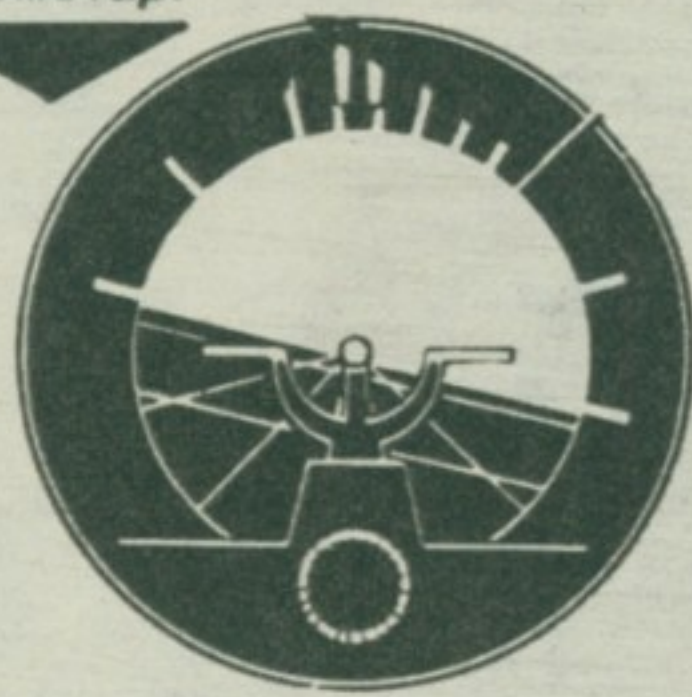
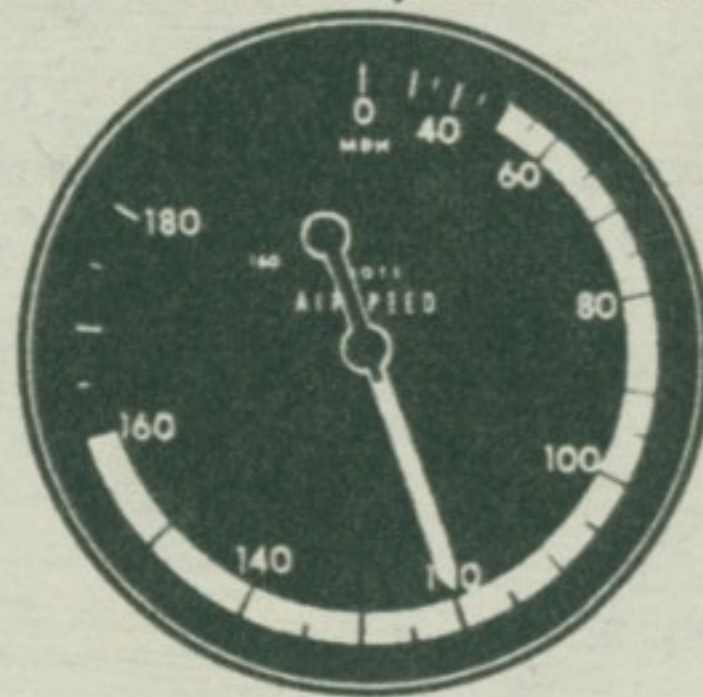
Зоран Модли

Показивање вештачког хоризонта у левом и десном хоризонталном заокрету.

Положај авиона у простору пилот процењује на основу узајамног положаја покретне линије вештачког хоризонта и непокретне силуете авиона

Група пилотажних инструмената. У горњем реду: брзиномер, вештачки (авио) хоризонт и висиномер. У доњем реду: контролник лета (показивач скретања и клизања), жироидирекционал и вариометар.

1987.

ДИВЉИ ЗАПАД

ЗА ПУНУ ШАКУ КРЗНА

КАД ЈЕ ШЕРИФ
НАРЕДИО
ДАЛАСУ
ДА ПОДИГНЕ
РУКЕ, ОВАЈ
ЈЕ ЗАПЕВАО:
„ДАЈ
ДЕЧАКУ
ПУШКУ
И
ПОСТАЋЕ
ЧОВЕК!”

Постоји у Америци место које се зове Винемука. Има четири хиљаде становника. Лежи на крајњем северу Неваде, на граници између Ајдаха и Орегона. Пејзаж је веома шаролик. Постоји ту чак и једна пустиња, а највише је шумовитих брда у којима је велики медвед гризли једини господар. Ту су још два ловочувара и он – Клод Лафајет Далас јуниор, звани „бакару”, двоструки убица који се креће, живи, бежи и скрива се у овом необичном свету. Недостаје само режисер Џон Форд, па да се на екрану појави нови Буч Касиди или Били Кид.

У својој кући радим шта хоћу!

Прича о Клоду Даласу почиње и одвија се у средини где се носталгија и лудост, пространство, крв и прашина мешају и чине живот – тежак у сваком случају. Стигао је у Неваду кад је имао 18 година, из дивљине Ајдаха где је заједно с родитељима живео веома сиромашно. Даласови су убијали јелене чак и у време ловостаја како би, бар на неки начин, обогатили свакодневан, оскудан оброк сачињен углавном од житарица. „Ово ће од тебе створити човека!” – говорио је Клоду његов отац док га је учио да нишани и пуца.

Дечак је волео оружје, али не и рат. Кад је стасао за војника (у Вијетнаму) схватио је да то није пут који жели. Упртио је кожну торбу, узјахао коња и кренуо трбухом за крухом.

Био је паметан, радан и уредан и лако је нашао посао на ранчу у Рајској долини, недалеко од градића Винемуке. Мало-помало и постао је прави каубој, односно бакару. Тако називају оне који не брину само о стаду, већ морају да знају и да укроте мустанге, макар и по цену да слома неко ребро. Ово није важило и за младог Даласа, он се одлично сналазио на том задатку.

Клод се толико допао власницима ранча Хојту и Марији Вилсон да су га прихватили као своје дете. „Никада нисмо имали разлога да му нешто замеримо” –

Клод Далас јуниор на свом мустангу који је сам укротио

Шериф Винемуке Тим Нетлтон. Дугогодишњи лов на убице уродно је плодом

Каубоји – у предању

говорио је, касније, Хојт. „То што је волео оружје, код нас није ништа необично“.

Осим другова на послу Далас је познавао и неког Џорџа Нилсона, власника једне крчме на Рајском брежуљку у непосредној близини Винемуке. Допадало му се што је овај био веома слободљубив и што је полицајцима често знао у лице да каже: „Не забрајте нос у моје приватне ствари. У својој кући могу да радим шта хоћу!“

Нежељени гости

Као и све друге ловокрадице из тог краја, Нилсен је за пленом трагао по пространим шумама у околини и прерији препуној јеле-на, дивљих мачака, лисица и других животиња. Сезона лова у овој области на тремећи између Ајдаха, Неваде и Орегона почиње у различито време, зависно од локалних закона сваке од ових држава. Осим тога, врло је тешко одредити куда, заправо, у том забитом крају иде граница између њих.

Уз благослов Вилсонових, а охрабрен причама свог „саветника“ Џорџа Нилсона, Далас је једног дана спаковао шатор, узео чутурицу за воду и остало што му је било најпотребније, наговарио на две муле, узјахао и поново кренуо у другачији живот решен да се потпуно посвети својој великој љубави – лову – живи од продаје крзна. Ма колико да је то било тешко, имао је Далас у дивљини и тренутке опуштања кад му је долазио другар, стари бакару Цим Стивенс, и од куће му доносио домаћу храну.

Тог 5. јануара Цим је на договореном месту затекао Даласа и још две особе. Били су то Били Поуг и Конли Елм, агенти Државног одељења за воду и шуму. Расправљали су се с Даласом, јер је, како су тврдили, упркос ловостају, убио једног јелена... Уплашивши се да не буде умешан у аферу око незаконитог лова, Цим је покушао нечујно да се повуче. Док се удаљавао, у тишини шуме одјекнули су пушњи.

Истражни органи су утврдили

да су двојица ловочувара, претресајући Даласов шатор, открили повећу гомилу крзна. А у Ајдаху, званично, још није почела сезона лова. Ствар је била јасна. Ухватили су га у крађи и морао је у притвор.

Сви су ћутали

Далас се успротивио.

– Не могу да оставим муле и коња саме у шуми... И немам намеру да проведем ни један једини дан иза решетака!

– Тако значи! – уозбиљно се Поуг. – То ћемо још да видимо!

Али, Поугова претња није се обистинила. Далас је потврдио да у баратању пиштољем није имао премца. За трен ока је испразнио свој „магнум 357“ циљајући обојици у стомак. Био је јануар 1981.

Уз помоћ пријатеља Цима, затим Нилсена, Вилсонових и осталих који су га познавали, Далас се, више од годину и по, скривао у околини и успешно избегавао руку правде.

На сцену тада ступа Федерални истражни биро... Претрага хеликоптерима, међутим, није дала очекиване резултате. Потере су се враћале необављена посла. Затајили су чак и полицијски пси. Нису уродиле плодом ни плакатиране потернице са сликом убице које су нудиле десет хиљада долара награде. Сви су упорно ћутали.

Клод Далас је, зачудо, постао херој. Због свега што се у том тренутку догађало. Због своје бунтовности, због идеала које је, на неки начин представљао људима везаним за ратоборну прошлост. Његова прича, зачињена жељом за безграничном слободом, полако је попримила облик легенде.

Награда за живог или мртвог убицу тада је удвостручена, па је у мају 1982. непозната особа обавестила полицију да се Клод враћа у Неваду. После краћег пушкарна бакаруа су зауздали лисицима.

Трагови у снегу

Суђење се претворило у невестовану лакрдију. Јер, да би заштитиле свог миљеника, група

жена је, на брзину, основала удружење за подршку Даласу и вршење притиска на судију и протнике...

У својим изјавама пред судом Далас је одлучно и вешто бранио своје право на слободу. Џорџ Нилсен га је, кажу, слушао са сузама у очима... Чак су и представници закона почели да се двоуме. И, уместо да Даласа, за двоструко убиство, пошаљу на електричну столицу, осуђују га на тридесет година робије. То значи да за добро понашање може на слободу и далеко раније.

У Државном затвору Ајдаха, где је обезбеђење недовољно, а у другим казнионицама није било места, Далас се понашао примерно.

Три године је трајало затишје. А онда, у пролеће 1986, после посете Џиниве Холман, супруге једног банкара из Неваде, иначе чланице клуба његових „обожавалаца“, каубој Клод Далас успева да побегне из затвора – уз помоћ специјалних маказа којима је себи обезбедио пролаз кроз двоструку ограду од бодљикаве жице.

Већ сутрадан полиција сазнаје да је он стотинама километара далеко. Како је превалио ту раздаљину за мање од двадесет четири сата? Где је набавио маказе? Ко му је помогао? Сумња се на лепу Џиниву, али и на Нилсена, Вилсонове и многе друге. На читава Винемуку.

– Није он прави горштак – изјављује шериф Тим Нетлтон – не може он без цивилизације. Уловићемо ми њега још пре зиме.

Зима је прошла, а од претње ништа. Даласу је, међутим, у шуму стизало све што би пожелео. Чак и омиљени колачи с лешником. Пролеће је дочекао слободан као птица на грани.

Прича се, ипак, ближи крају: у снегу који се топи трагови се дуго виде. Нарочито они који од Винемуке воде ка брдима. Даласово скривање прекинуто је на месту где се састајао с „јатацима“.

Кад је шериф наредио да подигне руке, Клод је запевао: „Дај дечаку пушку и постаће човек!“ Била је недеља 8. март 1987.

Не верујте Даласу!

Д. Варагић

ТХИТХИТ
ИТХИТХИТ
ХИТХИТ
ИТХИТ

КАРИЈЕРЕ

Поново заједно

DURAN DURAN ТРЕНУТНО ИМА САМО ТРИ ЧЛАНА. ТО СУ САЈМОН ЛЕ БОН, НИК РОУДС И ЦОН ТЕЈЛОР. ЊИХОВ ПОСЛЕДЊИ АЛБУМ „NOTORIWS” КОД НАС ЈЕ ПОМАЛО ЗБУНИО ПУБЛИКУ. КАО ДА СУ СЕ УОЗБИЉИЛИ И ПРЕСТАЛИ ПРАВИТИ МУЗИКУ ЗА ТИНЕЈЦЕРЕ. ИЗГЛЕДА ДА СУ ОДЛУЧИЛИ ДА ПОСТАНУ ПРАВИ РОКЕНРОЛ САСТАВ

Својевремено је изгледало да никад нису ни имали намеру да буду рокенрол група. Састав је основан 1979. године у Бирмингему. Ту одлуку су донели шеснаестогодишњи Ник Роудс и осамнаестогодишњи Цон Тејлор иако у то време нису умели да свирају ниједан инструмент. Са групом су започели сањарећи. Нису баш знали шта желе али то је требало да буде модерно и ново. Онда су ствари почеле да се одвијају уобичајеним редоследом. О тим првим данима прича Ник Роудс:

Цон и ја срели смо у Бирмингему бубњара Роџера Тејлора и он нам се допао. У музичком листу „Melody Maker” објавили смо оглас да тражимо гитаристу. Написали смо да нам треба музичар који свира неку комбинацију стила Мика Ронсона, Дејва Гилмура (из групе Pink Floyd) и Карлоса Аломара. Био нам је потребан гитариста који може да погоди атмосферу као Гилмур, који има енергију Мика Ронсона и осећај за фанк музику као Аломар. И тако смо дошли до Ендија Тејлора. У то време Сајмон Ле Бон је студирао на Академији за позориште у Бирмингему а ми смо га упознали преко његове бивше девојке. Крајем седамдесетих панк покрет је полако умирао и ми смо желели да направимо групу са одређеним стилем, нешто као глам рок групе седамдесетих, као Roxу music или Т. Rex. Када се Сајмон појавио на нашој аудицији, нисам могао да верујем. Изгледао је као да је изашао из неког британског филма шездесетих година. Али, имао је одличан став и изгледао је добро. И заиста га је занимала музика коју смо стварали. Поред тога, облачио се необично. Носио је кожну јакну, црне чизме са шими врхом а коса му је била обојена у наранџасто. Помислио сам: ово је наш човек. Пре него што је отпевао иједну ноту, свима сам рекао да треба да га узмемо у групу. Ми смо тражили певача који би ујединио начин певања Игија Попа, Лу Риду и Дејвида Боувија. Схватили смо да Сајмон није баш то, али оригиналан јесте. Његово певање није подсећало ни на кога, имао је нешто посебно. Пре њега

смо слушали десет певача и Сајмон је после њих био као дашак свежег ваздуха. Менаџер нас је месецима убеђивао да нађемо другог певача јер Сајмон није умео правилно да пева. На концертима није успевао да погоди мелодију, али Цон и ја смо одлучили да то није много важно. Поред тога, дошао је са свеском пуном својих стихова који су били помало на страни. Људи, једноставно, не схватају његове текстове, можда због тога што су неки превише претенциозни, али ја сам одувек желео да Duran Duran буду таква група.

Сајмон је написао већину наших текстова. Пре него што је приступио групи много је слушао Цима Морисона и Пети Смит, зато што су они песници. Слушао је и групу Cure, Цон и ја још нисмо успели да схватимо зашто. Додуше, боље да неке песме никад није написао, али, њих срећом, има само неколико. Ту бих изузео песму „My Own Way” која нас је потпуно збунила. У сваком случају, људи не слушају текст док играју.

Брза кола нису најважнија

Иако смо у Енглеској и Европи брзо постали врло популарни, у Америци се слабо ко занимао за нас. Два пута смо ишли тамо на турнеју, 1981. и 1983, и увек смо губили. Одлучили смо да се у Америку више не враћамо. Но, после сингла „Hungry Like The Wolf” (Гладан као вук) ситуација се поправила. Објавили смо албум и он је такође постао велики хит. Решили смо да направимо концерт у њујоршком Медисон Сквер Гардену што нам је била давнашња жеља. И код публике и код критике добро смо прошли, свима се веома допао сингл „Wild Boys” (Дивљи момци). Онда смо, ипак, били присиљени да снимимо филм са турнеје. То је била последња ствар коју бисмо пожелели и све се и завршило тако што смо тај филм замрзели.

Групи је тада кренуло лоше. Снимили смо песму „A View to A Kill” (Поглед на убиство), тему за филм Џемса Бонда и одлучили да престанемо са заједничким радом. Сајмон и ја

приступили смо саставу Arcadia а Цон и Енди су са Робертом Палмером направили групу Power Station. План је био да се поново окупимо после шест недеља али је све потрајало много дуже иако смо сви схватили да су Duran Duran били прилично добар тим. Изузев Ендија. Он није тако мислио. Уосталом, за Ендија су Duran Duran одувек били одскочна даска за нешто друго, док је нама тројици група била главна ствар. Он је стално хтео да се истиче, да стоји на средини бине и изиграва рок хероја. Duran Duran никад нису били такав тип групе. Сећам се да је још у почетку говорио како највише жели да купи лепу кућу, да се ожени и одгаја децу. У то доба мислио сам да су такви планови у најмању руку чудни јер сам тада желео да идем да свирам са групом, да зарадим пуно пара и накупујем пуно брзих аутомобила. Убрзо сам схватио да то није оно право. Оно што је Енди желео добио је врло брзо. Први се оженио, купио лепу малу кућу у предграђу Бирмингема и изгледа да се прилично добро срећно. Ја, ипак, мислим да то није оно што он стварно жели.

Човек из сенке

Роџер Тејлор је с нама од најранијих дана. Он је врло миран, разуман. Никада се не расправља, увек се труди да очува мир и слаже се са оним што одлучи већина у групи. Поред тога, одличан је за бубњевима и много је допринео укупном звуку групе, али је увек био у сенци и ја у првих пет година уопште нисам схватио колико је бринуо да не дође у центар пажње. Када смо се распали на групе Arcadia и Power Station, Роџер више није могао да се крије иза нас четворице па се крио иза мене и Сајмона док смо свирали у групи Arcadia. Тада је дошла до изражаја та страна његове личности, уплашили смо се да неће издржати терет популарности. Тако се и десило. Једноставно, Роџер не само што је напустио нас као групу него се дефинитивно повукао из музичког света.

АЈДЕ, ИГРАЈ!

Баш ме брига што ће нетко
рећи
ја ћу увијек преко свега
прећи
јер имам нешто на чему ми
завиде сви
а то си мала ти

Пред „Звечком” још стоје
стари лавови
помало олињали
ипак, још се не дају
иако све чешће само гледају

Ајде играј
Ајде играј
Мрдни себе поред тебе
Треба мало мјеста и за мене

Неки људи говоре гласно
а мени ништа није јасно
кажу треба штедети
па ја ни немам што за
трошити

Ноћас морам извести њу
и пружити јој бесплатну
забаву

ако је нећу задовољити
ма сецни ме
тамо гдје сам најтањи

Ајде играј
Ајде играј

Мрдни себе поред тебе
треба мало мјеста и за мене

Текст и музика: Хусеин
Хасанефендић
Изводи: Парин ваљак

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ПРА- СКА- ВИ ГАС	АУТОР ДРА- МЕ „ГЛОРИ- ЗА”	СПРЕ- МИШТЕ ШПАЈЗ	ОТВОР НА БИОЦИ	ПРИБОР ЗА ЈЕЛО	ДЕО ВАЗДУ- ХОПИС- СТВА	БОЈНА СТРАНА БОЛОВ- СКОГ КОЛА(М)
НЕОТЕ- СА- НАЦ	к	р	о	с	т	а	к
РАЗВОД БРАКА	р	а	с	т	а	в	а
ПОЛИТИ- ЧАР ИЗ ГОСП ЗАПО- ТОЛКИ	а	к	т	о	с	и	к
КУЛТА	с	к	а	м	м	ј	а
ОМОТ ЗА ПИСМА	к	о	в	е	р	а	к
УЗВИК НЕСТРА- ЉЕЊА	а	м	а	ПОСЕ- ТИТИ ПОХОД- ИТИ	ГЛАС МИША ОДВА- ЖАН ПОТ- ХВАТ	м	м
„ВОЛТ- АМПЕР”	в	а	ДЕЗЕРУ ОДНОСНО НАШ ВА- ЖАР БОРИС	о	р	м	р
НАЈВЕ- ЋЕ ПО- ЛУ- ОСТРВО НА СВЕТУ	а	р	а	т	м	ј	а
ДРСКО ПОНА- ШАЊЕ, БЕЗ- ОЧНОСТ	к	м	н	н	з	а	м
РЕТНИК	ПРОМАГА НАУКА О МО- РАЛУ	н	а	т	м	ОСМЕ- ЛТИ СЕ	а
ЛИТАР- ВОЈВО- ДАНОВИ ШАХИСТ БОРА	т	о	т	РАЗВРА- ТАН ЖИВОТ	ДИНАР О. А.	г	ОЛИВЕ- РА КА- ТАРИНА
ГРАД У СССР	м	в	а	к	о	в	а
БАЊА КОД САРА- ЈЕВА	к	м	с	е	в	а	к
МУШКО ИМЕ	а	т	н	м	ЗНАК ЗА РЕИ- ЈУМ	н	ОРАДУ- СКИ ФИЛО- СОФ ЖАН ПОЛ
„ПОЛИ- ТИЧКИ ЗАБАВ- НИК”	ГРАД У СССР, НА РЕЦИ ОР	ХОЛАНД- СКИ ИЗБОР- НИ САСТАВ НА АРИНЕ	ј	о	р	м	с
МУ- ЗИЧКО ДЕЛО	о	т	е	р	е	т	а
ОБАМА	р	м	в	а	ЗНАК ЗА ИРИДИ- ЈУМ ВРСТА ПЕРШУ- НА	м	р
СВИЕН- КАСТ	с	в	м	л	а	с	т
МЕСТО У ВОЈ- ВОДИНИ	к	а	т	ЛО- ВАНКИ ПАС	к	е	р

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОНАВНО: Вишанин, узидати, капетан, статика, три, Сас, Ек, ан, п, фермани, а, аутор, накриво, Оре, Иа, витрина, икавна, та, ар, Б, К, Пчи-ња, але, цуг, Р.У.Р., А, р, ачин, не, цехенем, иверица, филлимар.

БИТЛСИ НА ПРОДАЈУ

Недавно су се на светском тржишту појавила прва четири албума „Битлса” али у облику компакт дискова. Дискографска кућа одлучила је да плоче издаје хронолошки, тако да су купцима прво понуђене плоче из најраније фазе: „Please, Please Me”, „With The Beatles”, „A Hard Day's Night” и „Beatles For Sale”. Ове четири су изашле 26. фебруара, док су плоче „Rubber Soul”, „Revolver”, „Help” пуштене у продају априла Чувени албум, „Sgt Pepper's Lonely Hearts i Club Band” темпиран је тачно на двадесетогодишњицу оснивања 1. јуна. У августу излазе плоче „The Beatles” и „Yellow Submarine”, а последње две „Abbey Road” и „Let It Be” у октобру.

Зашто је дискографска кућа одлучила да плоче издаје тако поступно? Када би се појавиле одједном, већина купаца не би, кажу, била заинтересована за најраније албуме. То се показало као сасвим исправно, јер су први тиражи и поред доста високе цене (око 15 долара) просто разграбљени. Наравно, купци су претежно тридесетогодишњаци и четрдесетогодишњаци који су одавно „излизали” своје прве примерке плоча. Сада су добили прилику да, можда први пут у животу, слушају омиљене песме без непријатних шума и пуцкетања. Наиме, компакт не може да се огребе или оштети на неки други начин тако да је репродукција увек савршена. За нова издања све оригиналне траке са снимцима су дигитално ремиксоване, уз учешће Џорџа Мартина, првог продуцента Битлса а сви снимци остављени у монотехници да би у потпуности били верни оригиналу.

Сада се планира објављивање свих албума Ролингстонса на компакт диску, али овог пута плоче ће се појавити у исто време јер уредници из дискографских кућа сматрају да су прве плоче Стоунса публици подједнако занимљиве као и најновије.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

До пре пар година о сумама за које се у последње време продају уметничка дела могло је само да се сања.

Усуђујем се да тврдим," писао је Ван Гог брату Теу 1889. године, „да моји Сунцокрети вреде бар 500 франака."

Тридесетог марта ове године, дакле (само) деведест и осам година пошто је написао претходну реченицу, ти исти „Сунцокрети" продати су у чувеној енглеској аукцијској кући „Кристи" за суму о којој Ван Гог није могао ни да сања. Анонимни купац исплатио је 39,9 милиона долара па су „Сунцокрети" тако постали најкупље плаћена слика у последња два века, а можда и свих времена!

Пошто „Сотби"?

Да ли је иједна уметничка слика заиста баш толико вредна? Судићи по ономе што се однедавно збива у водећим аукцијским кућама, рекло би се да јесте. Претходни рекорд држала је „Улица Мозније с калдрмцијама" Едварда Манеа. Прошлог децембра продата је за 11 милиона 100 хиљада долара. Прва Рембрантова слика која се после двадесет година прошле зиме појавила на

БОЛЕСТ
КОЈА ХАРА
БОГАТИМ
СВЕТОМ:

АРЧИБАЛД, МЕЦА НА СВЕТУ

колекционарска грозница

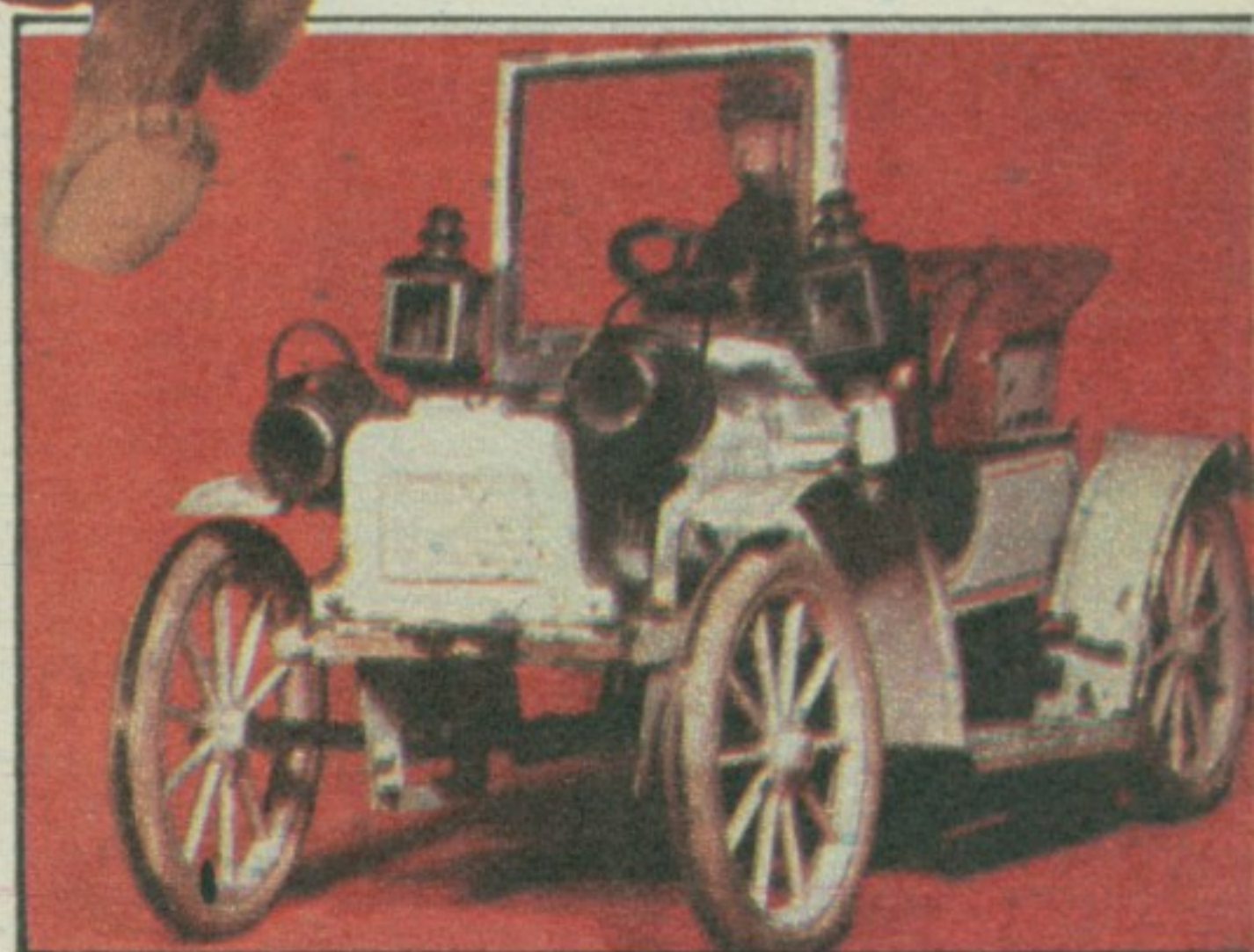
Рајт и његове меце.
Ускоро ће их,
тврди,
продавати за
20 хиљада долара.

Више
од играчака:
„Сотбијеве"
лутке
које
чекају
на
купце.

Арчибалд,
плишани меца
који је ушао
у колекционарску историју.

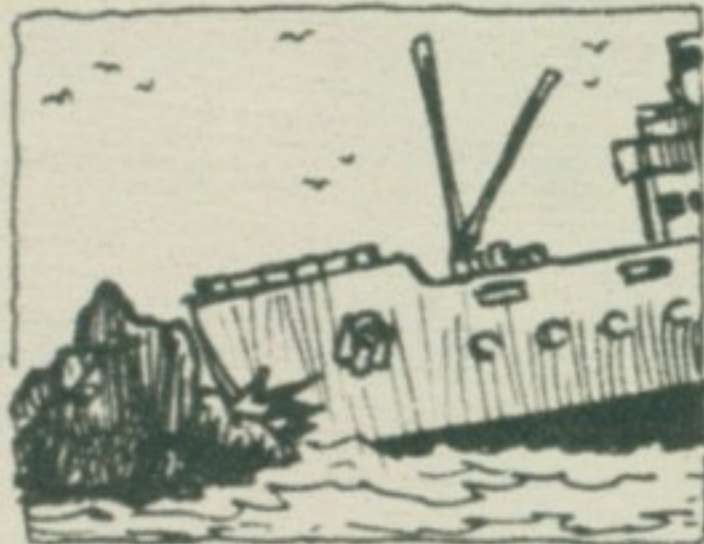
Аутомобилчић
који је
продат
за
10.800
долара.

Баксуз до краја

Најзлосрећнији брод у историји поморства био је теретњак „Арго Мерчант“, поринут 1953. За путовање од Јапана до САД требало му је пуних осам месеци, али се, при том, посада заиста није могла да

пожали да јој је било досадно. Прво се „Арго“ сударио с једним танкером, онда је три пута горео и пет пута морао да свраћа у успутне луке на ремонт.

Године 1968. брод је преживео побуну посаде да би следеће 1969. потонуо код Борнеа. Извукли су га с морског дна и пет годи-

на поправљали у бродоградилу Кирасао. Али, већ на првом путовању после генералне поправке „Арго Мерчант“ је налетео на подводно стење крај обала Сицилије. Одатле га је реморкер отеглио до Њујорка. Већ следеће године на броду је шест пута експлодирао парни котао, једанпут отказало кормило. После тога забрањен му је пролаз кроз Панамски канал и улазак у бостонску и филаделфијску луку!

Године 1976. „Арго Мерчант“ је поново потонуо, овог пута крај полуострва Кејп Код (Северна Америка) и, изгледа, дефинитивно. Засад нико и не помишља да извуче из Атлантика уклету брод.

Канађани су Африканци...

...а становници Њујорка – чисти Ирци! Не, није у питању никаква шала, нико није пијан, ни луд. Јед-

наставно, према тесту проведеном међу средњошколцима у Северној Каролини (САД) – амерички лист који је донео ову вест не наводи име школе – свет изгледа управо овако као што видите на цртежу доле!

На другом тесту, спроведеном у једној основној школи у Тексасу, 20 одсто ученика помешало је

Бразил са својом домовином Сједињеним Америчким Државама.

Младим Американцима честитке, а вама на поклон ова јединствена мапа која се не може наћи ни у једном атласу света.

ЗАПАМТИТЕ: ФУДБАЛСКИ МОЛЕКУЛ

Екипа врхунских хемичара из Хјустона, држава Тексас, успела је после дугогодишњих експеримената да добије стабилан молекул који се састоји од 60 атома угљеника, фантастично сличан фудбалској лопти. У својим експериментима научници које предводи Хари Корут загревали су помоћу ласера графит до температуре између 10.000 и 20.000 Целзијусових степени.

Овај супермолекул C_{60} је веома правилно грађен, без „рогова“ и „ребара“ који би

штрчали. Врло тешко ступа у реакцију. Сваки атом угљеника у њему везан је са три друга помоћу две једногубе и

једном двогубом везом. C_{60} може да ствара једињење с једним атомом метала. Иначе, претпоставља се да овог супермолекула има у међузвезданом простору. Па ипак, зашто би овај фудбалски молекул занимао обичне Земљане. Ствар је у томе што амерички научници не искључују могућност да ће молекул C_{60} постати основа за потпуно нову органску или неорганску хемију и технологију, тачно онако као што је бензолски прстен C_6H_6 био база за добијање данашњих синтетских материјала.

НАЈСКУПЉИ

слободном аукцијском тржишту купљена је за 10 милиона и 300 хиљада долара.

Јесу ли ове суме, од којих се човеку врти у глави, искључиво израз огромне љубави према уметности? Пре би се рекло да је богате, изгледа, захватила грозница да новац уместо у нешто друго улажу у уметност. Отуда су се доскора затворени колекционарски кругови суочили са најездом новајлија. Последњих година на аукцијама се све чешће виђају млади и самоуверени амерички „дилери“ који тако улажу милионе долара зарађене на берзи или Јапанци за које статистике кажу да су већ приграбили 10 посто од свих куповина на водећим аукцијама у свету.

Овај нагли прилив новца надувао је цене до висина које пре пар година нису могле ни да се замисле. Штавише, упућени су једнодушни: и следећих година уметност ће наставити да се продаје по све вртоглавијим ценама.

Неки купују дела великих мајстора, неки аукцијске куће које њима тргују. Пре три године амерички грађевински предузимач Алфред Таубман купио је „Сотбију“ чиме је ова славна институција после двеста година постојања из руку акционара прешла у приватно власништво једног човека и уз пут седиште из Лондона преселила на супротну страну океана, у Њујорк. Претходно је Таубман себе учинио поносним власником огромне збирке уметничких предмета свих праваца и епоха.

Ако је тачно да колекционаре тресе грозница, тачно је и да им се иде на руку. У двема водећим аукцијским кућама, „Сотбију“ и „Кристију“, схватили су да имају посла с новим сојем клијентеле. Обе куће окренуле су се реклами

НА АСТРОНОМСКЕ СВОТЕ КОЈЕ СЕ ПЛАЋАЈУ ЗА ДЕЛА СЛАВНИХ УМЕТНИКА ГОТОВО ДА СМО НАВИКЛИ. АЛИ, НАПОРЕДО СА ОВИМ, ОЗБИЉНИМ КОЛЕКЦИОНАРСКИМ ТРЖИШТЕМ, ЦВЕТА И ЈЕДНО ДРУГО НА КОМЕ СЕ ЗА ПОДЈЕДНАКО НЕВЕРОВАТНЕ СВОТЕ ПРОДАЈЕ И КУПУЈЕ СВЕ И СВАШТА, ОД СТАРИХ ЛУТАКА ДО ХИРУРШКИХ ИНСТРУМЕНАТА

и сада по правилу пре сваке значајније аукције дела шаљу на рекламне туре по свету. Тако су пре продаје „Сунцокрети“ обишли „Кристијеве“ филијале у Токију, Њујорку и Цириху. Вечити ривал „Сотби“ повукао је сличан потез када је пре аукције у Женеви накит војвоткиње од Виндзора изложио у Њујорку где су хиљаде радозналих сатима чекале у реду да баце поглед на славне драгуље.

Председничко вино и скалпели

Немају сви довољно новца ни за дела великих мајстора ни за драгуље краљевских кућа. Њима за душу цвета једно друго колекционарско тржиште на коме се

продаје и купује све, од старинских аутомобилчића до плишаних меца.

Фебруара ове године у „Сотбију“ је за 9 хиљада 120 долара купљен један плишани мец. Зове се Арчибалд, дугачак је 67 центиметара, а коштао је колико је коштао (мора бити) зато што је стар 83 године и зато што га је направио чувени немачки произвођач играчака Штајф.

На цени су и старе лутке. У исто време кад и Арчибалд продата је и једна француска лутка из 1875. године. У цену од 7.539 долара је, ваљда, поред године настанка урачуната и мала бизарност: луткица има пробушене уши. Рекордер у овој категорији је ипак немачка лутка из 1909. године обучена као собарица: 36 хиљада и 58 долара.

Једном речју, правило да само велика уметност доноси велики новац као да више не важи. Прошлог децембра „Кристи“ је изложио боцу „Шато д'Икама“ из 1784. године из личног подрума трећег америчког председника Томаса Цеферсона са његовим иницијалима угравираним у стакло. Председничко вино купљено је за 156.450 долара.

Пре две године у њујоршком „Сотбију“ психоделични „ролс-ројс“ Џона Ленона купљен је за 2 милиона 299 хиљада долара. Сада и „Кристи“ и „Сотби“ имају специјализована „рок“ одељења. „Кристи“ је прошле године продао гитару Била Хејлија за 24 хиљаде долара.

Ово друго колекционарско тржиште куца, меца, луткица и сличних предмета славних рок и осталих звезда задовољава потребе оних који имају новаца, али им није до уметности. Ричард Рајт, антиквар из Пенсилваније који је у аукцијску историју

ушао посредством астрономске своте коју је исплатио (за сада) најскупљег плишаног мецу на свету, то најбоље зна. Рајт има муштерије широм САД. „Познајем човека из Калифорније који има 3 хиљаде плишаних меца. Зна да звучи сулудо, али уопште нећу бити изненађен уколико плишане меце с почетка века ускоро достигну цену од 20 хиљада долара и више. Што се лутака тиче, очекујем да ће за две године пробити границу од 50 хиљада долара“, каже. Ричарду Рајту су лутке и меце посао. Биће да заиста зна о чему говори.

Ништа не бацај у ђубре!

Готово да би се могло рећи како нема тога што се не скупља и у последње време на аукцијама и не продаје као алва. Недавно је у „Сотбију“ изложен „мерцедес“ из 1907. године. Коначна цена: 10.800 долара. Радило се, разуме се, о аутомобилчићу-играчки. Једна „Мики Маус“ сликовница, биће такође заводљиво стара, продата је за 1050 долара.

На тржишту шашавих антиквитета на великој цени су и стари фото-апарати марке „лајка“ и хируршки инструменти из 18. и 19. века. Купују их за астрономске своте. Пре четири године „Кристи“ је само на хируршким инструментима зарадио 137 хиљада долара.

Хоће ли данашње пластичне лутке и остале играчке једног дана бити колекционарски предмети? Ако индустријски-немаштовите лутке то случајно и не постану, сви су изгледи да све остало хоће. Или, као што би рекао Ноел Анелси из „Кристија“. „Правило број један гласи: никада ништа не бацај у ђубре!“

М. Илић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д.
главног и одговорног уредника
„Политикиног забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић,
Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић,
Љиљана Златковић, Милан Илијин,
Милован Кљајић, Нада Михаиловић,
Душан Петровић (председник), Дра-
гољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић
(заменик), Верица Смиљанић и Ник-
ша Стипчевић. Чланови Савета из
Редакције: Дарко Рибникар, Зефири-
но Граси, Соња Јашовић, Мирјана
Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић, Светлана Ивановић, Ми-
на Илић, Соња Јашовић (графичко-
технички уредник), Мирјана Крсту-
ловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-
ковић (уредник стрипа), Ивонка Ми-
ладиновић, Петар Милатовић, Вера
Милићевић, Весна Минић, Нада Не-
вајдић, Вито Недељковић, Биљана
Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран
Петканић, Радоје Савић, Весна Соф-
реновић, Војислав Стаменовић, Не-
дељка Сташић, Даринка Тодоровић,
Миленко Тодоровић, Милош Томић и
Бранислава Црномарковић, Зора Ме-
деница.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански факс 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретарија-
та за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 250 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 3.012 динара, полуго-
дишња 6.024 динара, годишња
12.048 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 6.024 динара, полуго-
дишња 12.048 динара, годишња
24.096 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
знаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“
– претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 74.–
ШВЕДСКА	Шкр. 258.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 246.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 60.–

Уплате из иностранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-257300-00054 уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника
одговоран: Миливоје Весовић, руко-
водиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и листова.

Велики лажов – још већи писац

Волим да читам дела Карла Маја, међутим, мало знам о њему. Када је живео? Ни у једној његовој књизи нема белешке о писцу. Колико се мало зна о Карлу Мају говори и податак да о њему круже разне приче. Једни кажу да је „Винетуа“ писао у затвору, други говоре да никада није био на Дивљем западу, а трећи опет причају да Сијукси у својим резерватима сваке године приређују славље у част овог писца. Молим вас да напишете нешто о Карлу Мају и да ми одговорите зашто је био у затвору, ако је то уопште тачно.

В. Ж
Сарајево

Сви подаци које си навео у свом писму, а чуо си их од других – тачни су. Карл Мај је заиста написао „Винетуа“ у затвору док је издржавао казну због лажног представљања. Оптуживан је и због разних других мањих преступа и више пута је осуђиван на казне затвора. Био је „велики лажов“, али још већи писац крими-прича и прича са Дивљег запада на који заиста није крочио све до краја живота. Ни тада, вероватно, не би кренуо на тај далек пут, да га новине и читава немачка јавност, где је рођен, није нападала због „безобзирног искоришћавања лаковерне деце“. Називали су га „незналицом који није видео ни једну другу земљу света“. Да би се некако одбранио, бар од ове последње критике, као туриста отпутовао је у Шри Ланку, али и на амерички запад. Посетио је резерват Индијанаца, где му је приређено велико славље. Није ни чудо, он је био први који је са симпатијама писао о њима и стао на њихову страну. Истина је, међутим, да је он написао море бесмислица о Индијанцима, али и многе истине.

Карл Мај се родио 1842. у малом немачком месту Ернсталу, у кући сиромашног ткача. На свој ужас, родитељи су ускоро приметили да је дечак слеп. Због тога је морао да буде под сталним надзором своје баке. Она је слепом унуку причала дивне бајке које су му помогле да лакше поднесе своју несрећу, али су му и развиле машту.

На срећу, дечак је после упорног и дуготрајног лечења, прогледао у шестој години. Његова невероватна машта помогла му је да испише преко шездесет хиљада страница текста (више од 50 романа). Једна од његових најпознатијих личности у романима, Олд Шетерхенд, прослављени пријатељ Индијана-

ца и Винетуов побратим, у ствари је сам Карл Мај. Умро је 1912. у Редебојлу, у свом дворцу који се звао „Олд Шетерхенд“, убрзо пошто је први и једини пут посетио некадашњи Дивљи запад.

Генијалац са четири године

Да ли се зна ко је досад имао највиши коефицијент интелигенције и колики је тај коефицијент код генијалаца?

СНЕЖАНА МАРИНКОВИЋ
Лесковац

Највиши коефицијент интелигенције (IQ) на такозваном Термановом индексу од 150 поена сматра се доњом границом генијалности. Неки стручњаци сматрају да не постоје тестови помоћу којих би могао да се измери коефицијент интелигенције већи од 200. Ипак, 210 поена добио је Ким Унг-Јонг (рођен 7. 3. 1963) из Сеула, у Јужној Кореји. Ким је са 4 године и 8 месеци наступио у програму

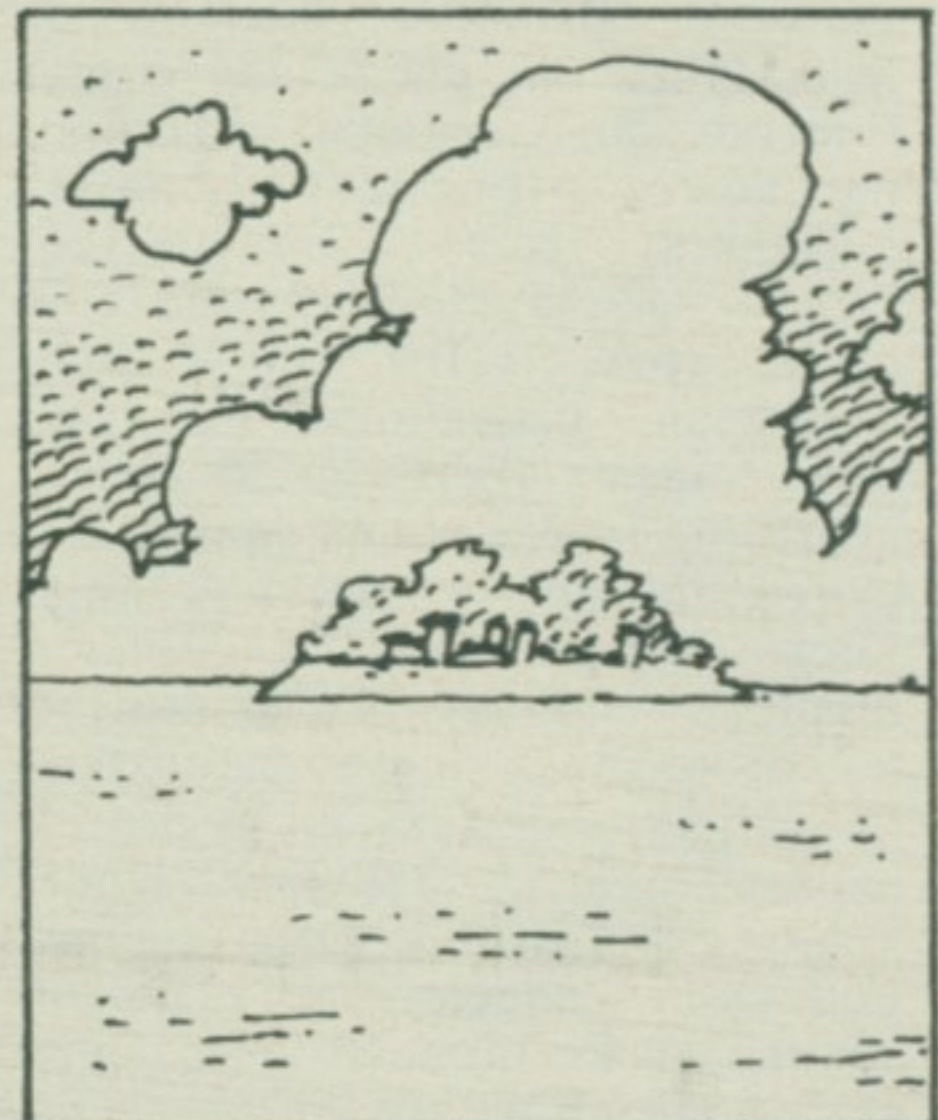
токијске телевизије „Светско изненађење“ и показао да зна да пише поезију, да течно говори четири језика (корејски, енглески, јапански и немачки) и да може да решава интегралне рачуне. Родитељи су му, иначе, професори универзитета.

Тимор више није португалски

Недавно сам у новинама прочитао рубрику под насловом „Брише се полако и последња стопа Португала на азијском тлу“, у којем је било речи о Макау, територији у близини Хонгконга. Мене занима шта је с Тимором и Окуси Амбеном. Да ли су и даље португалски поседи, а ако не, када су престали да то буду?

читалац из
Вараждина

Прво да објаснимо неким нашим читаоцима где се налазе Тимор и Окуси Амбено. Тимор је највеће острво из групе Малих Сундских острва (део Малајског Архипелага), док је Окуси Амбено био једна мала област на западу овог острва. До 1976. године источна половина Тимора и Окуси Амбено припадали су Португалији.

Против португалске власти развио се покрет за ослобођење и уједињење с Индонезијом, па је после револуције Португалија признала Источном Тимору право на самоопредељење. Данас читав Тимор припада Индонезији.

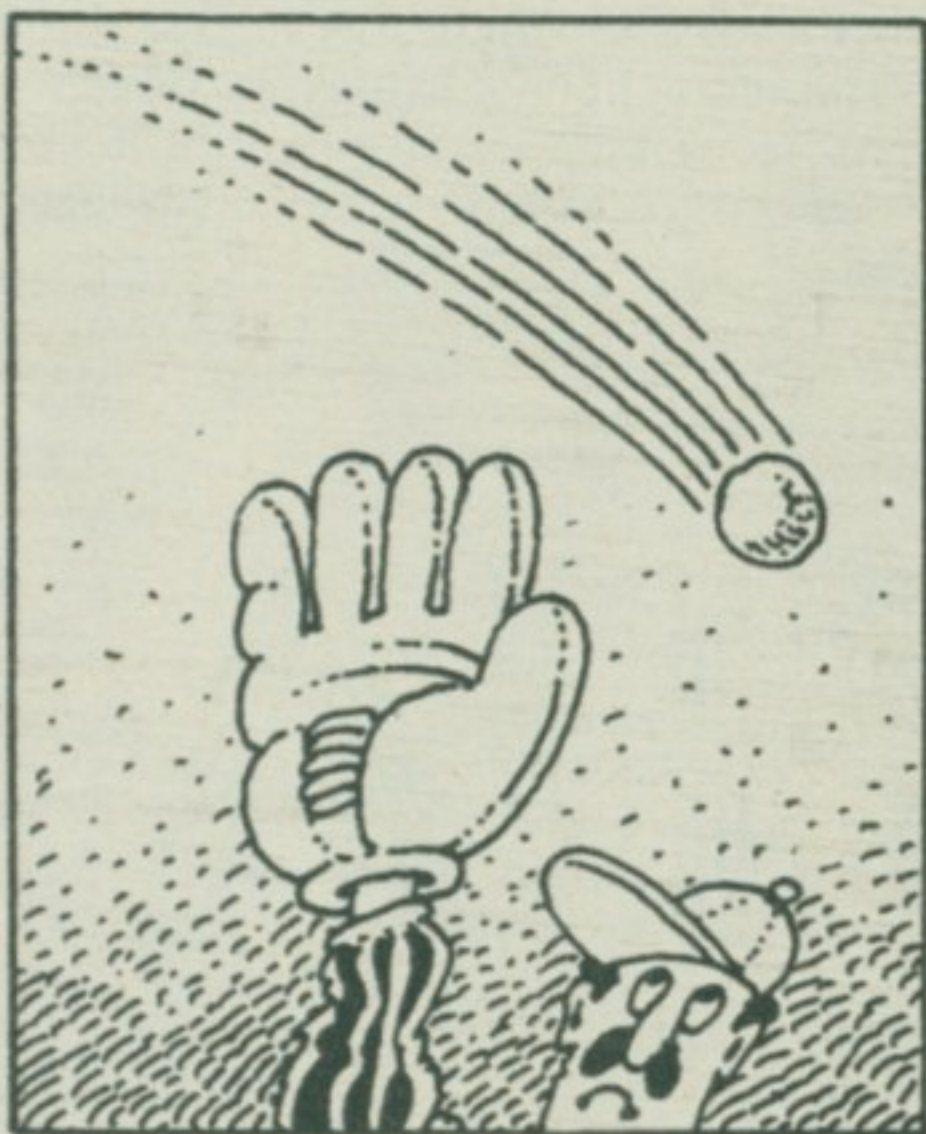
Безбол – сложена и жива игра

Слушао сам о играчима безбола, видео нешто мало на филму и телевизији, али ништа не знам о правилима ове игре. Можете ли нешто да напишете?

АНДРИЈА ТОМАНОВИЋ
Георги Димитрова 2Б
Панчево

Безбол је спортска игра веома популарна у Сједињеним Америчким Државама, а после другог светског рата у Јапану и у земљама Средње Америке (посебно на Куби и у Порторику). Играју је два тима са по девет играча. У игри се користе мала лопта, нарочити штапови и велике заштитне рукавице.

Играчи се смењују у ударању лопте палицом и њеном хватању. Игралиште се дели на унутрашње

и спољашње. Унутрашње има облик квадрата чије су димензије 27,45 и 27,45 m, а у сваком углу постављен је јастук (база). Спољашње игралиште налази се изван квадрата и продужава се лепезасто.

Смисао ове игре је обилазак база на угловима квадрата. Хватач одбија лопту што даље и онда брзим трчањем прелази од угла до угла чиме постиже бод за свој тим. Хватачи лопте из противничког тима настоје да пресеку његово трчање додавањем лопте чувару базе. Игра се састоји од девет серија и победник је она екипа која сакупи највише бодова. Игра је веома сложена, напета и жива. Од играча се тражи много пажње, смишљених поступака и муњевитих реакција.

Карта наше земље

Од свих предмета највише волим географију. Из те области имам једно питање које гласи: Ко је први нацртао карту наше земље?

ДАНИЈЕЛА ЛАЗАРЕВИЋ
Николе Тесле бр. 9
16203 Вучје

Карту наше земље први пут је, 1945, под називом Карта Демократске Федеративне Југославије, штампано Географски институт

ЈНА. Унеколико прерађена, ова карта доживела је још два издања под називом Федеративна Народна Република Југославија.

Човек као шибица

Много ме занима шта се догађа и какву моћ то има дечак из СССР-а у чијој се околини све пали. Желела бих да знам и како да postanем члан ваше редакције.

ИРЕНА
Београд

Необично је да неки људи изазивају ватру и да су нека врста каталлизатора у процесу који зачиње ватру. Њих називају „генијама ватре“. Геније овде означава особу која не може да се отргне ватри – не може да избегне изазивање процеса физичког сагоревања. Њих треба разликовати од такозваних пиромана којима је изазивање пожара болесни нагон. Постоје, дакле, проверени докази да су појединци у стању да сами зраче изузетно јаку топлотну енергију и да, истовремено, поседују отпорност на топлоту и сагоревање уопште.

Тамнопута Лили Вајт из Либертија у САД, на пример, није због тога могла да носи никакву одећу. Све што би обукла одмах би захватио пламен. Међутим, њој самој ватра није никада нашкодила. Двадестих година овог века светом је кружила прича о једном малом Мађару који је с мајком морао да се одсели из Будимпеште, јер је примећено да дечак „изазива пожар“.

Совјетски парапсихолог др Геннадии Сергејев, говорећи о свом телекинетичком медију, Нини Кулагиној, каже: „Она црпи енергију из своје околине, што је лако утврдити електричним инструментима. Био сам присутан кад је од на-

гомилане енергије изненада букнула...! Такав је и најновији случај дечака, такође из СССР-а.

Одговор на твоје друго питање (како да postanеш члан наше редакције) дајемо ти кроз податак да је управо једним текстом на тему о којој је овде било речи, један наш стални читалац најпре запажен као талентован, а нешто касније, захваљујући даљем раду и стицајем других околности (упражњено место) – постао стални члан редакције „Забавник“.

Одакле је врабац?

Хтела бих да те питам нешто о врапцима. У енциклопедији Дечје свезнање пише да су крајеви око Средоземног мора постојбина врабаца, а у албуму Животињско царство пише да је то средња Азија. Молим те одговори ми шта је тачно.

ИВАНА ПЕТРОВИЋ
село Вел. Јовановац
18307 Крупац

Наш врабац (*Passer domesticus*) припада врсти која, највероватније води порекло из тропске Афри-

ке. Неке од ових птица су, пре 10 до 20 милиона година, преко јужне Азије, стигле до Далеког истока и развиле се у подврсту шумских врабаца. Друге су се пробиле даље на север и запад, где се појављују као домаћи и шпански врапци. Домаћих врабаца има, дакле, у целој Европи и у великом делу Азије и Африке. У Северну Америку стигли су између 1850. и 1860. Донели су их европски колонисти, да би се уз њих подсећали на „стари крај“, али и да би их искористили у борби против штетних инсеката. Двадесет парова врабаца донетих у Буенос Ајрес 1872. били су први досељеници ове врсте у Јужној и Централној Америци. Око 1870. врапци су стигли у Аустралију и на Нови Зеланд.

Можда ниси знала да, за разлику од других мањих птица, врапци једно другом остају верни целог живота. Један природњак је дуго пратио пар који се гнездио изнад његовог прозора. Кад је, једног дана, неопрезног мужјака шчепала и однела мачка из суседства, женка је данима стајала на прозору с главом увученом у рамена и немо јадиковала... Врапци су паметни и спретни колико и неки виши кичмењаци и у стању су, како би избегли опасност, да се загњууре и пливају под водом, на дубини од тридесетак центиметара.

Ове недеље „Забавнику“ су писали и: Звонко Пејовић, Пролетерских бригада 18, Титов Врбас; Алиса из Сарајева; Саша Китанић, Копачичка 15/1, Крагујевац; Љубиша Терзић, Љубљанска 4/Ц Гросупље; Владан Петковић, Штротсмајерова 2/5, Светозарево; Владимир Марвић, Кумичево 40, Ријека.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Gintaras Žiaunys, P.O. Box 422, 232004 Vilnius, Lithuania – има 21 годину, жели да се дописује са младима из наше земље, језик дописивања: енглески, руски, есперанто и мађарски.

Ивана Пуљарић, Шумадијски трг 1, 11030 Београд – има 12 година, воли музику, књиге, спорт и дописивање, сакупља постере.

Јелена Стојановић, Пусторечка, 18000 Ниш – има 11 година, иде у музичку школу, сакупља салвете, значке, папирнате луткице и постере.

Valerie Parchet, Michel Blanchet 4, 27330 Laneuve Lyre, France – има 11 година, Словенка је, сакупља значке, марке и постере, воли музику и море.

Маргерита Степчић, Линдар 66, 51400 Пазин – има 14 година, воли музику и спорт, сакупља значке и постере.

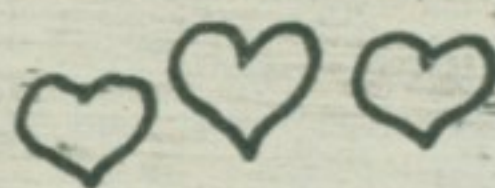
Ивица Крстић, Пут ударника 254, 58000 Сплит – има 14 година, сакупља значке и марке.

Миодраг Николић, 74277 Булетић – има 16 година, воли рок и поп музику, сакупља постере и касете, навија за Црвену звезду.

Љиљана Ђуковић, Јована Цвијића 10/3, 19210 Бор – има 13 година, бави се спортом, воли животиње.

Небојша Максимовић, Боре Марковића 84а, 11500 Обреновац – има 14 година, сакупља постере, воли поп и рок музику, навија за Црвену звезду.

Ирена Скробања, Владе Деспота 5, 59300 Книн – има 13 година, воли поп музику, жели да се дописује са својим вршњацима.

ФАНТАСТИКА

Уређује др Зоран Живковић

Кад кажем људима да имам агенцију за заштиту биљака, они обично помисле да радим у индустријском осигурању. Ја у ствари, припадам ЛОЗФ-у. Лиги за одстрањење злоупотребе флоре. Задатак агенције је да се брине да наши зелени пријатељи не буду неодговорно уништавани или злоупотребљавани. Преузимамо сваки посао за који нам се учини да спада у нашу надлежност, укључујући ту и подешавање и одржавање стандарда за употребу хербицида, усмеравање активности шумских ренџера и доношење и подешавање закона о забрани брања цвећа.

Наш најновији и најчуднији оперативац веома се разликује од осталих. Зове се Травко Зеленић и покушава да комуницира са биљкама како електронским путем тако и психичким. Нема потребе да вам кажем шта мислим о његовим психичким бесмислицама, али морам признати да неки делови његове електронске опреме заиста остављају утисак на човека. Он прикопчава сонде детектора лажи на листове како би измерио психогалванске рефлексе биљака... шта год то било. Каже да промене на линији графика одговарају реакцијама биљке на мисли и акције из спољашње средине. Он покушава ово да искористи како би доказао своје покушаје комуникације. Чак је и децу уверио да ће им пасуљ брже расти буду ли о њему лепо мислили.

Мора да је тип мало шенуо, али ја не могу да га се ослободим. Обласни директор ми је наложио да му дам одрешене руке. У сваком случају, донео нам је много публицитета, а и посетиоци одлазе сви задивљени. Једног дана мораћу да одвојим мало времена и извидим шта он то, у ствари, ради.

Пре неколико дана Зеленић је дошао у канцеларију да ми каже како негде у граду постоји дрво које страшно пати. Готово сам испустио лулу. – Како то? – успео сам да прозборим.

– Примио сам утисак неког дрвета које се налази на око две до три миље северно одавде – рече он. – Сигнал одговара еквиваленту бола неког дрвета, мада нисам сигуран да ли уопште нешто осећа или не. Једноставно, одговара као да осећа. Графикони показују да се то догађа неколико пута на дан и да је почело јуче ујутро.

– Па шта мислиш да би требало предузети с тим у вези? – упитих га покушавајући да га исмејем.

– Могу одредити његово пребивалиште ако укључим полиграф на једну од пасуљастих биљака у покретној јединици. Биљка ће примити жалосне сигнале тога дрвета и полиграф ће забележити њен саосећајни одговор. Јачина ће бити све већа што ми будемо ближи.

Ми? Мора да је мислио на свог старог другара, стабљику пасуља. Мени се чини да би се боље слагао са неком тиквом.

– Не звучи лоше – рекох – али волео бих да о томе још мало размислим. Изврши додатне тестове и посети ме ујутро. – Шта да учиним? Требало је Зеленићу да дам одрешене руке, али нисам смео себе да доведем у опасан положај пустивши га да закуца на нечија врата и станару саопшти да му је дрво у агонији.

Међутим, одмах после ручка позвали су ме из полиције. Изгледа да се нека жена жалила на дрво из суседне баште које је плакало и досађивало јој. Полиција је, разуме се, одбила да изврши увиђај када им је жена рек-

ла како мисли да је у питању жалосна врба. Полицијски капетан задужен за то подручје предао је случај нама и то не без подсмеха у гласу.

– Жилијусе – рекох себи – ево правог посла за Зеленића. Чак и да није дошао к мени с једним сличним случајем, било је то његово подручје. Један шенуо помаже другом шенулом.

Сместа сам га послао тамо. Узео је свој дневник, нешто опреме и одвезао се покретном јединицом.

Управо сам закључавао канцеларију када се Зеленић вратио веома бесан. Још од времена када је др Полард накалемио пасуљ на грану четинара, нисам у одељењу видео никога да је био овако узбуђен.

– Тај човек је манијак! Требало би га осудити на смрт – рече Зеленић, машући ми графиконом детектора лажи испред носа. Све што сам могао да разаберам била је једна дугачка, зупчаста линија са неким плочастим узвишењем.

Едвард Рејдер

– Зар то не може да причека, Зеленићу? Управо сам пошао кухи.

– Али, погледајте графикон! Он мучи то јадно дрво! Садиста један! Морамо га зауставити!

– Па, уђи онда да разговарамо – рекох мислећи на то како ћу путовати до куће ако не кренем пре наступајуће саобраћајне гужве.

– Зове се Маркус Д. Шад – рече Зеленић, пре но што сам и успео да обесим капут. – Сећам се да је са једном групом посетио моју лабораторију пре неколико недеља. Петнаестак минута ми је постављао питања; углавном о томе како да измери психогалванске рефлексе и шта они показују. Сада та обавештења користи за задовољење својих садистичких склоности на рачун те беспомоћне врбе.

Нисам се ни потрудио да упитам Зеленића да ли је у питању жалосна врба.

Он поново подиже графикон. – Ово сам направио снимивши саосећајне одговоре једног ириса из суседног дворишта. Два оштра издигнућа у кривуљи показују места која су мучена. За неколико сати које сам тамо провео,

ЖАЛОСНА

ВРБА

Антологија
мини

SF
приче

SF КВИЗ

Ево одмах одговора за оне којима су прошла питања била претешка:

1. Лионард Нимој
2. Алекс Рејмонд
3. Ричард Марконд

А сада, ево поново теста за најупућеније SF зналце:

1. Који је био назив прве телевизијске SF серије?
2. Од које године се додељује награда „Хјуго Гернсбек“?
3. Који је југословенски дугометражни SF филм добио прву награду, „Златни астероид“, на Тршћанском фестивалу научно-фантастичног филма?

Шад је изгребао спољашње слојеве са неколико листова, неколико других уронио у кључалу воду и папио стабло лемпицом. – Он је луд!

– Шта је са женом? – упитах. – Рекла је да чује плач.

– То ради тај демон Шад! Прикључи електроде за лииће као и ја, само што су његове повезане са неким звучним системом уместо са полиграфом. Излаз је подесио тако да су сигнали налик на људске крике када је дрво узнемирено. То само потхрањује његово болесно задовољство.

– Па, чини ми се да имамо посла са неким шенулим типом – рекох. Још једним шенулим типом. – Можда бисмо могли да добијемо судски налог или одобрење да му запленимо биљку.

– Не! Проверио сам. Не постоји закон који штити жалосне врбе од било какве врсте злостављања све док припадају ономе ко их злоставља. Он не криши ниједан закон, сем можда закон о ремећењу мира.

– Претпоставимо да носи слушалице – понудих решење.

– То неће помоћи дрвету.

– Потпуно си у праву – рекох.

– То ми личи на посао за момке из С.Б.-а.

– Спасиоци биљака вероватно би дуго већали шта да предузму. Имам готов план за наредно јутро ако могу овде да останем преко ноћи и разрадим неке појединости.

– Само напред – рекох, шчепавши капут. – Што пре почнеш то боље.

Нисам видео Зеленића све до наредног послеподнева. Сав се претворио у осмех када је грунуо у моју канцеларију и пребацио своје дугачке удове преко доручја столице. И ја сам имао разлога да будем срећан због позива који сам управо добио из полиције. Изложио сам му своје новост пре но што је успео да проговорим.

– Па, Зеленићу, наш шенули тип је до краја пошандрао. Плачући је отрчао у полицију са при-

чом да га прогања његово дрво. Рекао је да му је претило вербално и да је тражило да га остави на миру. Капетан га је задржао на психијатријском прегледу. Нашој невољи дошао је крај.

– Да, господине Кедар, али није се све одиграло баш онако као што ви то мислите. Видите, синоћ сам извршио неке провере како бих одредио тачну фреквенцију коју Шад користи за примање одговора дрвећа, у овом случају тог одређеног дебла. Направио сам мали одашљач који је у стању да емитује у том опсегу. Јутрос, управо у тренутку када се спремао да пусти гусенице на дрво, проговорио сам у микрофон. Излаз је био подешен на исту висину као и криши дрвета тако да сам му претио свиме чега сам се сетио од падања гранича до разних болести. Забринуо бих свакога.

– Разуме се. Да ли је овај човек шенуо или је геније? – Не верујем да је постојала било каква могућност да му дрво стварно науди?

– Није, господине. Бојим се да му је кора отпорнија од биљних ушију. Биљка не поседује централни контролни систем као што је то случај са мозговима животиња. Поједине ћелије у стању се да емитују другим ћелијама и да примају од њих, али не могу да размишљају или делају.

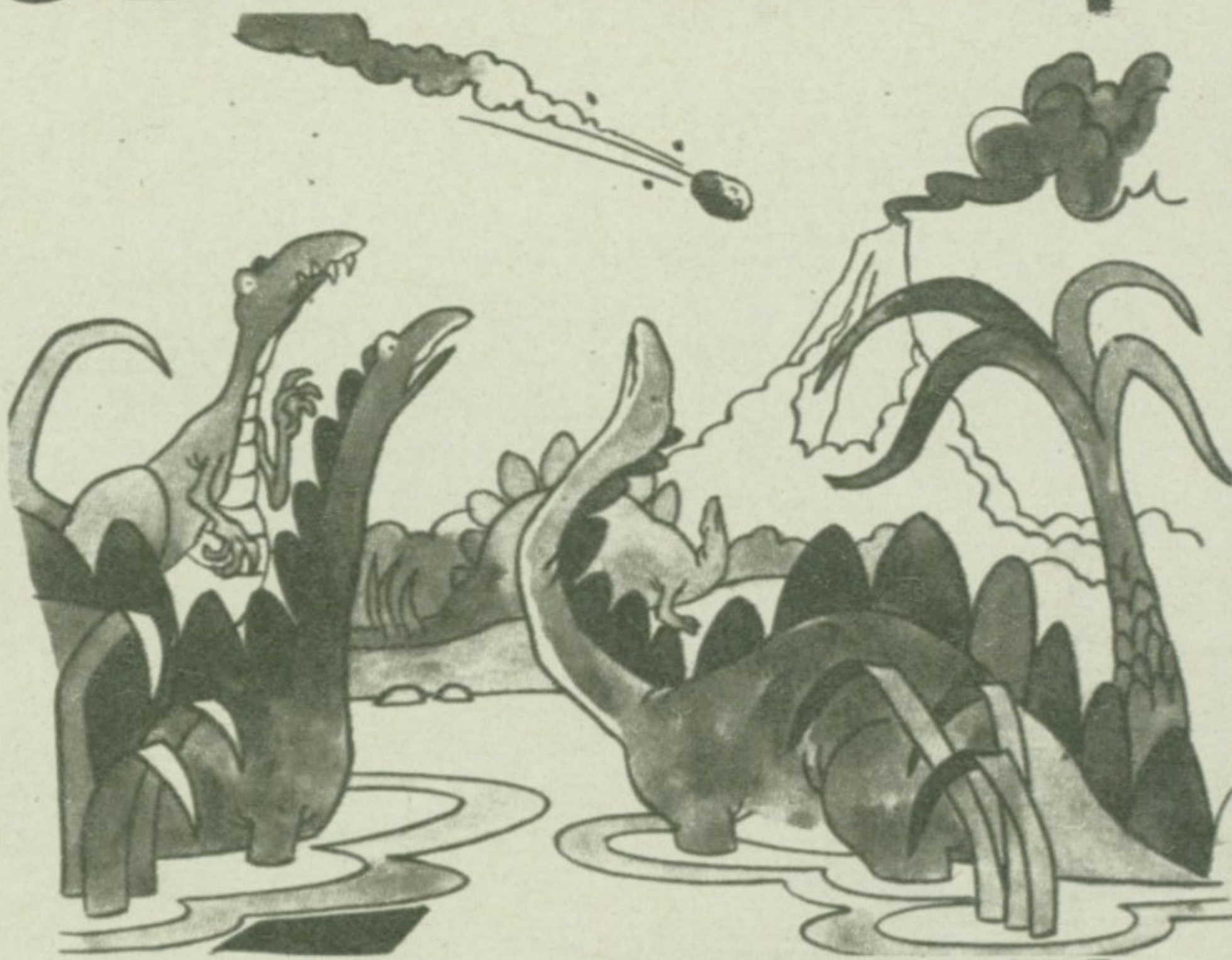
– Једна ствар ме занима – рекох. – Чини ми се да сте знали за врбину невољу још пре но што смо добили извештај из полиције. Како?

– Видите, господине, биљке емитују своје немире другим биљкама, али обично само оне у непосредној близини у стању су да приме нешто од тога. Међутим, може се направити антена ако се некој пузавици широких листова дозволи да расте дуж решетке нарочитог облика. Ја имам такав систем.

– То вам је омогућило да ухватите сигнале узнемирене врбе?

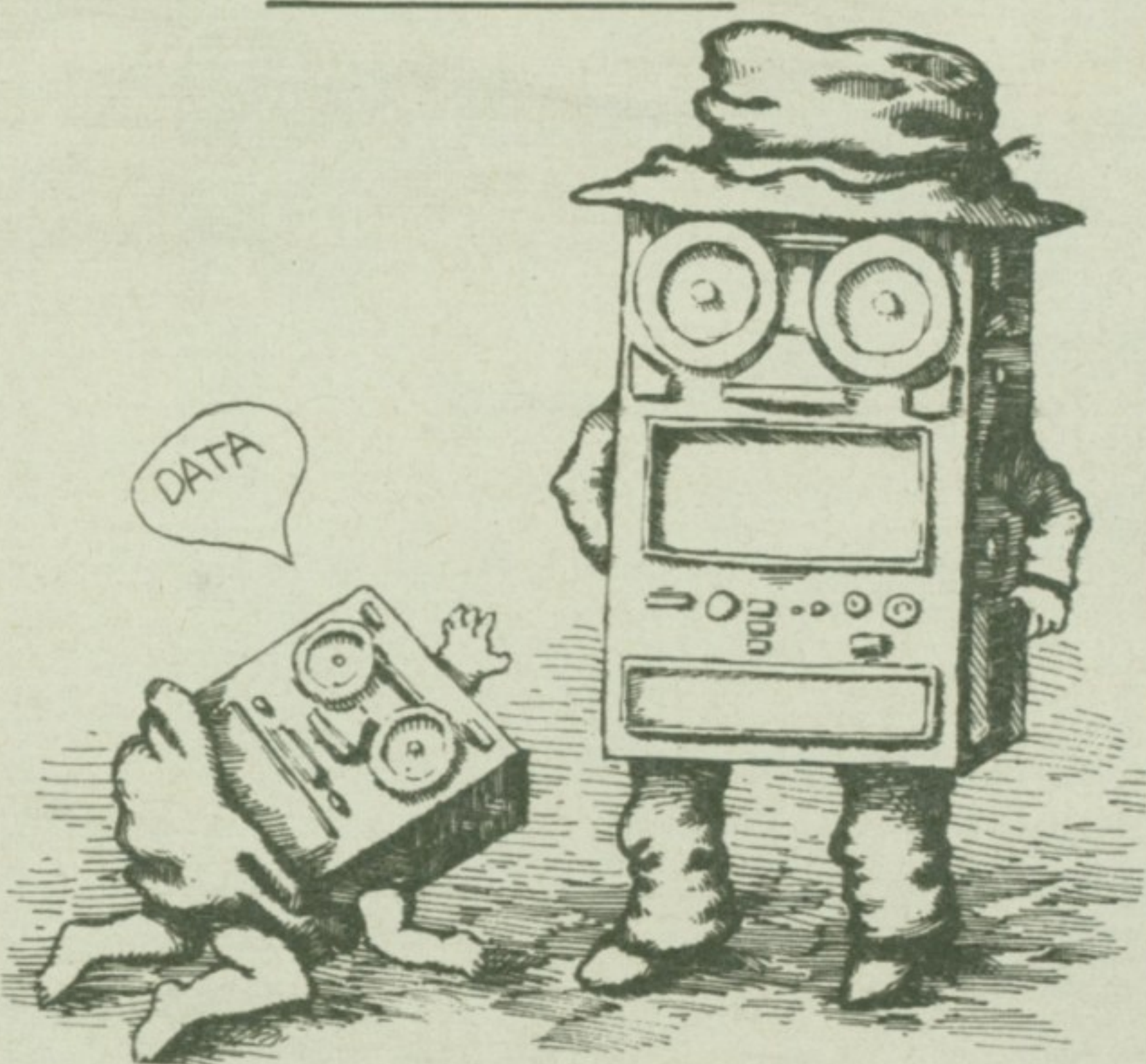
– Да, господине. Чуо сам је преко винове лозе.

SF занимљивости

БЕЗ БРИГЕ, ДРУГАРИ! ОВО ЈЕ САМО ЈЕДАН АСТЕРОИД!

Критика је то назвала „Пакленом тројком на делу“. Било како било, тек три највеће медијске звезде у САД нашле су се на истом SF послу. Мајкл Џексон, Френсис Копола и Џори Лукас заједно су снимили ових дана седамнаестоминутни научнофантастични филм „Капетан Ио“. Филм, који обилује досад невиђеним специјалним ефектима и спектакуларним триковима коштао је пуних двадесет милиона долара, што сваки његов минут чини најскупљим у досадашњој историји седме уметности. Прве критике су више него ласкаве: критичари су једнодушни у уверењу да наспрам „Капетана Иоа“ познати „Трилер“, у коме такође глуми и пева Мајкл Џексон, делује сасвим бледуљаво...

Асимов не престаје да објављује своје познате приче о роботима – у разним издањима и верзијама. Најновија његова збирка ове врсте јесте „Роботски снови“, чија је главна врлина можда то што се у њој појављују неке веома ретко „репринтоване“ роботске приче овог аутора.

Све популарнији вид активности најприврженијих поклоника научне фантастике у САД јесте учествовање на аукцијама на којим се нуде на продају жанровски раритети. Углавном је реч о оригиналним рукописима популарних SF дела, за које цене достижу и до пет хиљада долара...

